

Stjórnartíðindi

1874 - B-deild

Útgáfa 1.1 af rafræna skjalinu

Þetta PDF skjal er hluti afraksturs skönnunar á prentuðum eintökum af Stjórnartíðindum. Markmið þessarar útgáfu er að veita almenningi færi á að eignast sitt eigið eintak af prentuðum Stjórnartíðindum án endurgjalds. Hvorki dómsmálaráðuneytið né önnur stjórnvöld standa að gerð skjals þessa umfram það að hafa útvegað höfundu skjalsins prentteintök af ritinu.

Skjalið er upprunalega birt á vefnum <https://urlausnir.is>. Þar má finna rafrænar útgáfur hinna bindanna og verða nýrri útgáfur af skjölunum í boði þar.

Takmörkun ábyrgðar

Höfundur skjals þessa afsalar sér allri ábyrgð, að því marki sem lög heimila, vegna beinnar og/eða óbeinnar notkunar skjalsins sjálfs eða afurða sem af því leiðir. Þó stefnt hafi verið að því markmiði að skjalið endurspegli sem best innihald upprunalegu bindanna er hvorki hægt að tryggja né ábyrgjast að það hafi tekist. Framangreint á einnig við um efnislegt innihald prentuðu eintakanna sem skönnuð voru.

Höfundaréttur

Samkvæmt 9. gr. núverandi höfundalaga, nr. 73/1972, njóta landslög og önnur áþekk gögn gerð af opinberri hálfu, ekki verndar höfundalaga.

Hvers kyns höfundarréttur sem höfundur skjalsins gæti hafa skapað sér til handa með skönnuninni sjálfri eða öðru framlagi sínu til sköpunar þess, skal vera meðhöndlaður í samræmi við Creative Commons Zero höfundaleyfið (CC0 1.0 Universal eða síðari útgáfa þess).

Ábendingar

Séu ábendingar um mögulegar úrbætur á skjalinu er hægt að koma þeim á framfæri við höfund þess.

Athugasemdir um þessa útgáfu

Nokkuð mörg tilvik þar sem blek frá hinni hlið síðunnar sést í bakgrunni.

Höfundur skjalsins: Svavar Kjarrval (svavar@kjarrval.is)

STJÓRNARTÍÐINDI

FYRIR

Í S L A N D

árið 1874.

Deildin B.

Reykjavík.

Prentuð í landsprentsmiðjunni. Prentari: Einar Þórðarson.
1874.

RESEARCH REPORTS

1977

1. F. J. R. I. N. I.

178 600

178 600

178 600

178 600

178 600

DAGSETNINGARÖÐ.

Dagsetning	Tala		Bladsíða.
1866		1866.	
9. apríl	53	Br. um húsvitjanir presta og eptirlit prófasta með þeim	45
1867		1867.	
28. febr.	54	Reglur fyrir færslu kirkjueikninga	45—46
1. marts	55	Br. um sjóði kirkna og eptirlit prófasta með þeim	47—48
1868		1868.	
23. oktbr.	56	Br. um meðhjálpara og eptirlit prófasta með því, að þeir sæu nógu margir í hverri sókn	48—49
1869		1869.	
19. apríl	57	Br. um erindisbréf fyrir meðhjálpara	49
1873		1873.	
30. septbr.	58	Br. um ágreining milli Þorkelshóls og Sveinastahreppa um framfærslu Magnúsar Guðmundssonar	49—51
— —	59	Br. um ágreining milli Eyrarsveitar og Þorkelshólshrepps um framfærslu Jónasar Guðmundssonar	51
3. októbr.	60	Br. um ágreining milli Kirkjubóls og Eyrarhreppa um endrborgun á styrk lögðum með Ólafi Jónssyni	51—52
9. —	61	Br. um ágreining milli Ögr- og Reykjafjarðarhreppa um framfærslu Jens Guðmundssonar	52—53
30. desbr.	62	Br. um ágreining milli Presthóla og Vopnafjarðarhreppa um framfærslu Sigríðar Einarsdóttur	53—54
1874		1874.	
23. febr.	63	Br. um endrborgun á skuld Tjarnarkirkju við sira Sigfús Jónsson á Undirfelli	54—55
25. marts	64	Br. um lestagjald af útflutningsskipum og tilsjón lögreglustjóra með útflutningum	55
18. apríl	65	Br. um ágreining milli Akrahrepps og Akreyrarkaupstaðar um framfærslu Jóns smíðar Jónssonar	55—56
22. júní	3	Reglur fyrir fangana í hegningarhúsinu í Reykjavík	2— 6
— —	5	Dagsskrá fyrir hina sömu	9
— —	7	Reglugjörð fyrir matarhæfi hinna sömu	12
24. —	6	Reglur fyrir fanga, sem settir eru til gæzlu í fangelsi það, sem sameinað er hegningarhúsinu í Reykjavík	9—12
17. júlí	1	Br. um að útgefa skuli frá 1. ágúst 1874 tíðindi um stjórnarmál-efni Íslands	1— 2
8. ágúst	4	Br. um að sjúkrahúsinu á Akreyri sæ veittr styrkr af læknasjóðnum	6
10. —	2	Konungsbréf um gjafasjóð til eflingar atvinnuvegum landsins	2
17. —	8	Br. um að leggja megi á prestakall 600 rd. lán til vatnsveitinga	12—13
14. septbr.	9	Br. um að kaupa megi á kostnað viðkomandi jafnaðarsjóðs lækni-áhöld handa settum lækni í Stranda og Barðastrandarsýslu	13
19. —	10	Br. um styrk úr landssjóði til að prenta skrá yfir bókgagjafir til stíptsbókasafnsins í tilefni af 1000 ára hátíðinni	13—14
— —	11	Br. um að senda hina nýu smápeninga út um landið	14
— —	12	Br. um að gjaldheimtumenn megi ekki gefa út gamla smápeninga eptir 1. jan. 1875, en eigi að senda þá jarðabókarsjóðnum	15
30. —	13	Br. um að bæjarstjórnin ráði ein kenslueyri við barnaskólann í Rvík	15
10. októbr.	14	Br. um hlunnindi fyrir sparisjóðinn í Reykjavík	15—16
— —	15	Br. um hlunnindi fyrir sparisjóðinn í Siglufriði	16

Dagsetning	Tala		Blaðsíða.
10. októbr.	16	Br. um að bæjarstjórnin í Rvík megi taka 10,000 króna lán	17
17. —	17	Br. um 1200 rd. vaxtalaust lán úr Þorkilliisjóði handa barnaskólan- um á Vatnsleysuströnd	17
— —	18	Br. um styrk úr sjóði heiðrsmarkjanna	17
— —	19	Br. um bráðabirgðaskirteini fyrir sjóleiðabréf	17
— —	20	Br. um vexti af kornláni úr styrktarsjóði Íslands	18
— —	21	Br. um fyrirframborgun embættislauna	18
27. —	22	Br. um styrk, er hafði verið lagður úr dómsmálasjóðnum til launa lögregluþjóna í Reykjavík	18—19
30. —	23	Br. um dagpeninga dómara fyrir utan lögsagnarumdæmi hans	19
31. —	24	Reglugjörð um slökkvilið Reykjavíkr kaupstaðar	19—22
6. nóvbr.	25	Br. um að taka kaupstaðarhús í Reykjavík sem veð fyrir lánum úr opinberum sjóðum	22—23
— —	26	Br. um fátækraflund af Lundey	23
— —	27	Br. um kostnaðinn við fangahaldið í Reykjavík	23
7. —	28	Br. um skyldu afa til að frumfæra óskilgetið barn skilgetinnar dóttur sinnar	23—24
10. —	30	Reglugjörð um ábyrgð Rvíkr kaupstaðar fyrir eldsvoða á húsnum bæjarins	25—26
12. —	29	Br. um bréfavog handa sýslumannsembætti	24
17. —	31	Br. um ágreining milli Stafholtstungna og Norðrárdalshreppa um endrborgun á sveitarstyrk	27
21. —	52	Br. um eptirlit með að eigi sé skotið of lengi áfrest að kenna börnum	40
23. —	32	Br. um niðrjöfnun sveitarútsvars á mann, sem var fluttr úr hreppnum, en hafði jörð þar til umráða	27—28
24. —	33	Auglýsing um aukapóstferð, flutning pósthöfva og laun pósta- greiðslumanna	28
— —	34	Ferðaaætlun póstgufuskipsins 1875	29
24. —	35	Ferðaaætlun landspóstanna 1875	30—32
26. —	36	Br. um greiðslu manntalsbókargjalda í Gullbringusýslu og Reykja- víkr kaupstað	33
— —	37	Br. um lán úr landsjóði handa Reykjavíkrbæ	33
— —	38	Br. um bókagjöf frá Ameríku til amtsbókasafnsins á Akreyri	33
27. —	39	Br. um að hafa hinn nýja peningareikning, er gjöld til landssjóðs- ins eru heimtuð saman	33
— —	40	Br. um að prófastar skuli ekki greiða toll af nafnbót sinni	34
— —	41	Br. um að greiða skuli ferðakostnað landshöfðingja úr jafnaðar- sjóðum þeirra amta, er hann ferðast í	34
— —	42	Br. um endrgjald brennivinstolls	34—35
— —	43	Br. um nafnbót sýslumanna	35
— —	44	Br. um skýrslu viðvíkjandi útflutningum	35
1. desbr.	45	Auglýsing um að viðhafa hinn nýja peningareikning í póstmálum og um nýja burðargjaldsskrá fyrir bréfsendingar, er berast til Danmerkr áleiðis til annara landa	36
5. —	46	Br. um styrk handa forngripasafninu	37
— —	47	Br. um borgun fyrir útvisun á nýbýli	37
8. —	48	Br. um burðargjald undir peninga og böggulsendingar til Noregs og Svíþjóðar	37—38
10. —	49	Br. um undanfærslu frá að taka við kosningu í hreppsnefnd	38
11. —	50	Br. um umboðið á þjóðeygninni Lundey	39
14. —	51	Br. um aðskilnað á bæjarfógeta og sýslumannsembættunum í Reykjavík	39—40
17. —	—	Ágrip af skýrslu landshöfðingja til ráðgjafans fyrir Ísland um hagi landsins 1873	41—44

MÁLEFNARÖÐ.

Tala.	Dagr ¹ .		Bladsíða.
Amtsstjórn (jafnaðarsjóðir).			
9	14. septbr.	Br. ² um að kaupa lækniáhöld handa settum héraðslækni á kostnað jafnaðarsjóðs	13
23	30. október	Br. um dagpeninga dómara fyrir utan lögsagnarumdæmi hans	19
38	26. nóvbr.	Br. um gjöf til amtsbókasafnsins á Akreyri	33
41	27. —	Br. um að jafna skuli ferðakostnaði landshöfðingjans á amtssjóðina	34
Atvinnuvegir.			
2	10. ágúst	Konungsbréf um verðlaun fyrir þá, sem sýna framtakssemi til að auka og bæta atvinnuvegi landsins	2
Barnaskólar, börn			
sjá „Kensla“ og „Fátækra framfærsla“.			
Brennivinsgjald			
sjá „Tollar“.			
Brunamál			
sbr. „Eldsvoðaáabyrgð“.			
24	31. október	Reglugjörð um slökkvilið Reykjavíkur kaupstaðar	19—22
Bækr og tímarit.			
1	17. júlí	Br. um, að útgefa skuli frá 1. ágúst 1874 tíðindi um stjórnarmál-efni Íslands	1—2
10	19. septbr	Br. um styrk til að prenta lista yfir bækr þær, sem í tilefni af 1000 ára hátíðinni hafa verið gefnar stíptsbókasafninu	13—14
38	26. nóvbr	Br. um bókgjöf frá Ameríku til amtsbókasafnsins á Akreyri	33
Dómar, dómsmál			
sbr. „Embætti“ og „Embættismenn“.			
28	7. nóvbr	Br. um að sækja skuli fyrir dómstólunum mál um framfærslu-skyldu ættingja	23—24
32	23. —	Br. um að sækja skuli fyrir dómstólunum mál um það, hvort maðr sé gjaldskyldr í einhverri sveit	27—28
60	3. október 1873	Br. um að sækja skaðabótakröfa til sýslumanns fyrir dómstólunum	51—52
62	30. desbr 1873	Br. um, að mál um sveitarframfærslu fátækra sæti úrlausn framkvæmdarvaldsins og verði eigi kærð fyrir dómstólunum	53—54
Eldsvoðaáabyrgð			
sbr. „Brunamál“.			
25	6. nóvbr	Br. um að taka megi hús í Reykjavík, sem eru trygð gegn elds-	

1) Þegar engn ártali er bætt við daginn, er hann á árinu 1874.

2) Br = Bréf.

VI

Tala.	Dagr.		Blaðsíða.
30	10. nóvbr	voða í veð fyrir láni úr opinberum sjóðum, en að eigi megi ákveða upphæð lánsins eptir ábyrgðarverðinu Reglugjörð um ábyrgð Reykjavíkr kaupstaðar fyrir eldsvoða á hús-um bæjarins	22—23 25—26
E m b æ t t i.			
29	12. nóvbr	Br. um bréfavog handa Húnavatnssýsluembætti	24
51	14. desbr	Br. um aðskilnað bæjarfógeta og sýslumannsembættanna í Reykjavík Embætti óveitt og veitt:	39—40
1, Sýsluembætti			
		Þingeyjarsýsla	7
		Barðastrandarsýsla	36
2, Prófastsembætti			
		Árnessýsla	40
3, Prestaembætti			
		Krossþing í Rangárvallasýslu, er Siglúvíkr prestakall í sömu sýslu fyrst um sinn er sameinað með	7 40
		Hjaltastaðr og Eyðar í Norðrmúlasýslu	7 16
		Staðr í Súgandafirði í Vestr-Ísafjarðarsýslu	8
		Þóroddsstaðr með Ljósavatni í Suðrþingeyjarsýslu	8
		Breiðuvíkþing í Snæfellsnessýslu	8
		Meðallandsþing í Vestrskaptafellssýslu	8
		Selvogsping í Árnessýslu	8
		Stærriárskógr í Eyjafjarðarsýslu	8
		Fagranes með Sjáfarborg í Skagafjarðarsýslu	8
		Hvammr með Ketu í sömu sýslu	8
		Þönglabakki með Flatey í Þingeyjarsýslu	8
		Ögrsping í Norðr-Ísafjarðarsýslu	8
		Skinnastaðir með Víðirhól í Þingeyjarsýslu, er Garðsprestakall í Kelduhverfi í sömu sýslu er fyrst um sinn sameinað með	8 16
		Fell í Sléttuhlíð með Höfða í Skagafjarðarsýslu	8
		Kviabekkr í Eyjafjarðarsýslu	8
		Lundabrekka í Þingeyjarsýslu	8 16
		Rípr í Skagafjarðarsýslu	8 16
		Garpsdalr í Barðastrandarsýslu	8 16
		Presthólar í Þingeyjarsýslu	8
		Ás í Fellum í Norðrmúlasýslu	8 16 40
		Dvergasteinn í sömu sýslu	8 16
		Staðastaðr í Snæfellsnessýslu	8 36
		Miklibær í Skagafjarðarsýslu	16
		Kálfafellsstaðr í Austr-Skaptafellssýslu	16
		Bjarnanes, í sömu sýslu	16 24
		Einholt í sömu sýslu	16
		Borg í Mýrasýslu	36
4, Skólakennaraembætti			
		4. kennaraembættið við hinn lærða skóla	16
5, Læknisembætti			
		Héraðslæknir settir í Þingeyjarsýslu	16

Tala.	Dagr.		Bladsíða.
		Embættismenn, nafnbætr þeirra, laun, dagpeningar og ferðakostnaðr.	
		Embættismenn skipaðir og settir, sjá nafnaröðina	
21	17. október	Br. um að ekkert verði galdið fyrirfram af launum, sem eru meiri en 1000 rdl.	18
23	30. —	Br. um dagpeninga dómara fyrir utan lögsagnarumdæmi hans	19
40	27. nóvbr	Br. um, að prófastar eigi ekki að greiða nafnbótaskatt.	34
41	— —	Br. um ferðakostnað landshöfðingja	34
43	— —	Br. um að sýslumaðr þurfi eigi að segja af sér kanselliráðs nafnbót	35
47	5. desbr	Br. um laun sýslumanns fyrir útvísun á nýbýli	37
		Eyðijarðir og nýbýli.	
47	5. —	Br. um laun fyrir útvísun á nýbýli í Sleggjubeinsdal	37
50	11. —	Br. um umboð á eyðieyjunni Lundey	39
		Fanga og hegningarhús.	
3	22. júní	Reglur fyrir fangana í hegningarhúsinu í Reykjavík	2—6
5	— —	Dagsskrá fyrir fangana í hegningarhúsinu í Reykjavík	9
6	24. —	Reglur fyrir fanga þá, sem settir eru til gætslu í fangelsi það, sem sameinað er hegningarhúsinu í Reykjavík	9—12
7	22. —	Reglugjörð fyrir matarhæfi fanganna í hegningarhúsinu í Reykjavík	12
27	6. nóvbr.	Br. um kostnað við fangahald í hegningarhúsinu og fangelsinu í Reykjavík og endrgjald hans, að því er snertir fangelsið	23
		Fátækraframsæsla.	
28	7. —	Br. um skyldu afa til að framfæra óskilgetið barn skilgetinnar dóttur sinnar	23—24
31	17. —	Br. um, að eigi megi skjóta á frest að krefja framsæsluhrepp þurfamanns, er sveitarstyrkr er lagðr í öðrum hreppi, endrgjalds á þessum styrk	27
58	30. septbr 1873	Br. um, að maðr verði álitinn þurfamaðr, þó hann eigi skepnur þær, er auðsjáanlega með þarf til að sitja jörð þá, er hann býr á, og um, að maðr, þegar hann hefir þegið sveitarstyrk í einhverjum hreppi, geti eigi áunnið sér sveit þar fyrr en 10 ár eftir að hann þáði styrkinn, þó hann innan þess tíma endrgjaldi hann og borgi vanaleg sveitargjöld. Framsæsluhreppr skyldaðr til að endrgjalda veruhreppnum eptirstöðvar af láni af stjórnarkorni, þó þetta lán væri eigi eiginlegr sveitarstyrkr, (neðanmáls)	49—51
59	30. septbr 1873	Br. um, að íveruhreppr þurfamanns sé eigi skyldr að leita styrks handa honum til ættingja í fjarlægum hreppi	51
60	3. oktbr 1873	Br. um að framsæsluhreppr þurfamanns eigi til bráðabyrgða að borga kostnað, sem leitt hefir af flutningi, er sýslumaðr hafði skipað án nægilegrar heimildar, en að hreppinn síðan geti lögsoðt sýslumanninn fyrir dómstólunum til að endrgjalda kostnaðinn	51—52
61	9. oktbr 1873	Br. um að eptingjöf á fátækraútsvari verði eigi álitinn sveitarstyrkr	52—53
62	30. desbr 1873	Br. um, að sanna megi, að meðlag með þurfamanni hafi verið sveitarstyrkr, þó það sé ekki ritað í sveitarbókina, um, að það sé framsæsluhreppinn en eigi íveruhreppinn, sem eigi að sækja mál á hendr ættingja um framsæslu þurfamanns (sbr. 59. br.),	

Tala	Dagr.		Blaðsíða
65	18. apríl 1874	og um að framfærsluhreppr sé skyldr að leggja með þurfamanni í íveruhreppnum, sé hann eigi flutningsfær úr honum Br. um að undanfærsla frá að borga bæjargjöld og lóðartoll komi eigi í veg fyrir, að maðr ávinni sér sveit (sbr. 61 br.), en að reglulegr sveitarstyrkr missi ekki þýðingu sína í þessu tilliti, þó hann verði endrgoldinn af þurfamanninum sjálfum (sbr 58. br.)	53—54 55—56
46	5. desbr.	Forngripasafn. Br. um að styrkr sé veittr safninu af fê ætluðu til óvissra gjalda 1874	37
		Gjafir sjá „Bækr og Sjóðir“.	
		Gufuskiptferðir sjá „Póstferðir“.	
		Hegningarhús sjá „Fanga og hegningarhús“.	
18	17. oktbr	Heiðrsmarki. Menn sæmdir heiðrsmerkjum sjá nafnaröðina. Br. um að styrkr sé veittr úr sjóði heiðrsmerkjanna	17
20	— —	Hreppstjórn sbr. „Fátækra framfærsla“.	
26	6. nóvbr	Br. um að vextir af kornláni, sem veitt var Helgafellssveit 1861 úr styrktarsjóði landsins, verði eigi gefnir upp	18
32	23. —	Br. um að eigi sé skylt að greiða fátækraútfund af öllum þjóðjörðum Br. um að maðr sé einungis skyldr að greiða fátækraútsvar, þar sem hann hefir fast aðsetr, þó hann hafi fê í öðrum hreppum	23 27—28
49	10. desbr	Br. um skyldu hreppstjóra til að taka við kosningu í hreppsnefnd.	38
		Húsvitjanir sjá „Prestar“.	
		Jafnaðarsjóðir sjá „Amtsstjórn“.	
		Jarðabætr sjá „Kirkjur“.	
		Kensla.	
13	30. septbr	Br. um, að bæjarstjórnin geti ein ákveðið kenslueyri við barnaskólann í Reykjavík	15
17	17. oktbr	Br. um vaxtalaust lán úr Thorkillissjóði handa barnaskóla á Vatnsleysuströnd	17
52	21. nóvbr	Br. um tilsjón presta með að börn fari tímanlega að lesa	40
53	9. apríl 1866	Br. um húsvitjanir presta	45

IX

Tala.	Dagr.		Bladsíða.
56	23. oktbr 1868	Br. um meðhjálpara presta	48—49
		Kirkjur sjá „Prestar“.	
		Konungr.	
2	10. ágúst	Konungsbréf um heiðrsgjafasjóð	2
		Lán sjá „Hreppstjórn“, „Reykjavík“, „Prestar“.	
		Landbúnaður sjá „Atvinnuvegir“.	
		Landshagsskýrslur. Ágrip af skýrslu landshöfðingjans til ráðgjafans fyrir Íslandi um hagi landsins 1873	41—44
		Landssjóðrinn.	
1	17. júlí	Br. um útgjöld til stjórnartíðinda	1—2
10	19. septbr	Br. um styrk til að prenta lista yfir bókgjafir til stíptsbókasafnsins	13
20	17. oktbr	Br. um vexti af kornlánsskuld til styrktarsjóðs Íslands	18
21	— —	Br. um fyrirfram borgun embættislauna	18
22	27. —	Br. um, að styrkr, sem lagðr hefir verið úr dómsmálasjóði til launa lögregluþjóna í Reykjavík, verði eigi goldinn úr landssjóði	18—19
27	6. nóvbr	Br. um kostnað við fangahaldið í Reykjavík	23
36	26. —	Br. um greiðslu manntalsbókargjalda í Gullbringusýslu og Reykjavík	33
37	— —	Br. um 10,000 króna lán handa Reykjavíkarkaupstað	33
39	27. —	Br. um að viðhafa hina nýju reikningseining við innheimtu gjalda til landssjóðsins	33
42	— —	Br. um endrgjald á brennivínstolli	34—35
46	5. desbr.	Br. um styrk til forngripasafnsins	37
50	11. —	Br. um umboð á eyjunni Lundey	39
		Læknar og lækna sjóðrinn sbr. „Embætti“.	
4	8. ágúst	Br. um styrk veittan sjúkrahúsinu á Akreyri úr lækna sjóðnum um 2 ár	6
9	14. septbr	Br. um lækna sáhöld handa settum héraðslækni	13
		Lögreglustjórn sbr. Fanga og hegningarhús.	
22	27. oktbr	Br. um að tillag til launa lögregluþjóna í Reykjavík verði eigi greitt úr landssjóði	18—19
44	27. nóvbr	Br. um útflutningslög og skýrslur viðvíkjandi útflutningum	35
64	25. marts	Br. um lestagjald af skipum, er sækja útfara, og um eptirlit lög- reglustjóra með útflutningum	55
		Meðhjálparar sjá „Kensla“ og „Prestar“.	

Tala.	Dagr.		Blaðsíða.
Nýbýli			
sjá „Eyðijarðir og nýbýli“.			
Peningar.			
11	19. septbr	Br. um að senda gjaldheimtumönnum birgðir af hinum nýju peningum	14
12	— —	Br. um að gjaldheimtumenn taki gömlu peningana í skiptum fyrir hina nýu, og að þeim beri að senda hina gömlu peninga jarða- bókarsjóðnum, og eigi láta út aðra peninga en nýja	15
39	27. nóvbr	Br. um að viðhafa skuli hinn nýja peningareikning, þá er gjöld til landssjóðsins eru reiknuð og heintuð saman	33
45	1. desbr	Augl. um að viðhafa hina nýju reikningseining í póstreikningum	36
Póstmálefni.			
12	19. septbr	Br. um, að allir póstafgreiðendr í landinu fái nauðsynlegan forða af hinum nýju smápeningum, en sendi póststofunni hina gömlu smápeninga, er þeir taki við (neðanmáls)	15
33	24. nóvbr	Augl. um stofnum aukapóstferðar, um flutning 2 póstafgreiðslna og 2 bréfhirðinga, um aftöku 1 bréfhirðingar og um laun 5 pósta- afgreiðslumanna	28
34	„ „	Áætlun um ferðir póstgufuskipsins milli Kaupmannahafnar og Ís- lands árið 1875	29
35	24. nóvbr	Áætlun um ferðir landspóstanna árið 1875	30—32
45	1. desbr	Augl. um að viðhafa skuli hinn nýja peningareikning í póstmálum og um nýja skrá yfir burðargjald undir bréfsendingar, sem eru sendar hinn dönsku póststjórn áleiðis til annara landa	36
48	8. —	Br. um burðargjald undir peninga og böggulsendingar, sem sendar eru hinn dönsku póststjórn áleiðis til Noregs og Svíþjóðar	37—38
Prestar			
sbr. „Embætti“.			
8	17. ágúst	Br. um að leggja megi lán til framkvæmdar ýmsum vatnsveitingum á Arnarbælis prestakalli, þannig að prestakallið gjaldi árlega vegsti af láninu og endrborgi það	12—13
52	21. nóvbr	Br. um, að prestar hafi eptirlit með, að eigi sé of lengi skotið á frest að kenna börnum að lesa og láta þau læra kristindóminn, og að prófastar vandi um við þá um það	40
53	9. apríl 1866	Br. um að prestar eigi að húsvitja rækilega að minsta kosti einu sinni á ári hverju, og að prófastar hafi eptirlit með því	45
54	28. febrúar 1867	Reglur fyrir færslu kirkjureikninga	45—46
55	1. marts 1867	Br. um að prestar fordíst, að sjóðir kirkna renni saman við eigur sínar, og að prófastar hafi eptirlit með því	47—48
56	23. oktlr 1868	Br. um að prestar taki sér að minsta kosti 2 meðhjálpara í hverri sókn og hafi aðstoð þeirra eigi að eins í kirkjunni en einnig utan kirkju	48—49
57	19. apríl 1869	Br. um form til erindisbréfs fyrir meðhjálpara	49
63	23. febrúar 1874	Br. um, að prestrinn sira Sigfús Jónsson á Undirfelli fái endrgoldið af tekjum Tjarnarkirkju tæplega helming þeirrar skuldar, er kirkja þessi hefir komist í við hann, þá er hún var endrbygd	54—55
Prófastar			
sjá „Embætti“ „Embættismenn“ og „Prestar“.			

Tala.	Dagr.		Blaðsíða.
Reikningsmál sjá „Peningar“ „Prestar“. Reykjavík.			
13	30. septbr	Br. um kenslueyri við barnaskólann	15
14	10. oktbr	Br. um hlunnindi fyrir sparisjóð	15—16
16	— —	Br. um að bæjarstjórnin megi taka að láni 10,000 króna	17
22	27. —	Br. um að hætt verði að greiða tillag úr dómsmálasjóði til launa lögregluþjóna	18—19
24	31. —	Reglugjörð um slökkvilið	19—22
25	6. nóvbr	Br. um veð í húsum fyrir lánunum úr opinberum sjóðum	22—23
27	— —	Br. um kostnað við fangahald	23
30	10. —	Reglug. um ábyrgð kaupstaðarins fyrir eldsvoða á húsum bæjarins	25—26
36	26. —	Br. um greiðslu manntalsbókargjalda	33
37	— —	Br. um að bærinn megi fá 10,000 króna lán úr landsjóði	33
51	14. desbr	Br. um skilnað bæjarfógeta embættisins frá sýslumannsembættinu í Kjósar- og Gullbringusýslu	39—40
Sjóðir og stofnanir.			
2	10. ágúst	Konungsbréf um gjafasjóð til að efla atvinnuvegi landsins	2
4	8. —	Br. um styrk úr lækna sjóði til sjúkrahúss á Akreyri	6
10	19. septbr	Br. um lista yfir bókgjafir til stíptsbókasafnsins	13—14
14	10. oktbr	Br. um hlunnindi fyrir sparisjóðinn í Reykjavík	15—16
15	— —	Br. um hlunnindi fyrir sparisjóðinn í Siglufirði	16
17	17. —	Br. um vaxtalaust lán úr Thorchilliisjóði handa barnaskóla á Vatnsleysuströnd	17
25	6. nóvbr	Br. um að lána fê opinberra sjóða gegn veði í kaupstaðarhúsum	22—23
38	27. —	Br. um bókgjöf til amtsbókasafnsins á Akreyri	33
46	5. desbr	Br. um styrk til forngripasafnsins	37
Sjúkrahús sjá „Læknar“. Skattar og álögur sjá „Tollar“. Skipagjöld og sjóleiðarbréf sjá „Tollar“. Skólar sjá „Kensla“. Sparisjóðir sjá „Sjóðir og stofnanir“. Stjórnarskipun.			
16.	júlí	Tilkynning um, að konungur hafi tekið sér ráðgíafa fyrir Ísland	7
Sveitastjórn og sveitamál sjá „Amtsstjórn“, „Hreppstjórn“, „Sýslustjórn“ og „Reykjavík“.			

Tala.	Dagr.		Blaðsíða.
		Sýslustjórn	
		sbr. „Embætti“. „Embættismenn“ og „Peningar“.	
49	10. desbr.	Br. um að sýslunefndir eigi að leggja fullnaðarúrskurð á mál um undanfærslu frá að taka við hreppsnefndarkosningum	38
		Tollar og gjöld til landssjóðsins	
		sbr. „Peningar“.	
19	17. oktbr.	Br. um, að eigi megi gefa út sjóleiðarbréf fyrir skip, er greitt hefur verið af lestagjald gegn bráðabirgðaskirteini, nema þessu skirteini sé skilað apr. og ritað sé á sjóleiðarbréfið, að skirteini hafi verið gefið út fyrir hina sömu ferð	17
36	26. nóvbr.	Br. um greiðslu manntalsbókargjalda í Gullbringusýslu og Reykjavíkr kaupstað	33
42	27. nóvbr.	Br. um endrgjald af tolli, er greiddur hafði verið af „sprit“, sem leikið hafði úr tunnum á leiðinni hingað	34—35
		Umboðsmenn	
		sjá „Peningar“ og „Þjóðjarðir“.	
		Útflutningr manna	
		sjá „Lögreglustjórn“.	
		Verzlun	
		sjá „Atvinnuvegir“ og „Tollar“.	
		Þjóðjarðir.	
26	6. nóvbr.	Br. um, að eigi sé skylt að greiða fátækraþund af öllum þjóðjörðum	23
50	11. desbr.	Br. um að eyjan Lundey sé undanþegin umbodi sýslumannsins í Kjósar- og Gullbringusýslu	39

NAFNARÖÐ¹.

Akreyri, bls. 6, 28, 33.

Ameríka, 13, 33, 35.

Arnabæli, 12—13.

Árni Thorlacius umboðsmaðr, 7.

Árni Thorsteinson landfógeti, 7.

Ásgeir Einarsson bóndi á Þingeyrum, 19.

Ásgeir Finnbogason bóndi á Lundum, 17.

Ásmundur Jónsson prófastráð Odda, 7.

Austratræti í Reykjavík, 17.

Austrvöllur sama st., 17.

Balle og Balslev, lærd. bækur þeirra, 40.

Benedikt Blöndal bóndi á Hvammi, 7.

Benedikt Gröndal skólakennari, 16.

Benedikt Sveinss. fyrv. yfirdómari, 7.

Bergr Jónsson prófastr, 16, 40.

Bergr Thorberg amtmaðr, 7.

Björn Gíslason bóndi á Hauksst., 8.

Björn Þorláksson prestur, 7, 16.

Björn Þórðarson hreppstjóri í Fells-
hreppi, 7.

Bæjar póstaðgreiðsla, 28.

Daníel Haldórsson prófastr, 7.

Daníel Jónss. b. á Fróðastöðum, 18.

Daníel Jónsson bóndi á Þórðsstöðum, 7.

Djúpavogs póstaðgreiðsla, 28.

Einar Ásmundsson hreppstj. í Nesi, 7.

Einar Hjörleifsson prestur, 7.

Elbo skip, 35.

Eydala bréfhirðing sjá Heydalabréfl.

Eyrarhreppur í Ísafjardarsýslu, 51.

Eyrarsveit í Snæfellsnessýslu, 51.

Familien skip, 35.

Fells bréfhirðing, 28.

Fljótshlíðarhreppur í Rangárv.s., 38.

Fríðriksgáfu bréfhirðing, 28.

Geir Zoega borgari í Reykjavík, 7.

Gíslí Bjarnason sáttam á Ármúla, 8.

Guðjón Hálfðánarson prestur, 7, 40.

Guðmundr Thorgrímson versl.stj., 7.

Gullbringusýsluembætti, 33, 39.

Gunnlaugr Blöndal sýslumaðr, 36.

Hafliði Eyólfsson b. á Svefneyjum, 8.

Haldór Fríðriksson yfirkennari, 8.

Hallgrímur Sveinsson prestur, 8.

Helgafellssveit í Snæfellsnessýslu, 18.

Helgastaða póstaðgreiðsla, 28.

Heydala bréfhirðing, 28.

Hilmar Finsen landshöfðingi, 7, 36.

Höskuldsstaða bréfhirðing, 28.

Ingjaldr Jónsson bóndi á Mýrum, 7.

Ísafjardar póstaðgreiðsla, 28.

Jakob Benediktsson prestur, 16.

Jens Pálsson prestur, 12.

Jóhann Kn. Benediktsson prestur, 16.

Jóhann Briem prófastr, 7.

Jóhannes Ólsen bæjarfulltrúi í

Reykjavík, 8.

Jónas Helgason járnsmiðr, 8.

Jón Árnason inspektor, 37.

Jón Hjaltalín landlæknir, 7, 37.

Jón Jónsson prestsefni, 24.

Jón Oddsson hafnsögum. í Rvík, 8.

Jón Þórsson yfirdómari, 7.

Jósep Skaptason héraðslæknir, 7.

Július Haldórss. settr héraðlækn., 16.

Kirkjubólshreppur í Strandasýslu, 51.

Kirkjuhvammshreppur í Húnavatns-

sýslu, 23.

Kjalarneshreppur í Kjósarsýslu, 23.

Kjósarsýsluembætti, 39.

Kleifahreppur í Skaptafellssýslu, 27.

Klein ráðgjafi konungs, 7.

Kristján Kristjánsson amtmaðr, 7.

Lárus Blöndal sýslumaðr, 19.

Lefólíi eigandi versl. á Eyrarb., 34.

Leiðvallahr. í Skaptafellssýslu, 27.

Lundey þjóðeign, 23, 39.

Magnús Árnason hreppstj. í Vatns-

dal, 38.

Magnús Jónsson bóndi á Bráðræði, 7.

Magnús Jóseppson prestsefni, 16.

Magnús Magnússon bóndi í Skapt-

árdal, 27.

Miklabæjar bréfhirðing, 28.

Miklaholts póstaðgreiðsla, 28.

Nancy skip, 34.

Nauteyrarhr. í Ísafjardarsýslu, 51.

Norðrárdalshreppur í Mýrasýslu, 27.

Noregr, 37.

Oddgeir Stephensen stjórnardeildar-

foringi, 7.

Ólafur Bjarnarson prestur, 16.

Ólafur Sigvaldason læknir, 13.

Páll J. Matthiesen prestur, 12.

Páll Magnússon á Kjarna, 55.

Pétur Guðjónsson organisti, 8.

Pétur Þórsson biskup, 7.

Randrup konsull og lyfsali, 8, 34.

Rauðkollsstaða póstaðgreiðsla, 28.

Reykjavík sjá málefnaöðina.

Reykjarfjardarhr. í Ísafjardars., 52.

Siglufjörður, 16, 28.

Sigurður B. Sivertsen prestur, 7.

Sigurður Gunnarsson prófastr, 7.

Sigurður Magnússon hreppstjóri í Út-

Landeyjahreppi, 7.

Sigurður Sigurðsson bóndi á Flatnefs-

stöðum, 23.

Sigurður Sveinsson hreppstj. í Öngul-

staðahreppi, 7.

Sleggjubeinsdalur nýbýli, 37.

Stafholtstungnahr. í Mýrasýslu, 27.

Stefán Bjarnarson sýslum., 52.

Stefán Eiríksson, hreppstj. í Bjarna-

neshreppi, 7.

Stefán Haldórsson prestsefni, 16.

Stefán Jónsson umboðsmaðr, 7.

Stefán Sigfússon prestur, 16.

Stefán Thorarensen prestur, 17.

Steingrímur Jónsson prestur, 16.

Sveinsstaða póstaðgreiðsla, 28.

Sveinsstaðahr. í Húnavatnssýslu, 49.

Svíþjóð, 37.

Sæmundr Jónsson prófastr, 40.

Teitr Finnbogason dýralæknir, 7.

Thorhillisjóðr, 17.

Tryggvi Gunnarsson, 8.

Vatnsleysustrandarhreppur, 17.

Vestrheimr, 13, 33, 35.

Víðimýrar póstaðgreiðsla, 28.

Víkr bréfhirðing, 28.

Þórarinn Böðvarsson prófastr, 7.

Þórarinn Kristjánsson prófastr, 7.

Þórðr Jónsson yfirdómsstjóri, 7.

Þorkell Eyólfsson prestur, 36.

Þorkell Jónsson hreppstj. í Gríms-

neshreppi, 7.

Þorkelshólshr. í Húnav.s., 49, 51.

Ögrshreppur, 52.

¹ Um prestakölli og önnur embætti, sem hafa verið auglýst eða veitt, sjá málefnaöðina fyrirögnina „Embætti“.

Nöfn sveitarómaga eru eigi skráð, eigi heldur flunnast í þessari röð pósthöfðvar þar, sem getið er um í pósthöfð-
áætlunum, bls 29—32.

Bréf dómsmálastjórnarinnar (til landshöfðingjans yfir Íslandi).

Samkvæmt því, er dómsmálastjórnin, eptir að hafa meðtekið þóknanlegt bréf herra landshöfðingjans dagsett 4. maí síðastliðinn, hefir allraþegnsamlegast lagt til, hefir hans hátígn konunginum þóknast allramildilegast að fallast á, að útgefn verði frá 1. ágúst næstkomandi tíðindi um stjórnarmálefni Íslands, og að útgjöld þau, hér um bil 240 rdl., er þar til eru nauðsynleg, verði greidd af hinum íslenska landssjóði, þannig, að upphæðum þeim, sem tilfærðar eru í 6. grein áætlunarinnar um tekjur og útgjöld Íslands árið 1874, er staðfest var af hans hátígn 31. októbr. f. á., verði breytt samkvæmt þessu.

Jafnframt því þjónustusamlega að kunngjöra Yðr þenna úrskurð hans hátígnar Yðr til leiðbeiningar, og til þess að Þér ráðstafið því, sem ennfrems er nauðsynlegt, skal stjórnin eigi láta hjá líða, að taka það fram er hér segir:

Eins og drepíð er á í bréfi stjórnarinnar 16. marts þ. á. á að gefa út þessi tíðindi í 2 deildum A og B. Hin fyrri deildin, er inniheldr lög og tilskipanir, verðr gefin út hér í sambandi við *lagatíðindin*, og með hinu sama letri og á sama pappír sem þessi tíðindi, þó þannig að íslenski textinn verði prentaðr við hlið hins danska texta, en herra landshöfðinn verðr að sjá um útgáfu deildarinnar B, og verðr eptir nánari ákvörðun Yðar að taka inn í hana, auk slíkra úrskurða frá konungi og stjórninni, sem hingað til hafa verið birtir í hinum 2 deildum stjórnartíðindanna og í tíðindum þeim um stjórnarmálefni Íslands, er hið íslenska bókmentafélag hefir gefið út, ennfrems þá úrskurði landstjórnarinnar, er mundu varða almenning og jafnframt ýmsar skýrslur, er vel pykir, við eiga að birta á þenna hátt, þar á meðal hin lögskipuðu ágrip af reikningum þopinberra stofnana, sveitastjóða og annara slíkra sjóða, verðlagsskrár m. m., og skal í tilefni af tillögu Yðar í nefndu bréfi Yðar, ekki undanfella að taka fram, að ekki skal heimta neina borgun fyrir að taka þessar skýrslur inn í stjórnartíðindin. Loksins verðr að taka inn í þessi tíðindi skýrslur um landshagi Íslands, að nokkru leyti eins og gert hefir verið í stjórnartíðindunum, sjá Ministerialtidende árið 1871 B bls. 723 ff.

Svo er til ætlað, að stærð deildarinnar B, að meðtöldum hinum nefndu landshagsskýrslum, verði hér um bil 15 arkir á ári. Þar sem báðar deildir eiga að vera ein heild, verðr, eins og drepíð er á í ofanefndu bréfi stjórnarinnar, að gefa deildina B út í hinu sama broti, með sömu rættitun og, svo framarlega sem unnt er, á sama pappír sem deildina A, er, eins og sagt var, verðr með allri hinni sömu útgjörð sem *lagatíðindin*, en til deildarinnar B má að öllu eða nokkru leyti nota smærra letr, og verðr að viðhafa meiri sparnað í tilliti til prentunar hennar.

Tíðindin öll á að senda borgunarlaust öllum stjórnarvöldum, landsyfirréttinum, landfógetanum, landlækninum, sýslumönnum, sveitarstjórnunum, embættismönnum andlegar stéttar og umboðsmönnum þjóðarða á Íslandi. Að öðru leyti geta tíðindin fengist keypt fyrir það andvirði, er Þér hafið stungið upp á, 80 sk. (1 króna 66 aurar) um árið, fyrir þetta ár frá 1. ágúst til 31. desbr. 40 sk.

Eins og herra landshöfðinginn hefir ráð fyrir gjört, skal þar að auki við hafa deildina A til þinglestrs lagaboða þeirra, er hún hefir inni að halda.

Exemplör þau, er nauðsynleg eru í þessu tilefni af deildinni A, munu verða til útbýtingar þannig: c. 425 borgunarlaust, c. 200 til kaupanda og c. 175 til þinglestrs, og munu þau verða send Yðr heðan til frekari ráðstöfunar, en Þér eruð beðnir að senda stjórninni nokkur exemplör af deildinni B.

1) Samkvæmt lögum 25. júní 1870 hafa að tilhlutun stjórnarinnar frá 1. janúar 1871 verið gefin út í Kaupmannahöfn *lagatíðindi* og stjórnartíðindi „en Lovtidende og en Ministerialtidende“.

Hinn 19. ágúst 1874.

2
10da
ágúst

Þvi viljum vér hér með hafa afhent Þér, Oss elskulegum, Vorum landshöfðingja yfir

Vør felum þig Guði!

Gefið í Reykjavík hinn 10. dag ágústmánaðar 1874.

become a factor in a child's development. The child's development is a process that is influenced by many factors, including the child's environment, the child's experiences, and the child's interactions with others. The child's development is a process that is influenced by many factors, including the child's environment, the child's experiences, and the child's interactions with others.

3
22an
júní.

fyrir fangana í hegningarhúsinu í Reykjavík.

1. gr.

Fanginn skal, eptir undirbúningsdvöl á móttökustofunni, þar sem hann fær þær á-

kvarðanir að vita, sem fyrir stofnunina gilda, og þar sem hann verður færður í ákveðinn

fangabúning, taka út ídæmda hegningu, annaðhvort í einverufangelsi, eða þannig, að hann

á daginn vinni í samveru við aðra, en sè á nóttunni eptir aðalreglunni í einbýsi.

Á móttökustofunni skal rannsaka hvern fanga, og skal hann þá afhenda umsjónar-

manni undantekningarlaust alt, sem hann hefir meðferðis til stofnunarinnar.

2. gr. 2.50

Skyldur fanga eru yfir höfuð þessar:

1. Fyrirskipaða húshætti skal hann í einu og sérhverju hald og samstundis gegna bendingum þeim, er honum verða gjörðar.
2. Hann skal sýna öllum yfirboðurum sínum virðingu og skilyrðislausa hlýðni.
3. Hann skal með þögn, guðrækni og eptirtekt hlýða á helgar tíðir og húsvitjanir sálusorgarans.
4. Það, sem honum er fyrir sett að vinna, skal hann gjöra með iðni og alúð. Um vinnutímann má hann aldrei vera iðjulaus.
5. Meðfangi sína skal hann umgangast með velvilja og friðsemi. Taki hann hegning-

una út í einhýsi, skal hann forðast allar tilraunir til að komast í kunningskap við meðfanga sína.

3. gr.

Bæði í einhýsinu og á vinnustofunni skal fanginn hafa um sig hljótt og kyrt. Allr hávaði, kveðskapr og annar órói er afyrirboðinn. Alla hreinsun hýbýlanna skal vel vanda og framkvæma á þeim tíma, sem húshættir bjóða; þó skal glugga fága að eins, þegar um sjónarmaðr skipar. Fangi skal varast alla tilraunir til að komast í samband við nokkurn mann, sem ekki er viðriðinn hegningarhúsið. Veggi, hurðir, þil og föst áhöld í fanga-hýbýlunum má eigi skaða né óhreinka með höggum, útskurði, eða með að klína þau, eða öðruvísi. Fangi skal ábyrgjast áhöld og verkfæri, sem honum eru fengin. Brotni eðr bili nokkuð, sem honum er trúað fyrir, skal hann þá þegar segja umsjónarmanni til, en hegningu skal það varða, ef skemdir komast upp, sem hann eigi hefir til sagt. Hins sama skal fangi gæta, ef eitthvað týnist, sem honum hefir verið fengið. Aldrei má hann undir höndum hafa neitt það, sem honum hefir ekki verið fengið af einhverjum yfirboðara sinna, en samstundis afhenda umsjónarmanni allt það, er honum eigi kemr við, og hann kynni að finna, eða honum vera gefið án vitundar umsjónarmanns.

Fyrir hverskonar vanrækt eða brot á móti þessu, bakar fangi sér hegningu.

4. gr.

Fangi skal nákvæmlega hlýða hverri þeirri reglu, sem honum verður sett til viðrhalts heilbrigðinni. Án sérstaks leyfis læknisins getr hann ekki undanþegist ráðstöfunum þeim, sem í þá stefnu eru gjörðar. Öllu, sem umsjónarmaðr skipar til viðrhalts nauðsynlegu hreinlæti, skal fangi tregðulaust hlýða. Hann skal leggja sitt fram til þess, að ætíð sé hreint og gott loft í herbergjum þeim, er hann skal í vera.

Ef fangi verður lasinn, segir hann umsjónarmanni frá því. Mun þá lækniinn líta til hans, og skal hann þá nákvæmlega fara að ráði læknis, hvört sem hann verður kyrr í fanga-herbergi sínu, eða hann verður lagðr á sjúkrastofuna.

5. gr.

Þegar fanga er hleypt út í garðinn, skal hann vera í sífeldri hreifingu. Að skera í eða klína á múr eða skiðgarð er strengilega bannað, og skal fangi varast þar allan hávaða og skarkala, eins og sérhverja aðra óreglu.

6. gr.

Þegar fangi fer milli einhýsis síns og vinnustofunnar eða garðsins, skal hann vera í sínum fyrirskipaða fangaþúningi, og sérhver háreysti eða jafnvel samtal er honum fyrirboðið, þá er hann gengr hér á milli til og frá. Frá vinnustofunni má hann ekkert með sér taka af verkfærum né áhöldum, nema það, sem honum berlega er skipað.

7. gr.

Að undanteknum sunnu- og helgidögum, hvíldarstundum og þeim stundum, sem fanga eru ætlaðar til að vera í garðinum, skal hann stöðugt vera að verki sínu og gjöra það eptir reglunum fyrir skylduvinunni. Það er fanga leyft að sýsla við daglegt verk sitt á tómstundum hans, þegar annars ekkert er því til fyrirstöðu. Fangi er skyldr til af fremsta megni að sýna námfýsi, nákvæmni og iðjusemi, og að fara vel og gætilega með verkfæri þau og verkefni, sem honum eru fengin.

8. gr.

Með tilliti til fullnægjuförðar hegningarvinnunnar og heimildar fanga til að fá hlutdeild í arði vinnu sinnar, er hegningartímanum skipt á þessa leið:

617 gæðuþingurinn í samráði um H. A. Typtunarbúsvinnan. Undanfarnda árin hefur þessi

I. *Undirbúningsstigið*. Á þessu stigi skal fanginn vera ákveðinn tíma sem er 3 mánuðir, og er fangi þá í einhýsi. Vinnan skal vera að tæja kaðal eða því um lík lætt og einföld vinna í höndunum, og er hér eigi fyrir sett skylduvinna, en eigi heldr vinnu- arðr veittur. Áð lokum hvers mánaðar eptir komu fanga eru honum gefnar 2 einkunnir, önnur fyrir framferði hans yfir höfuð, hin fyrir iðni hans við verk sitt. Hafi hann á nefnd- um 3 mánuðum náð 12 tröppum (að meðaltali einkunninni: «vel»), kemst hann strax í 2. flokk þvingunarstigsins; að öðrum kosti verður hann að byrja í neðsta flokki þvingunar- stigsins.

II. *Þvingunarstigið* skiptist í 3 flokka, 1. 2. og 3. flokk. Á þessu tímabili vinna fang- arnir á vinnustofunni fyrir lokuðum dyrum, og er þeim sett skylduvinna fyrir, veittist þeim þá hlutdeild í vinnuárðinum, eptir reglum þeim, sem hér á eptir koma.

1. *Flokkur* er í rauninni ekki annað en hegningarflokkur fyrir þá, sem fyrir laklegt framferði annaðhvort komast í þennan flokk frá undirbúningsstímanum, eða eru fluttir niður í hann úr efri flokkum. Reglurnar eru hinar sömu, sem fyrir undirbúningsstímann; nema hvað dagleg skylduvinna er fyrir sett og sætir eptirliti á hverju kvöldi við háttatíma. Hlutdeild í vinnu arði veittist ekki. Til þess að komast upp í 2. flokk, skal fangi sá, er kemr frá undirbúningsstiginu, hafa náð 12 tröppum; þó má fangi, hvernig sem á stendr, ekki vera þar skemr en 3 mánuði.

2. *Flokkur*. Reglurnar eru hér hinar sömu sem í 1. flokki, þó skal fanga, ef hann lýkr við fyrirsetta skylduvinnu, veita 4 auru (2 sk.) á dag, og má með nákvæmara leyfi lögreglustjórans verja helminginum af þessu til að kaupa matvæli fyrir handa fanganum, svo og munn- og neftóbak. Þegar liðnir eru að minsta kosti 6 mánuðir, og fanginn að meðaltali hefir hlotið einkunnina «vel», getr vinnu arðrinn hækkað upp í 6 auru (3 sk.) daglega. Eptir 15 mánaða dvöl að minsta kosti og með sömu meðaltalseinkunn, sem ný- lega var nefnd, getr fangi komist úr þessum flokki upp í 3. flokk.

3. *Flokkur*. Reglurnar eru eins og fyrir 2. flokk með tilhlýðrunum sem hér segir: Vinnu arðrinn fyrir unnin skylda verk, sem sæta eptirliti að eins á viknamótum, er 8 aurar (4 sk.) á dag, og má verja helminginum af þessu eins og í 2. flokki segir. Dvöl fanga í þessum flokki er komin undir því, hvað hegningartíminn er langur, samkvæmt reglunum í tilsk. 28. febr. þ. árs. En þegar hálf dvöl hans í þessum flokki er liðin, og fanginn að meðaltali hefir fengið einkunnina «vel», má smámsaman láta honum enn fremr eptir, að brugðið sé út af reglunum, sem hér segir: Á sunnu- og helgidögum má, ef veður er til, leyfa fanga að vera lengr í garðinum en venjulegt er, ef kringumstæður leyfa það; skal reyndar setja honum fyrir skylduvinnu, en verði því ekki komið við, eru honum eigi bönnuð önnur störf. Vinnu arðrinn er ekki ákveðinn eins og fyrr, en greiðist á viknamótum eptir máli og vigt á aukavinnu þeirri, sem skilað er, og verði eigi komið við að setja fanga fyrir skylduvinnu, skal veita honum alt að 16 aorum (8 sk.) daglega, eptir því hvað iðinn hann hefir verið. Helmingi vinnu arðsins má verja sem að framan segir, og til að kaupa almanak. Fyrir hegðun og iðni fanga við vinnuna skal honum nú einungis veitt einkunn fyrir 3 mánuði í einu, og getr hann ekki náð upp á yfirferðarstigið, nema hann hið síðasta ár hafi öðlast svo margar tröppur, að hann að minsta kosti hafi hlotið «vel» að meðaltali fyrir hegðun sína.

III. *Yfirferðarstigið*. Í stað hins sêrstaka búnings, er fangi var íklæddr á undan- fôrnum stigum, skal honum nú leyft að bera klæðnað, er meira nálgast búningi þeim, sem frjáls verkmaðr gengr í. Fangar skulu nú eigi vinna fyrir luktum dyrum, heldr skal, sem fremst er unt, fá þeim því lík störf, sem þeir ætla að hafa sêr til atvinnu eptirleiðis. Þeim

skal veittr nákvæmar tiltekinn hluti vinnulaunanna, að tiltölu við það, sem frjálsir verkmennt fá, og skulu þeir fyrir helminginn af þessu ekki að eins mega auka við sig fæði, heldr einnig kaupa sér nýtsama muni, þó að eins með sérlegu leyfi lögreglustjóra. Vinnutíminn er að eins til kl. 7 á kvöldin.

Fangarnir eru eigi skyldir til að hlýða á helgar tíðir.

Þeir skulu mega fá bækur úr bókasafninu til afnota.

Fanganum skal eigi gefin sérstakleg einkunn fyrir hegðun hans; en stjórn hegningarhússins skal eigi að síðr gefa gaum að, hversu hann notar hið rífara frelsi, sem honum er veitt. Skyldi hann drygja hegningarverða yfirsjón, eða yfir höfuð gefa á sér illan grun, skal hann, hvernig sem á stendr, færa aptr niðr á þvingunarstigið, og getr hann ekki aptr komist upp á yfirferðarstigið, nema með sérstöku leyfi landshöfðingja.

Þegar fangi er búinn að vera á yfirferðarstiginu eptir nýnefndum reglum, þegar stjórnin yfir höfuð hefir von um, að hann muni hegða sér ráðvandlega, eptir öllu ráðlagi hans, og þegar búið er að útvega honum sómasamlega stöðu eða atvinnu í mannfélaginu, þá má stjórn hegningarhússins bera það upp fyrir ráðherra Íslands, að honum megi veitast uppgjöf á hegningu með tilteknum skilyrðum og nákvæmari takmörkum eptir reglug. 28. febr. þ. á.

B. Betrunarhúsvinna í sameiningu.

Fullnustugjörð hegningarinnar fer fram eptir framanskrifuðum reglum fyrir hin ýmsu hegningarstig, en með þessum tilhliðrunum og nákvæmari ákvörðunum:

1. Undirbúningsstigið stendr yfir um 3 mánuði, en þvingunarstigið og yfirferðarstigið styttest eptir reglunum í reglug. 28. febr. þ. á.
2. Í 2. flokki þvingunarstigsins getr vinnu arðrinn fyrst eptir 3 mánuði að minsta kosti stigið upp í 6 aura (3 sk.) daglega.

C. Hegningarvinna í einhýsi.

Hegningarvinnu, sem út skal taka í einhýsi, skal sömuleiðis fylgja fram eptir hinni áframliðandi hegningarreglu, að því leyti sem hegningartíminn skiptist í 4 stig, sem eru:

- I. stig, og eru reglurnar um skylduvinnu, vinnulaun og verutíma þar hinar sömu, sem settar eru fyrir undirbúningsstigið með tilliti til hegningarvinnu í sameiningu.
- II. — með ákveðinni skylduvinnu og vinnukaupi 4 aurum (2 sk.) á dag, fyrir hvern verkdag; verutími að minsta kosti missiri.
- III. — með ákveðinni skylduvinnu og vinnukaupi 6 aurum (3 sk.) fyrir hvern verkdag; veran á því stigi er að minsta kosti 1 ár.
- IV. — með ákveðinni skylduvinnu og vinnukaupi 8 aurum (4 sk.) fyrir hvern verkdag.

að öðru leyti gilda reglur þær, sem settar eru að framan um hegningarvinnu í sameiningu, með þeim tilhliðrunum, er með þarf.

9. gr.

Helming þess, er fangi vinnr sér inn með vinnu sinni, skal geyma, uns hann er látinn laus, og skal honum þá fengið það með sér. Yfir hinum helminginum má fanginn ráða þannig, að hann annaðhvort sé geymdr, eða að fanginn fái fyrir hann matvæli, sem leyfilegt er að auka reglulegt daglegt matarhæfi hans með. Líka má veita honum frelsi til, að styrkja næstu náunga sína af vinnu-arðinum, þó með því skilyrði, að hann eigi ætíð sjálf að minsta kosti 10 rd. (20 krónur) óeydda.

10. gr.

Óski fangi að tala við einhvern af embættismönnum stofnunarinnar, skal hann um það snúa sér að umsjónarmanni.

Eins og fangi ætíð skal fram bera bænir sínar og önnur erindi með kurteysi og högværd, þannig skal honum alvarlega boðið að fylgja sannleikanum strengilega, þegar hann hefir eitthvað upp að bera eða um að kvarta. Öll ósannindi eða jafnvel ranghermi hefir hegningu í för með sér.

Haldi fangi, hvort sem er á degi eða nóttu, að svo bráðrar hjálpar sè þörf í einu eða öðru sem við liggur, að eigi þoli það bið, uns umsjónarmaðr vitjar hans, má hann hringja klukkunni (berja á dyr sínar). Apr á móti sætir það hegningu, ef hann kallar umsjónarmann að nauðsynjalausu.

11. gr.

Föngunum í hegningarstofnuninni má veita einstakar ívilnanir, ef þeir hegða sér vel og misbrúka þær ekki. Þvílíkar ívilnanir eru:

Sérhver fangi skal hjá sér hafa hina almennu sálmabók og nýtestamentið, en getr að anki úr bókasafni stofnunarinnar fengið til láns guðsorðabækur og því um lík uppbyggileg rit. Hann getr fengið skrifffæri, svo hann öðlist kost á að rita hjá sér það, sem hann hefir lesið sér til nýtsamt og lærdómsríkt, og eins sér til æfingar í að setja fram og útlista hugsanir sínar.

Að fengnu leyfi lögreglustjórans getr hann skrifað ættingjum sínum til eða öðrum, sem ekki koma hegningarstofnuninni við. Það segir sig sjálf, að bréf fanga hljóta að vera heiðvirð og kurteys. Sé efni þeirra á þá leið, að hegningarhús-stjórnin hljóti að skorast undan að senda þau, verða bréfin eyðilögð, og fangi látinn vita af því.

Fangi má taka á móti bréfum út í frá með leyfi lögreglustjórans, þegar ekkert er í þeim, sem stjórnin álitr honum ekki hafa að vita.

Frændr fanga mega vitja hans í herbergi, sem til þess er ætlað, og í viðræst umsjónarmannsins, ef stjórnin hefir ekkert við það að athuga.

Fangi getr skorast undan að tala við þá menn, sem eigi eru viðriðnir hegningarhúsið.

Eins og í 9. gr. segir, getr hann fengið leyfi til að styrkja nánustu ættingja sína, eða verja helmingnum af vinnu arði sínum eptir nærmeira leyfi stjórnarinnar til að kaupa þarflega og nýtsama muni.

12. gr.

Hegði fangi sér illa mun það leiða af sér hegningu eptir tilskip. 5. jan. 1874, og er það aprt afleiðing hegningarinnar, að honum verðr ekki veitt neitt af ívilnunum þeim, sem nefndar eru í 11. gr., allra sist næsta missiri á eptir.

Landshöfðinginn yfir Íslandi, Reykjavík 22. dag júnímán. 1874.

Hilmar Finsen.

Jón Jónsson.

Bréf ráðgjafans fyrir Ísland (til landshöfðingjans yfir Íslandi).

Eptir allra þeghsamlegustu tillögu minni hefir hans hátign konunginum í dag allra mildilegast þóknast að úrskurða, að veita megí fyrir árin 1874 og 1875 sjúkrahúsi því, sem stofnað er á Akreyri, styrk af efnum hins íslenska lækna sjóðs, er nemr alt að helmingi kostnaðar sjúkrahússins samkvæmt reikningi þeim, er saminn verðr af sjúkrahússtjórninni og sendr stíptsyfirvöldunum, þó ekki framýfir 200 rd. ár hvert.

Þetta er hér með þjónustasamlega kunnngjört herra landshöfðingjanum Yðr til leiðbeiningar, og til þess, að þér birtið það.

Embættismenn skipaðir og settir.

Hinn 16. dag júlímánaðar hefir hans hátign konunginum þóknast allramildilegast að skipa hans excellence, dómsmálastjóra Christian Sophus Klein, til þess að vera ráðgjafi fyrir Ísland.

Hinn 8. dag ágústmánaðar hefir ráðgjafinn fyrir Ísland, eftir að þeglegt bókabréf þar um hafði verið ritað, sett fyrrverandi yfirdómara Benedikt Sveinsson, til að gegna sýslumannsembættinu í Þingeyjarsýslu innan norðr og austramtsins um eins árs tíma frá 1. september næstkomandi að reikna.

11. s. m. var Krossþingaprestakall í Rangárvallasýslu af stíptsyfírvöldunum veitt sira Guðjóni Hálf-dánarsyni á Dvergasteini.

12. s. m. var Hjaltastaðar og Eyða prestakall af hinum sömu veitt cand. theol. Birni Þorlákssyni.

Menn sæmdir heiðrsmarkjum.

Annan dag ágústmánaðar þ. á. hefir hans hátign konungurinn allramildilegast sæmt ráðgjafann fyrir Ísland, hans excellence dómsmálastjóra Klein kommandör af dannebrogen og dbrm., með stórkrossi dannebrogssorðunnar;

landshöfðingjann yfir Íslandi Hilmar Finsen kommandör af dannebrogen 2. stigi og dbrm., og stjórnardeildarforingja fyrir hinni íslensku stjórnardeild Oddgeir Stephensen kommandör af dannebrogen 2. stigi og dbrm.

með kommandörkrossi dannebrogssorðunnar 1. stigi;

biskup dr. theologiae Pétur Pétursson riddara af dannebrogen og dbrm.

með kommandörkrossi dannebrogssorðunnar 2. stigi;

forstjóra landsyfirdómsins Þóroð Jónasson kommandör af dannebrogen, jústitsráð dr. medic. landlækni Jón Jónsson Hjaltafni riddara af dannebrogen og prófast í Rangárvallasýslu prófastsdæmi og sóknarprest að Odda sira Ásmund Jónsson riddara af dannebrogen,

með heiðrsmarki dannebrogsmanna;

amtmannt yfir norðr- og austramtinu Kristján Kristjánsson,

yfirdómara Jón Pétursson,

landfógeta Árna Thorsteinsson, kanselliráð,

héraðslækni í vestráknisumdæmi norðramtsins kanselliráð Jósep Skaptason,

umboðsmann Árna Thorlacius,

verzlunarstjóra Guðmund Thorgrímson á Eyrarbakka,

sóknarprest að Vallanesi í Suðrmláprófastsdæmi sira Einar Hjörleifsson,

prófast í Gullbringu- og Kjósarsýslu prófastsdæmi og sóknarprest til Garða og Bessastaða, sira Þórarinn Böðvarsson,

sóknarprest til Útskála, Hvalsness og Kirkjuvogs, sira Sigurð B. Sivertsen,

prófast í Eyjafjarðarsýslu prófastsdæmi og sóknarprest til Akreyrar sira Daniel Halldórsson,

sóknarprest til Vatnsfjarðar í Ísafjarðarsýslu, prófast sira Þórarinn Kristjánsson,

sóknarprest til Hruna og Tungufells í Árnessýslu, prófast sira Jóhann K. Briem,

prófast í Suðrmláslu prófastsdæmi og sóknarprest til Hallormsstaðar sira Sigurð Gunnarsson,

með riddarakrossi dannebrogssorðunnar;

hrepptjóra í Bjarnaneshrepp í Austr-Skaftfellssýslu Stefán Eiríksson,

hrepptjóra í Vestrlandeyjahrepp í Rangárvallasýslu Sigurð Magnússon,

óðalsbónda Magnús Jónsson í Bráðreði við Reykjavík,

borgara í Reykjavík Geir Zoega,

smið og dýralækni í Reykjavík Teit Finnbogason,

hrepptjóra í Grímsheshrepp í Árnessýslu Þorkel Jónsson,

umboðsmann yfir Eyjafjarðarsýslujörðum Stefán Jónsson,

bónda Daniel Jónsson á Þóroddstöðum í Húnavatnssýslu,

hrepptjóra í Fellshrepp í Skagafjarðarsýslu Björn Þórðarson,

óðalsbónda Benidikt Blöndal á Hvammi í Húnavatnssýslu,

hrepptjóra Einar Ásmundsson á Nesi í Þingeyjarsýslu,

hrepptjóra í Öngulstaðahrepp í Eyjafjarðarsýslu Sigurð Sveinsson,

bónda Ingjald Jónsson á Mýrum í Bárðardal í Þingeyjarsýslu,

bóna Björn Gíslason á Hauksstöðum í Vopnafjarðarhreppi í Norðrmúlasýslu, sáttasemjanda Gísli Bjarnason á Ármúla í Ísafjarðarsýslu, fyrrverandi hreppstj. Hafðið Eyúlúfsson á Svefneyjum í Barðastrandarsýslu og fyrrverandi hreppstjóra Daniel Jónsson á Fróðastöðum í Mýrasýslu með heiðrsmarki dannebrogsmanna.

Hinn 10. dag ágústmánaðar er amtmaðr í suðr- og vestrámtinu riddari af dbr. Bergr Thorberg allramildilegast sæmdr heiðrsmarki dannebrogsmanna; yfirkennari Halldór Kr. Friðriksson, dómkirkjuprestir síra Hallgrím Sveinsson, og franskr varakonstúll A. Randrup allramildilegast sæmdir riddarakrossi dannebrogssorðunnar, og organisti Pétur Guðjónsson, kaupstjóri Tryggvi Gunnarsson, bæjarstjórnarmaðr í Reykjavík Jóhannes Olsen, járnsmiðr samastaðar Jónas Helgason, og hafnsögumaðr samastaðar Jón Oddsson allramildilegast sæmdir heiðrspeningum af gulli.

Óveitt embætti.

Prestaköll þessi:

Staðr í Súgandafirði í Ísafjarðarsýslu, auglýst 8. maí 1865 metið 129 rd. 57 sk.
Þóroddstaðr með Ljósavatni í Þingeyjarsýslu, auglýst 15. maí 1866, metið 366 rd. 83 sk.
Breiðavíkþing í Snæfellsnessýslu, auglýst 16. desbr. 1868, metið 201 rd. 70 sk.
Meðallandsþing í Skaptafellssýslu, auglýst 21. ágúst 1869, metið 234 rd. 62 sk.
Selvogssþing í Árnessýslu, auglýst 4. apríl 1870, metið 220 rd. 16 sk.
Stærriárskógr í Eyjafjarðarsýslu, auglýst 1. nóvbr. 1870, metið 226 rd. 17 sk.
Fagranes með Sjáfarborg í Skagafjarðarsýslu, auglýst 24. apríl 1871, metið 250 rd. 19 sk.
Hvammr með Ketu í Skagafjarðarsýslu, auglýst 26. ágúst 1871, metið 231 rd. 18 sk.
Þönglabakki með Flatey í Þingeyjarsýslu, auglýst 24. janúar 1873, metið 185 rd. 31 sk.
Ógrþing í Ísafjarðarsýslu, auglýst 27. mars 1873, metið 366 rd. 5 sk.
Skinnastaðir með Viðirhól í Þingeyjarsýslu, auglýst 24. apríl 1873, metið 329 rd. 19 sk. Sá sem fær þetta brauð, má vænta þess að verða settr til að þjóna Garðsprestakalli í Kelduhverfi fyrst um sinn.
Fell í Sléttuhlíð með Höfða í Skagafjarðarsýslu, auglýst 18. júní 1873 metið 302 rd. 94 sk.
Kviabekkr í Eyjafjarðarsýslu, auglýst 11. septbr. 1873, metið 371 rd. 69 sk.
Lundarbrekka í Þingeyjarsýslu, auglýst 9. febrúar 1874, metið 238 rd. 68 sk.
Rípr í Skagafjarðarsýslu, auglýst 28. marts 1874, metið 193 rd. 14 sk.
Garpsdalr í Barðastrandarsýslu, 18. júní 1874, metið 211 rd. 94 sk.
Presthólar í Þingeyjarsýslu, auglýst 18. júní 1874, metið 318 rd. 20 sk.
Þeir sem sækja um og fá þessi prestaköll, og þjóna þeim svo vel sé í 3 ár, geta samkvæmt konungsráðskurði 24. febrúar 1865 vænst þess að verða teknir fram fyrir aðra, til að fá hið fyrsta prestakall, er þeir sækja um, ef tekjur þess eru ekki yfir 450 rd.
Ás í Fellum í Norðrmúlasýslu, auglýst 23. júlí 1874, metið 371 rd. 17 sk. Prestsekkja er í brauðinu.
Dvergasteinn í Norðrmúlasýslu, auglýst 13. ágúst 1874, metið 520 rd. 39 sk.
Staðarstaðr í Snæfellsnessýslu, auglýst 13. ágúst 1874, metið 922 rd. 67 sk. í brauðinu er uppgjafaprestur, sem nýtr árlega til dauðadags 2 fimtunga af föstum tekjum prestakallsins og atgjaldi staðarins, og af arði Gamla Hólma í Hagavatni 16 punda af vel hreinsuðum eðardúni.

Dagsskrá

5
22an
júní.

fyrir fangana í hegningarhúsinu í Reykjavík.

Kl. 4³/₄ á morgnana frá 1. maí til 1. októbr., og kl. 5³/₄ allan annan tíma ársins skal gjöra bendingu til fótaferðar.

Skal þá sér hver fangi rísa úr rekkju, klæðast og þar næst þvo sér og kempa tilhlýðilega. Sængrofötin skulu vasn saman innan í rekkjunni, sem þá reirist saman og legst á sinn stað í kompunnni, má og hana eigi þaðan hreifa fyrir háttatíma. Fanginn hreinsar og sópar kompu sína, safnar sorpinu í stokk, sem til þess er ætlaðr, færir alt í lag í kompunnni og lífr eptir fötum sínum, sem hann dustar og hreinsar tilhlýðilega. Þessu skal hann lokið hafa, þegar önnur bendingin verður gjörð hálfri stundu eptir hina fyrstu, en þar næst byrjar vinnutíminn bæði á samvinnustofunni og í kompunum.

Morgunverð skal skamta kl. 7³/₄, og er þá hvíldartími til kl. 8¹/₄, þá er vinnu haldið á fram til kl. 12.

Miðdegisverð skal skamta kl. 12, og er þá hvíldartími til kl. 1. Kl. 1 skal aþr taka til vinnu og vera að til kl. 8, að undantekinni ½ stundu, sem veitist föngunum til hvíldar frá kl. 5 til kl. 5¹/₂, og til að neyta leyfanna af miðdegisverðinum og af brauðskamti þeim, sem föngum er ætlaðr, og flóaðrar mjólk, sem þeir fá sér skamtaða kl. 5.

Annaðhvort fyrir eða eptir hádegi veitist enn fremr hverjum fanga ½ stundar vinnu lausn til að hreifa sig í garðinum, og eru fangar skyldir til að taka þátt í þessu, nema þeir séu því berlega undanþegnir.

Kl. 8 á kveldin verður bending gjörð til að hætta vinnu, og hafa fangar þá hvíldartíma til kl. 8¹/₂.

Aðr en vinna byrjar, og að henni endaðri á hverjum degi, skal á samvinnustofunni lesa stufta bæn, og skal annaðhvort umsjónarmaðr, eða einhver af föngunum, sem prestr-álítr til þess fallinn, gjöra það.

Kl. 8¹/₂ verður bending gjörð til þess, að fangar búi rekkjur sínar, afklæði sig og leggist til svefns.

Á laugardögum frá kl. 5 eptirmiðdag skulu fangar ekki vinna, heldr taka við hreinum nærfötum fyrir næstu viku, klæðast þeim og skila umsjónarmanni hinum óhreinu. Þessa tómstund notar fangi líka til að þvo kompuna og faga og hreinsa áhöld og verkfæri þau, sem honum er trúað fyrir.

Á sunnu- og helgidögum, þegar engin skylduvinna á sér stað, gildir dagskrá þessi samt sem áðr, að undanteknu því, sem ákveðið er um vinnutímann, sem fangi nú getr varið til að lesa, eða, að fengnu leyfi, til annara nytsamra starfa.

Landshöfðinginn yfir Íslandi, Reykjavík 22. júní 1874.

Hilmar Finsen.

Jón Jónsson.

Reglur

fyrir fanga, sem settir eru til gæzlu í fangelsi það, sem sameinað er hegningarhúsinu í Rvík.

1. gr.

Sérhvern fanga skal nákvæmlega rannsaka jafnskjótt og hann kemr í fangelsið, og skal frá honum taka alla þá peninga, sem hann hefir á sér, sem og sérhvað það, er í höndum hans gæti orðið honum sjálfum eða öðrum að tjóni; sömuleiðis alt það, sem annaðhvort þykir geta skýrt málið, eða fangi ekki virðist mega hafa með sér, samkvæmt þeirri reglu, sem í fangelsinu gildir.

Hinn 17. október 1874.

6
24ða
júní.

6
24da
júní.

2. gr.

Alt það, er fangi hefir með sér, skal nákvæmlega rita í bók, sem til þess er gjörð; skal lesa hið ritaða fyrir fanganum, og láta hann undirskrifa það, annaðhvort eigin hendi, eðr, ef hann kann ekki að skrifa, með hönd á penna.

3. gr.

Fangi má ekki trufla þá rósemi og þá föstu reglu, sem á að vera í fangelsunum, hvorki með sönglist, skarkala, hávaða, nè með að klifra upp í glugga, knýja á hurð eða þess konar; og eins og fangi ekki án sérlegs leyfis má setja sig í samband við neinn fyrir utan fangelsið, svo er einnig fyrirboðið þeim, er í varðhaldi eru, að eiga nokkurt samneyti sín í milli. Það er söngum og fyrirboðið að óhreinka kompurnar með að skrifa, mála eða klóra á vegg og hurðir, eða á annan líkan hátt; sömuleiðis er það bannað að skemma eða eyðileggja áhöld, og að spilla verkefnum þeim, sem söngum eru fengin til að vinna úr. Loksins skal fangi nákvæmlega fylgja þeim reglum, sem settar eru um hreinlæti bæði á sjálfum honum, fangakompunni og áhöldunum.

4. gr.

Fangi er skyldr að sýna bæði fangaverði og öðrum yfirboðurum sínum virðingu og skilyrðislausu hlýðni. Samfanga sína skal hann umgangast með friðsemi og velvild.

5. gr.

Fyrir sérhvert brot á móti siðareglunum verður hann látinn sæta ábyrgð, og sè brotið ekki svo svæsið, að það eigi að sæta opinberri kærni, verður honum eptir málavöxtum hegnt með því, að svipta hann tækjum til að starfa, ljósi á kvöldin, að því leyti það, hefir áðr verið honum leyft, og þeim réttindum að fá fæði sitt aukið, eða með líkamlegri refsingu, alt að 9 reirpriks- eða vandar-höggum, alt eptir úrskurði lögreglustjóra, að undan-genginni rannsókn; þangað til úrskurðr fæst, verður að setja hina óstýrilátu fyrst um sinn í spennitreyu eða spennisila, ef friðr eigi fæst á annan hátt.

6. gr.

Sitji fangar ekki við vatns- og brauds-viðrværi, eðr í einföldu fangelsi við venjulegt fanga-viðrværi, mega þeir láta fangavörð útvega sér aðra fæðu fyrir algengt verð, sem aukaviðrværi. Nautn brennivíns eða annara ölfanga eða tóbaks er söngum eigi leyfð, nema að læknis ráði.

7. gr.

Með tilliti til hreinlætis skal þess gætt, er nú segir:

1. Þegar rannsókn eptir 1. gr. á sér stað á fanga, sem látinn er í varðhald, skal líka litið eptir, hvort hann er hreinn, og sè þess þörf, skal fangi, áðr hann er settur í fangelsið, hreinsa, þvo sér og kempa, láta klippa sig og raka, eins og einnig, ef hann skortir fót, eða fót hans eru óhrúkandi fyrir sliti og óhreinindum, verður að fá honum það, sem þannig er þörf á.
2. Meðan fangi dvelst í fangelsinu, skal hann á hverri viku hafa hreina skyrtu, hálsklút og sokka. Hreinar rekkjuvoðir fær hann á sumrum fjórðu hverja og á vetrum sjöttu hverja viku, og hrein handklæði, rúmfataver og nýjan hálm í rúmfót, svo opt sem þurfa þykir. Svo opt sem fanga eru fengin hrein fót, skal hann reglulega afhenda hin óhreinu.
3. Fangar skulu þvo og hreinsa kompurnar, er þeir sitja í, sem og áhöld þau m. m., er kompurnar fylgja, á þeim tímum, sem þeim er skipað, eptir því, sem á veðráttu og árstíma stendur. Þeir skulu fara vel með áhöldin og halda hverju á sínum stað, og ætíð í klæðnaði sínum vera reglusamir og þokkalegir.

En eins og lögreglustjóri getr veitt undanþágur frá ofanumgeinu eptirliti með persónulegu hreinlæti fanga, þegar lífsstaða þeirra og persónulegir eiginlegleikar benda á, að ekki sé þörf á þvílíku eptirliti, þannig skal það eigi heldr vera fyrirmunað þeim föngum, sem efni hafa til þess, að láta fangavörð annast um að halda hreinum fangelsum þeirra og brúkunarmunum, og húa um þá móti sanngjarnri þóknun eptir ákvörðun lögreglustjóra, sem ekki má fara fram yfir, hvernig sem á stendur.

8. gr.

Nema lögreglustjóri vegna sérstaklegra kringumstæðna, sér í lagi aldrs og lasleika hlutaðeiganda, gefi sérlegt leyfi til, má engum fanga líðast að nota rúm eðr hvílu sína á daginn til að liggja í, og verðr því dokað fyrir rúmið af fangavörði við morgunrannsóknina, eðr það verðr gjört óaðgengilegt á annan hátt. Fangi er því skyldr til jafnskjótt og hann er kominn á fætr, að húa um rúm sitt eðr binda það saman á þeim tíma sem lögreglustjóri hefir til tekið fyrir fangelsin, svo að fangavörðr geti gælt þess, er honum ber með tilliti til hvíluþáttar fanga.

9. gr.

Ef fangi óskar þess, og rannsóknardómari ekki bannar það af sérlegum ástæðum, mun það verða leyft honum að sýsla með einhverja hæfilega vinnu í fangelsinu. Ef svo er, tilfelli fanganum arðrinn af vinnunni að frá dregnum kostnaði, og getr hann varið arðinum til aukafæðis handa sér eða til hagnaðar fyrir ættingja sína, eða látið geyma hann, uns hann er laus látinn; og til þess að fangi geti þólast vissu um, hversu mikið honum beri, skal hann látinn vita það, þegar hann beiðist þess.

10. gr.

Það skal brýnt fyrir föngum sér í lagi á sunnu- og helgidögum, liðulega að lesa þær bækur, er til áhalda fangahússins heyra, og geta þeir þar hjá væntað fánadrar góðar og nýtsamar bækur að lesa, þegar lögreglustjóri veitir sérlegt leyfi til þess.

Án sérlegs leyfis lögreglustjóra má enginn fangi hafa afnot af skriflarum eða senda neitt skrifað burtu frá sér.

11. gr.

Fangi má eigi þiggja heimsókn af neinum öðrum en prest, lækni og málsfærslumanni þeim, er honum er skipaðr; en með sérlegu samþykki lögreglustjóra má leyfa honum viðtal við frændr og vini í viðrvist umsjónarmanns.

12. gr.

Fangi skal hegða sér eptir heilbrigðisreglum þeim, er lækni hefir fyrir sett, og nákvæmlega nýta sér þau meðöl, er hann fyrir skipar. Ef fangi verðr hastarlega lasinn, eða hafi hann eitthvað nauðsynlegt fram að færa, getr hann kallað umsjónarmann með því að hringja klukku, sem í kompu hans er; en gjöri hann þetta að nauðsynjalausu, varðar það hegningu.

13. gr.

Þegar veðr og árstími leyfir, verðr sérhverjum fanga, sem eigi er hindraðr af heilsuleysi, daglega hleypt út í garðinn tvisvar, hálfa stand í senn, til að hreifa sig og anda hreint loft.

14. gr.

Áliti fangi sér órétt gjörðan og vilji kvarta yfir, eins og líka þegar hann annars hefir eitthvað að bera sig upp um eða skýra frá einhverju, getr hann heimitað að verða færðr fram fyrir lögreglustjóra, sem ef kvörtun fanga er ætlað að ganga til háyrvaldsins, skal annast um að leiðbeina henni með áliti sínu. Vilji hann ná tali rannsóknardómara, hins

6
24da
júní.

setta málsfærslumanns síns, prests eða læknis, skal hann tjá það fangaverði, sem í því tilliti hefir reglur eptir að breyta.

15. gr.

Þessa reglugjörð skal prenta út af fyrir sig, og slá henni upp í hverri fangakompu til leiðbeiningar, svo fangar geti brýnt hana fyrir sér.

Landshöfðinginn yfir Íslandi, Reykjavík 24. júní 1874.

Hilmar Finsen.

Jón Jónsson.

7
22an
júní.

Reglugjörð

fyrir matarhæfi fanganna í hegningarhúsinu í Reykjavík.

Áætlun fyrir 10 fanga.

Sunnudagr:

Uxakjótssúpa eða baunir með svínakjöti. Til þess þarf að hafa

5 pund uxakjöts

$1\frac{1}{8}$ pott bygggrjóna

$\frac{3}{10}$ skeffu kartaflna eða $2\frac{1}{2}$ pd káls

$3\frac{1}{3}$ pund svínakjöts

eða: $3\frac{3}{4}$ pott bauna

$\frac{1}{16}$ skeffu af rófum

Mánudagr og fimtudagr:

Grautr.

Til þess þarf $2\frac{1}{2}$ pund af bygg- eða hálfgrjónum, $7\frac{1}{2}$ pelli af undanrenningi og salt. Sè

mjólk eigi að fá, fær hver fangi 5 kvint af smjöri.

Þriðjudagr og föstudagr:

Súpa af salt-(sauða-)kjöti.

Þar til þarf

5 pund salts sauðakjöts

$1\frac{1}{8}$ pott bygg- eða hálfgrjóna

$\frac{3}{10}$ skeffu af kartöflum eða rófum.

Miðvikudagr og laugardagr:

Saltfiskr eða blautfiskr og þarf til þess

6 pund af saltfiski eða blautfiski

$\frac{3}{10}$ skeffu af kartöflum

20 kvint af smjöri eða nýrri sauðatölg.

Sèr hver fangi fær þar að auki daglega $1\frac{1}{2}$ pund af brauði og 3 pella af undanrenningi, helming til morgunverðar og helming á hvíldarstundinni að áliðnum degi. Á

vetrnar 1. okt. til 1. apr. skal mjólkinn vera flóuð. Á morgnana er skamtad 1 pund af brauði og að áliðnu $\frac{1}{2}$ pund með 2 kvintum smjörs í hvert skipti.

Á jölum, páskum, hvítasunnu og afmælisdag hans hátignar konungsins fá fangarnir aukamáltið, og má í hvert skipti verja 16 sk. á mann í þessu skyni umfram hið

reglulega matarhæfi.

Landshöfðinginn yfir Íslandi, Reykjavík 22. júní 1874.

Hilmar Finsen.

Jón Jónsson.

8
17da
ágúst.

Bréf landshöfðingjans (til stiptysfirvaldanna).

Í þóknanlegu bréfi frá 13. p. m. hafa stiptysfirvöldin skotið til úrskurðar landshöfðingjans bænarskrá aðstoðarprestis síra Jens Pálssonar vegna föður hans sóknarprestis að Arnarbæli P. J. Matthiesens um að taka megi 600 rd. lán til framkvæmdar ýmsum vatnsveit

ingum á engjum prestsetrsins Arnarbælis þannig, að lánið ávaxtist og endrborgist af prestakallinu á þeim tíma, sem stiptsyfirvöldin nákvæmar til taka. Stiptsyfirvöldin hafa að fengnu álitit kunnugra manna á umgetnum vatnsveitingum, sem staðhæfir að þær muni verða til mikilla hagsmuna fyrir prestakallið, og auka slægjuland og heyföng þess að miklum mun, og að viðhald veitingaskurðanna ekki geti álitist að leggja eptirkomandi prestum í kallinu neina þunga byrði á herðar, þar sem það verði að álita sjálfsagt, að veitingaskurðirnir við prestaskipti verði teknir út með prestsetrinu, ef á þarf að halda með fullu ofanálagi, — mælt með hinni fyrirbyggjandi bænarskrá með þessum skilmálum.

1. Að umgetið 600 rd. lán hvíli á Arnarbælis prestakalli þannig, að það gjaldi árlega vexti af láninu, og endrborgi það með $\frac{1}{20}$ árlega hin næstu ár, eptir að það er begið, og

2. Að lánið sé bundið við það, að prestrinn fyrirfram með hreinum og greinilegum reikningi sanni, að búið sé að framkvæma jarðabætri þær, sem um er getið, þannig að þær að minsta kosti hafi kostað jafnmikið og láninu nemr.

Út af þessu skal hér með þjónustusamlega tjáð til þóknanlegrar leiðbeiningar og birtingar fyrir hlutaðeigðndum, að eg samkvæmt framannefndum tillögum stiptsyfirvaldanna og með þeim skilmálum, er þær til taka, hér með samþykki, að leggja megi 600 rd. lán sem embættislán á Arnarbælis prestakall til framkvæmdar ofannnefndum vatnsveitingum.

Bréf landshöfðingjans (til amtmannsins yfir suðr- og vestrumdæminu).

Í þóknanlegu bréfi frá 2. f. m. hefir hr. amtmaðrinn lagt það til, að samþykki megi veitast til að verja 100 rd. af jafnaðarsjóði vestrामtsins til að kaupa hin nauðsynlegustu læknisáhöld handa settum héraðslækni í Stranda- og suðrhluta Bárðastrandarsýslu Ólafi Sigvaldasyni, þannig að þessi áhöld fylgi embættinu sem inventarium. Þar hjá hafið þér látið í ljósi, að þér áðr með samþykki dómsmálastjórnarinnar hafið veitt sama lækni 28 rd. 8 sk. af jafnaðarsjóði vestrामtsins til að kaupa læknisáhöld fyrir.

Þar sem eg er hr. amtmanninum samdóma í því, að hina settu héraðslækna ekki siðr en hina föstu héraðslækna beri að gjöra færa um að útyega sér þau verkfæri, sem virðast mega óumflýanleg fyrir læknisembættin, skal samþykki mitt hér með veitt til þess, að verja megi alt að 100 rd. af jafnaðarsjóði vestrामtsins í umgetnum tilgangi með því skilyrði, að ekki verði keypt önnur chirurgisk áhöld en þau, sem landlæknirinn telur óumflýjanlega nauðsynleg fyrir læknisdæmið.

Bréf landshöfðingjans (til stiptsyfirvaldanna).

Stjórnarnefnd stiptsbókasafnsins hefir í bréfi frá 6. f. m. skýrt frá, að bókasafnið á þessu ári hafi í tilefni af 1000 ára hátíð Íslands eignast að gjöf stórmikið safn af góðum bókum bæði frá fornfræðafélaginu í Kaupmannahöfn, frá Vestrheimi, og frá fleiri öðrum stöðum, og að stjórnarnefndinni þyki því full þörf á að láta prenta lista yfir þessar bækur, og senda hann gefendunum; en hún hefir líka farið þess á leit, að þar sem eigin efni stiptsbókasafnsins sé ærið ónóg til að standast þann kostnað, sem af því fljóti, og sem, með því að listian muni verða 6—7 arkir að stærð, eptir áætlun verði als 200 rd., þá megi það fæ, sem til þessa fyrirtækis útheimtis, verða greitt af upphæð þeirri, sem í áætlun um tekjur og gjöld Íslands fyrir yfirstandandi ár er ákveðin til óvissra og ófyrirséðra gjalda.

Út af þessu skal eg hér með þjónustusamlega tjá stiptsyfirvöldunum til þóknanlegrar leiðbeiningar og auglýsingar fyrir stjórnarnefnd stiptsbókasafnsins, að eg af upphæð þeirri,

8
17da
ágúst.

9
14da
septbr

10
19da
septbr.

10
19da
septbr.

sem fyrir fyrstandandi ár er veitt til óvissra og ófyrirséðra útgjalda Íslands, mun láta til umráða nefndarinnar allt að 175 rdn til að gefa út prentaðan lista yfir ofan nefndar gjafa- bækur, þó svo, að fjárveiting þessi ekki fari fram yfir 25 rdn fyrir hverja örk prentaða af listanum, og verðir þetta fæ ávísad til útborgunar úr jarðabókarsjóðnum jafnskjött og prentun listans er lokið.

Bréf landshöfðingjans (til landfógetans).

11
19da
septbr.

Samkvæmt því, er ráðgjafinn fyrir Ísland hefir tjáð mér, mun fjárhagsstjórnin til þess að nægr forði verði af hinnu nýu krónumynt hér á landi um það leyti, sem peningalögin frá 23. maí 1873, sbr. augl. 25. september 1873 um hina nýu reikningaeining, má laga- gildi, og er það eptir auglýsingu 6. júní þ. á. 1. janúar 1875, gjöra ráðstöfun til að neð- annesfndar upphæðir af smápeningum þeim, sem tilteknið eru í peningalögunum 23. maí 1873, verði smátt og smátt sendir hingað:

213,000 25-aurapeningar . . . = 53,250 krónur

213,000 10 — — — = 21,300 —

74,000 5 — — — = 3,550 —

213,000 2 — — — = 4,260 —

142,000 1 eyrispeninga . . . = 1,420 —

og er þessi peningamergð ætluð til að vera 3 fyrir nef hvert á landinu af 25-, 10- og 2-aurapeningunum 2 af eyrispeningunum og 1 af 5-aurapeningunum.

Nefnda upphæð, alls 83,780 krónur, hvar af 23,800 krónur eru komnar með síðasta póstskipi, vildi hr. landfógetinn jafnótt og þær verða afhentar yð meðtaka í jarðabókarsjóðinn, sem tekjur fyrir aðalríkissjóðinn í Kaupmannahöfn. Til þess að útbýtingin á ofan nefndum peningum geti átt sér stað með þökkornvegin jöfnuði um allt landið, og til þess að mönnum gefist færi á að eignast nauðsynlega smá- peninga til 1 jan. 1875, verðir að senda með 2 síðustu póstumum í öðr, þessum gjalde- heimtumöndum, bærfógetanum á Akureyri og Ísafirði og sýslumönnum í Suðurmúla- og Suðfellsnes-sýslum smápeninga þá, er hér segir, hverjum fyrir sig:

1000 25-aurapeninga . . . = 250 krónur

1000 10 — — — = 100 —

500 5 — — — = 25 —

2500 2 — — — = 50 —

500 1 eyrispeninga . . . = 5 —

og hverjum fyrir sig af hinum öðrum sýslumönnum landsins

500 25-aurapeninga . . . = 125 krónur

500 10 — — — = 50 —

200 5 — — — = 10 —

500 2 — — — = 10 —

500 1 eyrispeninga . . . = 5 —

Fyrir þessum upphæðum, skulu sýslumenn senda landfógeta kvittanir með póstum aptr, þog gjöra grein fyrir þeim í sýslureikningum sínum fyrir fyrstandandi og næsta reikningsár, efi þeir kjósa ekki heldr að borga andvirði þeirra þegar í stað inn í jarða- bókarsjóðinn.

Þar eð yfirvöld þau, sem forði verðr sendr af hinum nýu smápeningum, ekki mega láta hina aðrgildandi smáskildinga út eptir 1. jan. 1875, verðr hr. landfógetinn að áhast um, að þessir síðarnefnda smáskildingar, að því leyti þeir renna inn í jarðabókarsjóðinn, verðr ekki látnir út aptr, heldr sendir inn í aðalríkissjóðinn í Kaupmannahöfn.

Bréf landshöfðingjans (til beggja amtmanna)

Til þess að viðsvegar í landinu verði frá 1. jan. 1875, er reikningseining sú, sem ákveðin er með peningalögunum 23. maí, sbr. auglýs. 25. sept. 1873, öðlast laga-gildi, svo mikið til sem þörfum manna nægir af hinum nýslegnu smápeningum, hefi eg í dag skipað landfógetanum að senda sýslumönnum landsins með 2 hinum síðustu póst-ferðum í ár nauðsynlegan forða af smápeningum þeim, sem fyrirskipaðir eru í peninga-lögunum 23. maí 1873, svo að bæði sýslumennirnir sjálfir geti notað smápeninga þessa til embættisútgjalda sinna og skipt þeim móti peningum þeim, er hingað til hafa gengið, við þá sýslubúa, sem fara þess á leit við þá. Ef sýslumenn ekki kjósa heldr að senda landfógeta fulla borgun í eldri peningum (þr. með póstinum), eiga þeir að senda honum kvittun fyrir hinni meðteknu upphæð með sama pósti og þar næst gjöra grein fyrir upphæðunum í sýslureikningum sínum fyrir yfirstandandi og næstkomandi ár. Skyldi ein- hver sýsla þarfnast fleiri smápeninga, en henni verða sendir, verður sýslumaðr að annast um að útvega sér þá frá landfógetanum.

Frá 1. jan. 1875 má ekkert yfirvald, sem fengið hefir hina nýju peninga, gefa út frá sér þr. hina gömlu, heldr ber að senda þá inn í jarðabókarsjóðinn.

Jafnframt því að ljá herra amtmanninum þetta til þóknanlegrar leiðbeiningar og aug- lýsingar fyrir sýslumönnum, skal eg biðja yðr að gefa þeim skipun samkvæmt þessu, og að leggja á við hlutaðeigandi umboðshaldara, að þeir innan 1. janúar 1875 séu sér úti um byrgðir hjá sýslumönnum af hinum nýu smápeningum, og gæli þess, sem að framan er sagt um meðferð á hinum eldri skildingum².

Að því er snertir jafnaðarsjóði amtanna og þá aðra sjóði, sem eru undir umráðum yðar, eruð þér einnig þjónustusamlega beðnir að gjöra þær ráðstafanir, sem á þarf að halda í þessu tilliti.

Bréf landshöfðingjans (til bærstöfðingjans í Reykjavík)

Í bréfi 14. p. m. hafið þér herra bærstöfðinginn fyrir hönd bærstjórnarinnar í Reykjavík farið þess á leit, að eg leggi samþykki mitt á nokkrar breytingar, sem bærstjórnin hefir fallist á í upphæð kenslueyrisins við barnaskólann í Reykjavík, eins og hún er ákveðin í 30. grein reglugjörðar 27. október 1862, og í reglunum 21. febrúar 1866.

Í tilefni hér af skal eg eigi undanfella að láta yðr vita, að eg, með því að bærstjórn- inni með tilskipun 20. apríl 1872 er fallin á hendr stjórn á tekjum og gjöldum skólans, og tilskipunin sér í lagi í 19. grein sinni eigi skipar fyrir, að ákvörðun kenslueyrisins skuli vera undanþegin þessari stjórn — fái eigi þeir sæð, en að bærstjórnin þurfi eigi samþykta þeirrar með, er hún hefir leitað.

Bréf landshöfðingjans (til forstjóra sparisjóðsins í Reykjavík³).

Eftir að hafa meðtekið bókabréf forstjóranna frá 5. p. m. hefi eg samkvæmt tilskipun 5. janúar þ. á. um hlunnindi fyrir sparisjóði á Íslandi, veitt sparisjóðnum í

1) Sama dag var póstmelstaratönu skipað að annast um, að allir póstaðgreiðendr. á landinu fái nauðsyn- legan forða af hinum nýu smápeningum, og að þeim verði bannað að gefa út frá 1. janúar næstkomandi, smá- skildinga af peningum þeim, er hingað til hafa verið gjaldgengir, en slíka smáskildinga eigi þeir að senda póststofnunni, svo að þeir verði greiddir í jarðabókarsjóðinn.

2) Í bréfinu til amtmannsins yðr suðr- og vestrantinu er þessi viðbót: „Það hefir ekki þótt þörf á að senda sýslumanninum í Kjöfar- og Gullbringusýslu forða af smápeningum, þar sem hann ávalt getr fengið pen- ingum skipt í jarðabókarsjóðnum, eins og hann þarf með, en þér eruð, herra amtmadr, þjónustusamlega um beðnir, að skipa honum það, sem þörf er á í þessu tilliti“.

3) Í bókabréfi sínu skýra forstjórnarnir frá, að sjóðrinn haf verið stofnað 9. mars 1872 og tekið til starfa 20. apríl s. á, og gefa þeir þetta yfirlit yfir viðgang hans síðan:

12
19da
septbr.

13
30da
septbr

14
10da
oktbr

14
10da
oktbr

Reykjavík um 10 ára tímabil, er byrjar í dag, öll þau hlunnindi, sem talin eru í nefndri tilskipun, með þeim skilyrðum, að trygging sú, sem sparisjóðrinn nú veitir, eigi rýrni, að ákvarðananna um reikningsskil í samþykkt sjóðsins frá 9. marts 1872, er fylgdi bréfi forstjóranna, verði nákvæmlega gætt, og að forstjórnarnir til þess, að landshöfðinginn geti haft eptirlit með þessu, árlega sendi honum eptirrit af reikningum sparisjóðsins, svo þer og að skýra landshöfðingja frá sérhverri breytingu, er kynni að verða gjörð á samþykktinni frá 9. marts 1872 og frá því, er skipti verða á stofnöndum sjóðsins samkvæmt 3. gr. samþykktarinnar.

Bréf landshöfðingjans (til amtmannsins í norðr og austramtinu).

15
10da
oktbr

Amtmaðrinn hafði mælt fram með, að sparnaðarsjóðrinn í Siglufirði fengi hlunnindi þau, sem talin eru í tilskipun 5. janúar þ. á., og sýslumaðrinn í Eyjafjarðarsýslu hafði vottað, að allir forstjórar sjóðsins væru áreiðanlegir menn og flestir þeirra vel efnadir. Samkvæmt þessum meðmælingum voru nefnd hlunnindi veitt sjóðnum um 5 ára tímabil og með likum skilyrðum, og þeim, er til eru tekin í bréfinu hér næst á undan.

Embættismenn skipaðir og settir.

Hinn 14. dag septembermán. hefir ráðgjafinn fyrir Ísland sett cand. mag. Benedikt Gröndal til að vera kennara við hinn lærða skóla í Reykjavík frá 1. d. októbermán.

Hinn 3. dag septembermán. hefir landshöfðinginn staðfest veitingarbréf stiptsyfirvaldanna dagsett 12. ágúst handa síra Birni Þorlákssyni fyrir Hjaltastaðar og Eyða prestakalli í Múlasýslum.

12. s. m. hefir landshöfðinginn sett kandidat Júlíus Haldórsson, til að gegna héraðslæknisstörfum í Þingeyjarsýslu með 500 rdl. árlægum styrk úr lækna sjóðnum og aðgöngu til launaviðbótar þeirrar, sem ákveðin er með konungsúrskurði 10. maí 1867.

Hinn 10. dag októbermánaðar staðfesti landshöfðinginn veitingarbréf stiptsyfirvaldanna dagsett 18. júní þ. á. handa síra Jakobi Benediktssyni fyrir Miklabæarprestakalli í Skagafirði.

Hinn 27. dag ágústmánaðar var af stiptsyfirvöldunum Garpsdalsprestakalli í Barðastrandarsýslu veitt kandidat Steingrím Jónssyni,

Rípsprestakalli í Skagafjarðarsýslu veitt kandidat Ólafi Bjarnarsyni og Skinnastaðaprestakalli í Þingeyjarsýslu, er Garðsprestakalli í sömu sýslu fyrst um sinn er sameinað, veitt kandidat Stefáni Sigfússyni.

28. s. m. var af stiptsyfirvöldunum Lundabrekkuprestakalli í Þingeyjarsýslu veitt kandidat Magnúsi Jósefssyni.

Hinn 7. dag septembermánaðar var af stiptsyfirvöldunum Ássprestakalli í Fellum í Norðrmúlasýslu veitt prófasti síra Bergi Jónssyni á Bjarnanesi í Skaptafellssýslu.

24. s. m. var af stiptsyfirvöldunum Dvergasteinsprestakalli í Suðrmúlasýslu veitt kandidat Stefáni Haldórssyni.

Hinn 7. dag októbermánaðar var af stiptsyfirvöldunum Kálfaellsstaðarprestakalli í Austrskaptafellssýslu, sem hafði verið auglýst 22. ágúst, veitt síra Jóhanni Kn. Benediktssyni presti á Einholti.

Óveitt embætti.

Bjarnanessprestakalli í Austrskaptafellssýslu auglýst 8. september, metið 353 rdl. 18 sk.

Einholtsprestakalli í sömu sýslu auglýst 8. október, metið 240 rdl. 27 sk.

11. desbr. 1872 voru viðskiptamenn 157 höfuðstóllinn 6,805 rdl. 1 sk. varasjóðrinn 108 rdl. 28 sk.

11. júní 1873 — — — — — 212 — — — — — 9,376 — 40 — — — — 284 — 61 —

11. desbr. s. á. — — — — — 274 — — — — — 14,755 — 95 — — — — 399 — 25 —

11. júní 1874 — — — — — 322 — — — — — 19,614 — 15 — — — — 643 — 29 —

Stofnendr sjóðsins eru 16, (12 innanbæar og 4 utanbæar), og hefir sérhver þeirra ábyrgð á, að sjóðrinn standi í skilum, og er skyldr til að svara allt að 100 rdl. hver, fyrir halla þann eðr tjón, er sjóðrinn kann að verða fyrir, og hann sjálfir eigi getr staðið straum af. Sparisjóðrinn á þannig ráð á 1600 rdl. auk varasjóðs síns, eðr nú als á 2243 rdl. 29 sk., til að bæta upp halla þann, er sjóðrinn kann að verða fyrir.

4) Hann er stofnaðr 1. janúar 1873; viðskiptamenn hans voru í júnímánuði þ. á. taldir 92, höfuðstóll hans rúm 1400 rdl. Varasjóðs er eigi getið, en stofnendr sjóðsins, sem eru 8, eru skyldir til að svara allt að 50 rdl. hver, eðr als 400 rdl., fyrir tjón það, er sjóðrinn eigi sjálfir getr staðið straum af.

Bréf landshöfðingjans (til bæjarfógetans í Reykjavík).

Samþykkt, að bæjarstjórnin í Reykjavík taki að láni til aðgjörðar á Austryelli 4,000 krónur, og til — — — — — Austratræti 6,000 — — — — — þannig að lánsfê þetta verði endurgöldið á 28 árum með því að greiða árlega 6% vexti af því.

16
10da
október.

Bréf landshöfðingjans (til stiptsyfirvaldanna).

Eftir að landshöfðinginn hafði meðtekið ummæli stiptsyfirvaldanna 20. maí þ. á. um bænarskrá frá prestinum síra Stefáni Thorarensen á Kálfatjörn, þar sem hann fer þess á leit, að veittir verði barnaskóla þeim, sem stofnaðr hefir verið í Vatnsleysustrandarhreppi, styrkr úr Thorkillii barnaskólasjóði að upphæð 1000—1200 rd., var málefni þetta borið upp fyrir ráðgjafanum fyrir Ísland, og hefir hann 25. f. m. ritað mér á þessa leið:

17
17da
október.

Þá er ráðgjafanum hafði borist erindi yðar, herra landshöfðingi, dagsett 29. maí þ. á., þar hann málefni það, sem þar er um rætt upp fyrir konungi, og hefir hans hátign þóknast allramildilegast að fallast á 15. þ. m. samkvæmt allræðegnsamlegustum tillögum ráðgjafans að veita megi skóla þeim, sem stofnaðr er með nafninu „Thorkillibarnaskóli í Vatnsleysustrandarhreppi“, 1200 rd. vaxtalaust lán, þegar veðsett verði fyrir því með fyrsta veðrétti jörð sú, sem skólinn á, ½ Suðrkot, og skólahús þau, sem á henni eru bygð, og með því skilyrði, að annaðhvort verði húsin með fullu verði trygð gegn eldsvoða, og að þessi ábyrgð með fram verði veðsett, *ellegar* að sjóðnum verði, auk veðréttarins í nefndri eign, útvegaðr fullgildir ábyrgðarmaðr, sem taki að sér eigi minna en 600 rd. af skuldinni með sömu skuldbindingum, sem hann sjálfir hefði fengið fêð til láns (selvskyldnerkaution).

Þetta skal hér með kunngjört yðr, herra amtmaðr, og yðr háæruverðugi herra, yðr til leiðbeiningar og til þess, að þér ráðstafið því, sem með þarf.

Bréf landshöfðingjans (til amtmannsins yfir suðr- og vestrundæminu).

Í tilefni af bönarbréfi frá dannebrogsmanni Ásgeiri Fionbogasyni á Lundum er amtmanni tilkynt, að hans hátign konunginum hafi þóknast 16. júlí þ. á. allramildilegast að fallast á, að nefndum dannebrogsmanni verði greiddr 50 rd. árlegr styrkr úr sjóði heidrsmerkjanna.

18
17da
október.

Bréf landshöfðingjans (til amtmannsins yfir suðr- og vestrundæminu).

Eftir að rannsóknardeildin hafði leitt athygli að því, að sýslumaðrinn í Ísafjarðarsýslu hefði sumarið 1872 gefið út 6 bráðabirgðaskýrteini fyrir lestagjaldi af skipum, sem höfðu flutt vörur hingað til landsins, en ekki getið þessara skýrteina í reikningi sínum, var leit að skýrslu um þetta málefni, og komst það þá upp, að sýslumaðrinn hefði, þá er hann, eftir að bráðabirgðaskýrteinin voru afhent, fêkk eyðiblöð undir sjóleiðarbréf, ritað slík bréf fyrir hinar sömu ferðir og bráðabirgðaskýrteinin voru rituð fyrir, og afhent þessi leiðarbréf án þess að heimta, að bráðabirgðaskýrteinum væri skilað aftur, og án þess að rita á leiðarbréfin, að þau snerti hinar sömu ferðir og bráðabirgðaskýrteinin.

19
17da
október.

Í tilefni af þessu voru sýslumanninum samkvæmt bréfi ráðgjafans frá 14. f. m. veittar ávitur fyrir hirðulausa embættisgjörð, og fyrir að hafa sýnt óreglu með því ekki að hlutast til um, að sér væri í tækan tíma send eyðiblöð undir sjóleiðarbréf.

20
47da
október.

Bréf landshöfðingjans (til amtmannsins yfir suðr- og vestrundæminu).

Eptir að þér herra amtmadr með bréfi 13. apríl þ. á. höfðu skýrt, mér frá, að hreppstjórnir í Helgafellssveit hefðu, um leið og þeir sendu yðr vottorð hlutadeigandi sýslumanns um, að 150 rd. kornláns skuld, sem hvílt hefði á sveitinni væri borguð, farið þess á leit, að sveitin fengi uppgjöf á áföllnum vöxtum af skuld þessari, og látið allt yðr í ljósi um þetta málefni, var það borið upp fyrir ráðgjafanum fyrir Ísland og hefir hann 14. f. m. ritað mér á þessa leið:

„Um leið og þér herra landshöfðingi senduð hingað erindi amtmannsins yfir vestr- amti Íslands um að veitt yrði Helgafellssveit í Snæfellsnessýslu uppgjöf á vaxtaskuldum tæðrar sveitar af kornláni því, er henni var veitt af styrktársjóði Íslands árið 1861, hafið þér í þöknanlegu bréfi frá 8. júní þ. á. skotið því til nánari í hugunar, hvort ástæða mundi vera til að leita samþykkis alþingis til, að vextir þeir, er bæði Helgafellssveit, — en vaxta- skuld hennar segið þér, að rétt reiknuð mundi eigi nema meiru en 39 rd. 40 sk., — og 5 aðrir hreppar í nefndri sýslu eru í skuld um út af lánum, sem þeim voru veitt á nefndu ári, yrði gefnir þeim upp, en til vara, að Helgafellssveit verði veitt uppgjöf á 3 ára vöxt- um, eins og veitt var með konungsráðskurði 13. ágúst 1868 öðrum hreppum, er tóku þátt í láninu.

Af þessu tilefni skal þjónustusamlega gefið til þöknanlegrar vitundar, að meðan að eigi hefir verið sannað betr, en gjört hefir verið í ofan nefndu bréfi amtmannsins yfir vestr- amtinni, að Helgafellssveit sé eigi fær um að greiða vaxta upphæð þá er getið var, og sem í sjálfa sér er litill, alitr ráðgjafinn það áhorfsmál að leita samþykkis konungs til, að upp- hæðin verði gefn upp, enda hefir hans háttign, að því er snertir hreppa þá, er getið var í bréfi landshöfðingjans 25. nóvember f. á., þegar gjört út um málið með úrskurði þeim frá 24 febrúar þ. á. er yðr var kunngjörð 27. s. m. Þetta er hér með tjáð yðr herra amtmadr yðr til leiðbeiningar og til þess að þér kunngjörðið það hlutadeigöndum.

21
17da
október.

Bréf landshöfðingjans (til stíptisyfirvaldanna).

Í tilefni af því, að embættismaðr einn hafði sótt um að fá 200 rd. lán úr landssjóði, er endurborgaðist mánaðarlega af launum hans í 2 ár, svarað samkvæmt bréfi ráðgjafans frá 18. f. m., að þetta yrði ekki veitt, þar sem það samkvæmt 5. grein þopins bréfs 31. maí 1855 væri skilyrði fyrir því, að nokkuð væri galdið fyrir fram af embættislaun- um, að launin væru eigi meiri en 1000 rd., en embættismaðrinn hefði 1000 rd. árleg laun, auk 192 rd. viðbótar eptir lögum 26. marz 1870.

22
27da
október.

Bréf landshöfðingjans (til bæjarfógetans í Reykjavík).

Þeir 50 rd. að síðar viðbætti launabót eða alls 62 rd., sem með kansellibréfi 6. ág. 1839 voru lagðir til fangavardarins í Reykjavík af dómsmálasjóði Íslands, eru, eins og hr. bæjarfógetanum er kunnugt, eptir að breyting varð um stundarsakir á stöðu fangavardar- ins árið 1862, með bréfi dómsmálastjórnarinnar frá 13. júlí 1863 fyrst um sinn lagðir til lögregluþjónanna í Reykjavík til skipta meðal þeirra eptir nánari ráðstöfun bæjarfógetans,

1) Með konungsráðskurði þessum var Neshreppum innan og utan Ennis, Eyarsveit, Staðarsveit og Breiðavíkr- hreppi veitt fræstr í 2 ár, talið frá 1. jan. þ. á. til að greiða skuldir þær, er hvíldu á þessum hreppum út af kornláni árið 1860, en áskilið var, að hrepparnir skyldu greiða árlega vexti af þessum skuldum 4 af hundr- aði. Af eldri bréfum um kornláusskuld þessa skal hér vísað til bréfa dómsmálastjórnarinnar 20. júlí 1864, 11. október 1865 og 15. ágúst 1868 í stjórntarðindum þeim, er bókmentafelagið hefir gefið út.

og er upphæð þessi fyrir yfirstandandi ár borguð lögregluþjónunum úr landssjóðnum, eptir að dómsmálasjóðrinn er runninn saman við hann.

En þar sem nú fyrir fullt og allt er búið að taka ákvörðun um laun fangavardarins, við fangelsi Reykjavíkrkaupstaðar í sambandi við hegningarhúsið hér í bænum, verður samkvæmt bréfi ráðgjafans fyrir Ísland frá 18. f. m. eptirleidis að hætta að greiða ofanþessnda 62 rd., sem lagðir hafa verið til launa lögregluþjónanna, því þeir eru landssjóðnum óviðkomandi.

Þetta leiði eg ekki hjá mér að tjá hr. bæjarfógetanum til þóknanlegrar leiðbeiningar að því við bættu, að hætt verður að borga ofangreinda upphæð úr landssjóðnum með lokum yfirstandandi reikningsárs.

Bréf landshöfðingjans (til amtmannsins yfir suðr- og vestrumdæminu).

Með þóknanlegu bréfi frá 27. þ. m. hefir hr. amtmaðrinn sent mér bréf frá sýslumanniinum í Dalasýslu af 29. f. m., er fer því fram, að breytt verði úrskurði vestramtsins frá 29. júní þ. á. um dagpeninga þá, er honum bera sem settum dómara í gjálsóknaarmáli milli Ásgeirs bónda Einarssonar og umboðsmanns Strandasýsluhjarda. Með umgetnu úrskurði amtsins eru dagpeningar þeir, 3 rd. daglega, er sýslumaðrinn hefir reiknað sér, með skýrskotun til opins bréfs 21. marz 1800 og kansellibr. 28. júlí 1840, settir niðr í 1 rd. daglega, er það er bæði í úrskurðinum tekið fram, að dagpeningar þeir, sem sýslumaðrinn hefir reiknað sér í umgetnu máli, engan veginn séu of háir, þegar á það sé litið, hversu mjög peningar hafi lækkað í verði á hinum síðari tímum, og þar að auki ítrekað í álitni hr. amtmannsins frá 27. þ. m., að 3 rd. séu í sjálfu sér ekki of háir dagpeningar handa einbættismönnum, og sýslumaðrinn í umræddu tilfelli ekki of haldinn af því, þó hann fengi þá dagpeninga, sem hann hefir reiknað sér. Samkvæmt þessu hefir hr. amtmaðrinn mælt með beiðni þeirri, er hér ræðir um.

Út af þessu skal hr. amtmanniinum hér með tjáð til þóknanlegrar leiðbeiningar og frekari birtingar, að þó að reglur þær um dagpeninga héraðsdómara í einkamálum, sem fylgja hér, séu að finna í aukatekjureglug. 10. sept. 1830, § 15, snertir þessi grein þó að eins þær athafnir, sem hlutaðeigandi dómari fremr í sínu eigin lögsagnarumdæmi. Sé hann þar á móti skipaðr til að gegna störfum setts dómara í öðru lögsagnarumdæmi, verður ekki betr séð, en að honum, bæði eptir edli hlutarins og anda laganna, beri full endrgjald útláta þeirra, er hann getr fært sönnur á, að hafi leitt af fjærveru hans frá heimili sínu, eða að dagpeninga verði að ákveða þannig, að þeir hrökkvi til borgunar útgjaldanna. Þar sem nú álita verður, bæði eptir ásigkomulagi ferðar þeirrar, sem hér er umtalsefnið, eptir árstímanum, þegar hún átti sér stað, og eptir álitni hr. amtmannsins, að dagpeningar þeir, 3 rd. á dag, sem sýslumaðr Lárus Blöndal hefir reiknað sér, ekki fari fram yfir sannarleg útgjöld hans, veitist hr. amtmanniinum hér með vald til, að borga honum umrædda dagpeninga, 3 rd. á dag, úr jafnaðarsjóði vestramtsins.

Frumvarp til reglugjörðar um slökkvilið Reykjavíkrbajar.

1. grein.

[Allir verkfærir karlmenn í umdæmi Reykjavíkrkaupstaðar, að undanskildum konunglegum embættismönnum og bæjarstjórum, eru skyldir til þjónustu í slökkviliði bæjarins frá því þeir eru 18 vetra, uns þeir eru fimmtugir, nema sjúkulekr hamli].

2. grein.

Sérhver slökkviliði er skyldr til að koma sjálf, er á hann er skorað af fyrirlidnum

24
31sta
október.

slökkviliðsins, og vinna það, sem þeir leggja fyrir hann, hvort heldr er við eldsvoða eða að reyna áhöldin, eða þeir skulu temja sér notkun þeirra, og liggja sekt við, ef nokkur þrjózkast.

3. grein.

Slökkviliðið stendr undir umsjón og stjórn eldsvoðanefndar bæjarins, en bæjarstjórnin hefir yfirsjón með því og yfirstjórn.

4. grein.

Aðalstjórnin yfir öllu slökkviliði bæjarins, og umsjónin með öllum slökkvitólum hans, skal falin á hendr einum manni, og heitir hann slökkviliðsstjóri. [Hann skal semja skrá yfir alla þá bæjarbúa, sem skyldir eru til slökkviliðsþjónustu, og leiðrétta hana við hvert nýár, og skal bæjarstjórninni sent eptirrit af skrá þessari]. Hann skal sjá um, að slökkviliðar allir fái skýra tilkynningu um skyldur sínar, og þeir séu vandir við verk þau, sem þeim er ætlað að vinna, svo sem nauðsyn ber til. Hann skal hafa nákvæma skrá yfir öll slökkvitöl bæjarins, og sjá um, að þau séu geymd á hentugum og góðum stað, að þeim sé vel viðhaldið, og þau bætt, ef skemmast. Hann skal því að minsta kosti tvisvar á ári hverju skoða vandlega öll slökkvitöl bæjarins og reyna þau. Hann skal og tvisvar á ári hverju líta eptir öllum ofnum í bænum og eldstóm, hvort svo sé frá þeim gengið, að enginn eldsvoði geti af þeim hlotist, og ofnar og reyksháfar nægilega hreinsaðir.

Slökkviliðsstjóri skal og hafa eptirlit með því, að þúðr og aðrir eldnæmir hlutir séu svo geymdir, að tjón geti eigi af hlotist. Vanræki hlutadeigendr eitthvað í þessum efnum, skal hann þegar skýra bæjarfógeta frá, og dregja bæjarfógeti hlutadeigendr til ábyrgðar fyrir vanrækt sína. Þá er eldsvoði kemr fyrir, skal slökkviliðsstjóri eptir samkomulagi við bæjarfógeta kveða á um, hversu vatnssprautum skal við koma, og hverjar aðrar ráðstafanir gjöra skuli, til að slökkva eldinn, en sérilagi þarf hann að fá samþykki bæjarfógeta til að láta rífa niðr nokkurt hús, ef nauðsyn ber til þess, til að varna útbreiðslu eldsins.

5. grein.

Bæjarstjórnin skipar alla fyrirlíða slökkviliðsins, æðri sem lægri, eptir uppástungum eldsvoðanefndarinnar. Bæjarstjórnin vikt og fyrirlíðunum frá starfi sínu, ef þess er þörf, eða þeir beiðast lausnar, eptir tillögum eldsvoðanefndarinnar.

6. grein.

Slökkviliðinu skal skipt í 4 aðalsveitir: 1. hið eiginlega slökkvilið, 2) húsríflslíð, 3. bjarglið, og 4. lögreglulið. Skipting þessi skal gjörð af eldsvoðanefndinni, og semr hún nákvæmari reglur um það.

7. grein.

Til hins eiginlega slökkviliðs, teljast allir þeir, sem skipaðir eru við sprauturnar, og sömuleiðis allir þeir, sem skipaðir eru til aðflutnings á vatni. Yfir það lið skal skipaðr, undir yfirstjórn slökkviliðsstjórans, einn sveitarhöfðingi, og gengr hann í stað slökkviliðsstjórans í forföllum hans. Hann skal sérstaklega hafa eptirlit með því ásamt slökkviliðsstjóranum, að öll slökkvitöl séu í góðu standi, að liðsmenn gjöri þau verk, sem þeim eru fyrirskipuð. Hann hefir svo marga undirsveitarhöfðingja, flokkstjóra og bunumeistara, sem eldsvoðanefndinni þykir nauðsyn til bera, og einn undirsveitarhöfðingja umfram, er gengr í stað sveitarhöfðingjans í viðlögum. Við hverja sprautu skulu og skipaðir, ef auðið er: 1. söðlasmiðr eðr skósmiðr; er ávalt skal hafa með sér nauðsynleg áhöld til að bæta smáskemdir á sprautunum, ef svo stendr á.

2. járnsmiðr með verkfærum sínum, og

2) Breytt af landshöfðingjanum.

3. flátasmiðr (beykir) með sínum tólum, auk annara, sem nauðsyn ber til.

8. grein.

Í húsrífsveitina skulu skipaðir svo margir menn, sem bæjarstjórnin ákveðr, eptir undirlagi eldsvoðanefndarinnar. Skulu í hana einkum skipaðir trésmiðir, og skulu þeir skyldir til, þegar eldsvoða ber að, að leggja sjálfir til og hafa með sér axir og önnur töl, sem til húsrífs þurfa. Til þessarar sveitar teljast og þeir, er skipaðir eru til að flytja brunastiga og önnur áhöld, sem til húsrífs þurfa. Fyrir þessari sveit ræðr 1 sveitarhöfðingi, og hefir hann svo marga undirsveitarhöfðingja sér til aðstoðar, sem eldsvoðanefndin kveðr á.

9. grein.

Bjargliðið skal gjöra alt, sem í þess valdi stendr, til að bjarga gózi og mönnum, ef eldsvoða ber að höndum. Skal í þá sveit velja hina áreiðanlegustu menn, og skal fyrir henni ráða einn sveitarhöfðingi, og hefir hann tvo undirsveitarhöfðingja sér til aðstoðar, en bæjarstjórnin kveðr á, eptir tillögum eldsvoðanefndarinnar, hversu fjölskipuð þessi sveit skuli vera. Bjargmenn skulu gefa því nákvæmar gætry að munir þeir, sem bjargað er, skemmist eigi af illri meðferð, og flytja þá á hagkvæman stað eptir því, sem sveitarhöfðinginn fyrirskipar.

10. grein.

Bæjarstjórnin kveðr á um það, eptir tillögum eldsvoðanefndarinnar, hversu fjölskipuð lögreglusveitin skuli vera. Lögreglustjóri ræðr því, hversu sveit þessi skuli notuð, til að viðhalda góðri reglu í bænum við eldsvoða, sjá fyrir greiðum gangi að eldinum til aðflutnings á vatni og burtflutnings muna þeirra, sem bjargað er, og annast um, að engir óviðkomandi menn gangi of nærri húsi því, sem brennr, eða flytji þaðan neitt á braut.

11. grein.

Auk þeirra 4 sveita, sem þegar eru nefndar, skulu skipaðir svo margir brunabóðar, sem eldsvoðanefndin telur þörf til vera. Skulu þeir eptir tilhlutan slökkviliðsstjórans eða lögreglustjórans kalla saman slökkviliðana, þá er eldsvoða ber að höndum, hvört heldr er á nótt eða degi. [Það er skylda hvers eins, sem verðr var eldsuppkomu í einhverju húsi bæjarins, og sérstaklega nætrvarðarins á nóttunni, að skýra þegar lögreglustjóra og slökkviliðsstjóra frá eldsvoðanum, er hann verðr hans var³].

12. grein.

Slökkviliðið skal sem einkenni hafa svartar húfur. Það skal hafa um húfur sínar rauðan borða með tölu á, 1. Hið eiginlega slökkvilið skal hafa um húfur sínar rauðan borða með tölu á, 2. Húsrífsliðið skal hafa gulan borða um húfur sínar með tölu á, 3. Bjargliðið skal hafa hvítan borða og tölu á, 4. Lögregluliðið skal hafa lítinn látúnsskjöld á brjósti, sem bæjarstjórnin ákveðr, hversu vera skuli.

Auk þess skulu flöksstjórar hafa einfalda silfrsnúru um húfuna, undirsveitarhöfðingjar mjóan silfrborða, sveitarhöfðingjar skulu ístað klæðisborða hafa silfrborða um húfuna með herkulmi (kokarde) eins litu og borðinn er á húfu sveitar hans. Slökkviliðstjóri skal hafa gullborða um húfu sína. Höfuðföt allra óbreyttra liðsmanna kostar bæjarsjóðr, og sömuleiðis brjóstskildi lögregluliðsins.

13. grein.

Eldsvoðanefnd skal stofnuð í Reykjavík, og skulu í henni sitja bæjarfógetinn og vera formaðr hennar, slökkviliðsforinginn og 3 bæjarfulltrúar, sem bæjarstjórnin til þess kýs.

3) Breytt af landshöfðingjapum.

24
31sta
október.

Nefnd þessi skal, auk þess sem hér að framan er talið til starfa hennar, á ári hverju semja áætlun um útgjöld til brunamála á næsta ári, og leggja fyrir bæjarstjórnina, og verja því fé, sem veitt er, á haganlegastan hátt, sjá um, að allt það, sem slökkviliðið snertir, sé í sem bestri reglu, og hafa eptirlit með, að allir gegni skyldu sinni, og hegni verði fyrir alla óhlyðni, vanrækt og aðrar yfirsjónir í þeim efnum, er að brunamálum lúta. Þá er bæjarstjórn Reykjavíkrkaupstaðar 15. október 1874.

L. E. Sveinbjörnsson. Einar Þórðarson. H. Kr. Friðriksson. Ó. Finsen. J. Steffensen. Magnús Stephensen. Jóh. Ólsen. G. Þórðarson.

Samkvæmt 9. grein í tilskipun um ábyrgð fyrir eldsvoða frá 14. febrúar p. á. árið staðfestist framanritað frumvarp með breytingum þeim, er nú skal telja, sem reglugjörðin um slökkvilið Reykjavíkrkaupstaðar.

Fyrsta grein reglugjörðarinnar orðist þannig: „Allir bæjarbúar, sem til þess verða álitnir hæfir, að undanskildum konunglegum dæmi- bættismönnum og bæjarstjórum, eru skyldir til þjónustu í slökkvilið bæjarins frá því þeir eru 18 vetra, uns þeim eru fimmtugir, nema sjúkaleikr hamli.“

Þegar eldsvoði kemr þupp skulu allir verkfærir karlmenns fundæmi kaupstaðarins vera skyldir að koma til brunans og gjöra allt það, sem þeim verður skipað af slökkviliðsstjóranum eða aðstoðarmönnum hans.

Í fjórðu grein breytist öðrum málslíði á þenna vegna:

Hann ritar skrá yfir alla þá bæjarbúa, sem tekuir verða til slökkviliðsþjónustu, en eldsvoðanefndin heild sýni ákveðin samkvæmt 1. stö. grein reglugjörðarinnar, hverjir þessir eigi að vera. Skrá þessa á að leiðrétta um hvert nýár, og skal bæjarstjórninni sent eptirlit af henni.

3. Hinum síðasta málslíði í *ellestu* grein skal slept úr, og í stað hans skipist svo fyrir: „Þar að auki er það skylda nætrvæðanna undir eins og þeim verða varir eldsuppkomu að vekja þá, sem eru í húsi því, er eldrinn er uppi í, að hefja brunakall til að vekja sem flesta slökkviliða, og að skýra sem fyrst lögreglustjóra og slökkviliðsstjóra frá eldsvoðanum. Nákvæmari reglur um þessar skyldur nætrvæðanna sem lögreglustjórnin.“

Um slökkvitól þau, sem kaupstaðrinn á að hafa til og viðhalda, ber bæjarstjórninni að semja viðbæti við þessa reglugjörð og skal leggja innan 31. desbr p. á. frumvarp til slíks viðbætis undir samþykki landshöfðingja.

Landshöfðinginn yfir Íslandi, Reykjavík, 31. dag októbrmáni 1874.

Hilmar Finsen.

Jón Jónsson.

Bréf landshöfðingjans (til biskupsins).

25
6ta
nóvbr.

Í bréfi frá 31. f. m. hafið þér háeruverðugi herra spurt, hvort ekki mundi óhætt nú, þegar húsinn í Reykjavíkrkaupstað er trygð gegn eldsvoða í hinu almenna brunabótafélagi kaupstaðanna í Danmörku, að lána út fé af hinum opinberu sjóðum, sem eru undir umsjón yðar eða stiptsýrvaldanna, gegn veði í slíkum húsum, og þá í hverju hlutfalli upphæð lánsins skuli standa við þá upphæð, er veðið er tryggt fyrir.

Út af þessu skal yðr hér með þjónustusamlega tjáð, að eg álit það óhætt að lána út fé opinberra stofnana gegn fyrsta veðrétti kaupstaðarhúsum, sem eru trygð gegn eldsvoða á ofan nefndan hátt, og þegar um slíkt lán er að ræða, að eg gæta hinnar almennu reglu í opnu bréfi 10. apríl 1795 2. gr. um, að upphæð lánsins megi ekki fara fram úr

þá þörlum virðingarverðsins, og á veðið sjálf sagt að minsta kosti að vera trygt fyrir allt virðingarverðið, en hins vegar verður að virða viðkomandi hús eptir því, sem það er ætlað að geta gengið í kaupum og solum; og má ekki ákveða verð hússins eptir því, sem kostað hefir verið til að bygga það, eður eptir því, sem það er trygt fyrir gegn eldsvoða.

Bréf landshöfðingjans (til amtmannsins yfir suður- og vestrumdæminu).

Eptir að sýslumaðrinn í Gullbringu- og Kjósarsýslu að tilfællum sveitarstjórnarinnar í Kjálarneshrepp hafði leitt athygli amtsins að því, að fátækraftund hafði aldrei verið goldin til nefnds hrepps af þjóðeigninni Lundey, og heiðst þess, að amtið hlutadist til um, að slík fund yrði framvegis greidd hreppnum, hefir herra amtmadrinn í þóknunlegu bréfi 2. þ. m. látið í ljósi, að yður ekki kunnar neinar sérstakar ástæður, er geti undanþegið nefnda jörð frá þessu gjaldi, sem annars sé greitt af þjóðeignum, eins og öðrum jörðum á landinu, þó það kynni að mega álitast vafasamt, hvort það tilundarfrælsi, sem jörð þessi tjáist að hafa verið aðnjótandi í ómunatíð, sé ekki búið að vinna slíka hefð, að jörðin nú ekki geti orðið svipt því. Yður þykir því geta verið ástæða til að neita greiðslu fátækraftundar af nefndri jörðu, en láta dómstólana skera úr málinu, ef hreppurinn vill halda áfram kröfu sinni.

Af þessu tilfelli skal eg jafnframt því að geta þess, að ekki sé skylt að greiða fátækraftund af öllum þjóðjörðum, samb. bréf dómsmálastjórnarinnar 21. febrúar 1870 og 31. október 1871 — og að fundin þar sem hún er goldin, muní vanalega greidd af ábúðundum — hér með þjónustusamlega tjá yður til leiðbeiningar og birtingar fyrir hlutadeigöndum, að ástæða virðist ekki vera til að greiða fátækraftund af tekjum landssjóðsins af Lundey, nema því að eins, að dómstólarnir, sem eptir eðli málsins eiga úr því að skera, dæmi þessa skylda á eyjuþa.

Bréf landshöfðingjans (til lögreglustjórans í Reykjavík).

Með þessu bréfi er meðal annars skipað fyrir, að fangahaldið bæði í hegningarhúsinu í Reykjavík og í fangelsi því, sem með því er sameinað, skuli fram fara fyrst um sinn á kostnað landssjóðsins, og að þessi kostnaður skuli að því, er snertir fangelsið samkvæmt 6. grein tilsk. 4. marz 1871 endrgoldinn úr jafnaðarsjóði hlutadeigandi amts eður úr bæjar-sjóði Reykjavíkr með þessum upphæðum, sem dómsmálastjórnin hefir tiltekið í bréfi 28. febrúar þ. á.:

24 sk. daglega fyrir hvern fanga, er hefir venjulegt fangaviðræri; en

12 — — — — —, er sitr við vatn og brauð.

Bréf landshöfðingjans (til amtmannsins yfir norður og austrumdæminu).

Með bréfi frá 28. septbr. þ. á. meðtók eg ummæli herra amtmannsins um erindi Sigurðar Sigurðssonar á Flatnefsstöðum í Húnavatnssýslu, þar sem hann skýr úrskurði yður frá 26. septbr. þ. á. til úrlausnar landshöfðingjans, en þessi úrskurður segir hann skyldan fram að færa dótturbarn sitt Ólöfu Jóhannsdóttur að svo miklu leyti, sem foreldrar barnsins ekki séu þess um komnir, og að endrgjalda Kirkjuhvammshreppi kostnað þann, sem leitt hafi af og framvegis muni leiða af framfærslu þess. Skal því tjáð yður til leiðbeiningar og birtingar fyrir hlutadeigöndum það, er nú segir:

Barn það, sem getið var um, er eptir því, sem fram hefir komið í málinu, óskilgetin dóttir skilgetinnar dóttur kærandsins. Móðir barnsins hefir gefið með því að öllu leyti, þangað til það var 2 ára, og síðan hefir hún lagt með því 2 vættir árlega eður þriðjung fullrar með-

25
6ta
nóvbr.

26
6ta
nóvbr.

27
6ta
nóvbr.

28
6ta
nóvbr.

29
7da
nóvbr.

28
7da
nóvbr.

gjafar, en faðir barnsins hefir ekki megnað að greiða hina 2 þriðjunga meðgjafarinnar eða neinn annan hluta hennar, og hefir því Kirkjuhvammshreppr orðið að leggja það til, sem á vantaði.

Eins og hið óskilgetna barn eptir lögum vorum fylgir að öllu leyti framsærsluhreppi móðurinnar, þannig er henni einnig skylt að sjá fyrir því að öllu leyti, ef faðirinn ekki er þess megnugr, hún getr eigi losað sig undan þessari skyldu með því að greiða hluta forlagseyrisins, og það sem er lagt með óskilgetnu barni ýngra en 16 vetra, verðr eptir lögum vorum að skoðast sem styrkr, veittir móður barnsins, sem hún er skyld að endrgjalda. Með því að það nú samkvæmt 4. gr. fátækrareglugjörðarinnar 8. jan. 1834, er skylda foreldra að standa straum af börnum sínum, þó þau séu eldri en 16 ára, og þannig hafi áunnid sér sarslakan framsærsluhrepp, getr eigi verið neinum vafa bundið, að Sigurðr Sigurðsson, ef hann hefir efni til þess, er skyldr fram að færa dóttur sína og með henni það óskilgetna barn, er fylgir framsærslu hennar.

Landshöfðinginn önnr þannig eigi ástæðu til að breyta nefndum úrskurði amtsins að því leyti, er hann snertir skyldu Sigurðar Sigurðssonar til að fram færa dótturbarn hans það, er hér getr um, og landshöfðinginn álitr Sigurð einnig skyldan að endrgjalda Kirkjuhvammshreppi það, er lagt hefir verið með barninu, eptir að þess hafði verið farið á leit við hann að taka barnið að sér til uppfóstrs og allrar umsjár; en fyrir það, sem áðr hefir verið lagt með barninu, hefir hrepprinn einungis aðgang að móður barnsins.

Með 3. gr. reglug. 8. jan. 1834 er ákveðið, að framkvæmdarvaldið eigi að gjöra út um ágreininga milli ýmsra hreppa um skyldur þeirra til fram að færa fátæklinga; en eptir almennum ákvörðunum laganna sætir sú spurning, hvort slík skylda hvíli á einstökum manni, úrlausn dómstólanna. Kirkjuhvammshreppr verðr því, ef Sigurðr Sigurðsson á Flatnefsstöðum skyldi, þá er honum hefir verið birt það, sem að framan er sagt, enn neita að taka að sér uppfóstr dótturbarns síns, og að endrgjalda hreppnum það, sem út hefir verið lagt fyrir barnið, eptir að hann var krafinn um uppfóstrið, að sækja málið fyrir dómi.

29
12ta
nóvbr.

Bréf landshöfðingjans (til amtmannsins yfir norðr og austramsinu).
Í tilefni af hónarbréfi frá sýslumanninum í Húnavatnssýslu um að fá bréfavog var ritið að amtmaninum að slík vog með lóðum frá 5 ort til 50 kvint væri send sýslumanninum og að hún ætti framvegis að fylgja embætti hans.

Embættismenn skipaðir og settir.

Hinn 28. dag októbermán. var af stíptsyfirvöldunum Bjarnaness prestakall í Austrskaptafellssýslu veitt kandiðat Jóni Jónssyni.

— Stjórnartíðindin má panta á skrifstofu landshöfðingjans í Reykjavík, og á hverju posthúsi í landinu.

Verð tíðindanna er, að meðtöldum burðareyri 80 sk. (1 króna 66 aurar) um árið, — 40 sk. (83 aurar) fyrir þetta ár, og á að greiða andvirðið fyrirfram, um leið og tíðindin eru pöntuð.

*Reglugjörð um ábyrgð Reykjavíkrkaupstaðar fyrir eldsvoða á húsum bæjarins.***30**
10da
nóvbr.

1. grein.

Samkvæmt 1. gr. tilsk. 14. dag febrúarmánaðar 1874 tekur Reykjavíkrkaupstaður að sækja ábyrgð fyrir eldsvoða á þriðjungi ábyrgðarverðs timbrhúsa og múrhúsa kaupstaðarins, og bæja þeirra, sem í ábyrgð eru teknir, á móts við brunabótafélag hinna dönsku kaupstaða, eptir sömu virðingu og nefnt félag.

2. grein.

Öllum húsum bæjarins er að þessum þriðjungi skipt til ábyrgðar í aðalflokka, og hverjum aðalflokki í ábyrgðardeildir eptir sömu reglum og gjört er í brunabótafélagi hinna dönsku kaupstaða samkvæmt auglýsingu dómsmálastjórnarinnar 9. dag aprílmánaðar 1872, IV, 1. og 2. gr. samanborinni við «Vedtægt for Kjøbstædernes almindelige Brandforsikkring» 18. dag júlím. 1874, og reglugjörð fyrir brunamálastjórnann í Reykjavík 11. d. ágústmán. 1874, svo sem nú skal greina.

3. grein.

Húsum þeim, sem í ábyrgð eru tekin, skal skipt í 5 flokka eptir því, til hvers þau eru notuð, og fer ábyrgðargjaldið eptir því:

1. flokkur: kirkjur og líkhús.
2. — vanaleg hús. Til þeirra teljast öll hús þau, er til íbúðar eru höfð og vanalegrar atvinnu, nema því að eins, að þau séu talin í einhverjum öðrum flokki.
3. — það eru þau hús, þar sem sú vinna er framin, er hætta fyrir eldsvoða þykir búin af. Til þeirra teljast: brauðgjörðahús, járnsmiðjur og mylnur, sem knúðar eru áfram af hestum, og verksmiðjur.
4. — til hans teljast ölgjörðarhús, ediksgjörðarhús, maltsuðuhús, brennivínsgjörðarhús, leikhús og skemtistaðir, kalkbrensluhús, kornmylnur, sem vatnsstraumur knýr áfram, hús þau, þar sem húsbúnaður er gjörður eða þess konar trésmiðahús.
5. — Til þess flokksins teljast þau hús, þar sem einkar-hætt þykir við eldsvoða, svo sem vindmylnur.

4. grein.

Í hverjum hinna 4 síðustu flokkanna skal húsum skipt í 3 ábyrgðardeildir eptir því, úr hverju efni þau eru gjörð.

1. ábyrgðardeild: Til hennar eru þau hús talin, sem gjörð eru að öllu leyti úr steini eða kalklímdum binding, með hellupaki eða málmþaki eða öðru óeldfimu þaki.
2. — Til hennar teljast öll hús úr timbri með hellupaki eða óeldfimu þaki.
3. — Til hennar skal telja öll þau hús, sem eigi geta átt undir 1. eða 2. ábyrgðardeild.

5. grein.

Samkvæmt 2. grein skal ábyrgðargjaldið reiknað þannig af hverjum 100 krónum:

	1. ábyrgðardeild.	2. ábyrgðardeild.	3. ábyrgðardeild.
1. flokkur	30 aurar	30 aurar	45 aurar
2. —	35 —	50 —	65 —
3. —	40 —	60 —	75 —
4. —	60 —	80 —	95 —
5. —	100 —	160 —	175 —

Auk þess skal greiða 6 aura af hverjum 100 krónum ábyrgðarverðsins í innheimtugjald.

Hinn 27. nóvember 1874.

30

10da
nóvbr.

6. grein. Ábyrgðargjald þetta skal greiða alt í einu fyrir heilt ár, frá 1. d. októbermán. til 30. d. septembermánadar að báðum dögum meðtöldum, og skal það greitt fyrirfram fyrir hvert næst eftirfarandi ár innan útgöngu septembermánadar.

7. grein. Bæjarstjórnin skipar mann til að heimta saman gjald þetta, og greiðir hann það í bæjarsjóð innan 10. dags októbermánadar ár hvert, og fær hann hæfileg laun fyrir ómak sitt.

8. grein. Svo lengi bærinn fær endrábyrgð á þeim þriðjungi, sem hann tekur ábyrgð á, skal það fæ, sem gjaldast kannt umfram slíkt ábyrgðargjald og börgun til innheimtumanns, vera geymt í sjóði sér og ávaxtast undir umsjón bæjarstjórnarinnar, og eins skal farið með alt ábyrgðargjaldið, ef bærinn tekur að sér ábyrgðina sjálf án endrábyrgðar.

9. grein.

Að því er spertir að öðrn dæti viðskipti húseiganda og kaupstaðarins viðvíkjandi brunabótum skal farið eftir sömu reglum, og settar eru í auglýsingu dómsmálastjórns 9. d. aprílmán. 1872, III., 6.—8. gr., samanborinni við «Vedtægt for Kjøbstædernes almindelige Brandforsikkring», 18. d. júlí 1874, svo sem segir í eftirfarandi greinum:

10. grein. Þegar virða skal skaðabætr eftir húsbruna, skulu hjnir skipuðu virðingarmenn það gjöra, og þá þess gæta:

- a) að eigi skal tekinn til greina kostnaðr sá, sem burflutningr rústanna hefir í för með sér, því að eigandi ber þann kostnað endrgjaldslaut.
- b) Svo framarlega sem tjónið getr eigi numið 10. hluta af ábyrgðarupphæð húss þess, sem fyrir skemdum hefir orðið, skal skaðann meta það, sem viðgjörðin eftir áætlun muni kosta.

11. grein. Virðing húsa til skaðabóta má hlutaðeigandi yfirvald leggja undir yfirmat, ef húseigandi eða bæjarstjórn æskir þess; nefnir yfirvaldið til þessa 4 yfirmatsmenn, og skal brunamálastjóri vera viðstaddr slíka virðingu, en sá, sem yfirmats vill beiðast, hvort heldr er eigandi eða bæjarstjórn, skal beiðast þess innan þriggja sólarhringa, eftir að frumvirðingin hefir fram farið, og skal ávalt sitja við yfirmatið óbreytt.

12. grein. Húseigandi sá, sem hús hefir brúnnið fyrir, þer skyldr að taka leifar hins brúna húss upp í skaðabætr sínar með því verði, sem matsmenn meta þær til.

Samþykkt í bæjarstjórninni Reykjavík, 5. d. nóvembermán. 1874.

L. E. Sveinbjörnsson. H. Kr. Friðriksson. J. Steffensen. O. Finsen. Jóh. Olsen.
Magnús Stephensen. Einar Þórðarson. G. Þórðarson.

Samkvæmt 13. grein tilskipunar um ábyrgð fyrir heldsvoða í Reykjavíkr kaupstað frá 14. febrúar þ. á. staðfestist framanrituð reglugjörð.

Landshöfðinginn yfir Íslandi, Reykjavík, 10. dag nóvembermán. 1874.

Hilmar Finsen.

Jón Jónsson.

Bréf landshöfðingjans (til amtmannsins yfir suðr- og vesturumdæminu).

Ad tilmælum sveitarstjórnarinnar í Stafholtstungnahreppi í Borgarfjarðarsýslu hafið þér herra amtmadr í bréfi frá 6. þ. m. skotið því til úrskurðar landshöfðingjans, hvort Norðrárdalshreppur í sömu sýslu sé skyldur að endrgjalda nefndum hreppi það, er hann hefir lagt með Hólmfríði nokkurri Þorláksdóttur.

Hinnu nefnda ómaga var árið 1860 lagðr sveitarstyrkur af Stafholtstungnahreppi, og síðan hefir henni verið lagt meira og minna af fátækrafé í nefndum hreppi þangað til á haustinu 1873. Fyrst þá virðist það að hafa komið upp, að Hólmfríðr væri sveitlæg í Norðrárdalshreppi, er þá þegar hefir tekið við ómaganum til framfæriss, en er Stafholtstungnahreppur nú heimtaði, að sér væri endrgoldið það, sem alt til þessa hafði verið lagt með ómaganum, og nemr það als 53 vættum og 20 fiskum í landaurum og 30 rdl. í peningum, neitaði Norðrárdalshreppur að greiða þetta fé eðr nokkurn hluta af því, og úrskurðað þér herra amtmadr þar eptir með bréfi 25. febr. þ. á., að Stafholtstungnahreppur hefði eigi rétt til að fá hinn umrædda kostnað endrgoldinn. Þenna úrskurð hafið þér byggt á því, að 9. grein í fátækrareglugjörðinni 8. jan. 1834 einungis gjöri það hreppnum, að skyldu, að láta ómögum af öðrum hreppum í tæ bráðabirgða styrk þangað til framfærslusveitin geti annast þurfamanninn, krafa til endrgjalds á slíkum styrk verði því að vera bundin við það skilyrði, að framfærslusveitinni verði þegar í stað skýrt frá því, sem lagt hefir verið með þurfamanninum, og sem heimtað er endrgoldið, þetta sé heinlínis tekið fram í kanc. bræfum frá 1. maí 1838 og 28. október 1845, og sé alveg samkvæmt hlutarins eðli, því annars gæti hreppur með því að draga að koma fram með endrgjaldskröfu sína lagt annari sveit á herðar óvænta og tilfinnanlega byrði.

Af þessu tilefni skal yðr tjáð til athugunar og til birtingar fyrir hlutaðeigöndum, að landshöfðinginn er yðr samdóma um, að það bæði eptir hlutarins eðli og 8. og 9. gr. fátækrareglugjörðarinnar sé skylda hrepps þess, er leggr með þurfamanni, þegar að grenslast eptir, hvar þurfamaðrinn eigi sveit og, ef það reynist, að ómaginn eigi sveit annarstaðar, en þar sem hann hefir leitað styrks, undir eins að skýra hlutaðeigandi hreppi frá meðlaginu og krefja það endrgoldið. Með því nú að engin skýrsla hefir komið fram um, að þessa hafi verið gætt af Stafholtstungnahreppi þá, er Hólmfríðr Þorláksdóttir leitaði sveitarstyrks til hans, að nokkuð hafi verið lagt með Hólmfríði, eptir að Norðrárdalshreppur var krafinn um framfærsluna, né að dráttur sá, sem orðið hefir á þessari kröfu, sé orsakaðr af Norðrárdalshreppi eðr sprottinn af öðru en athugaleysi Stafholtstungnahrepps, verðr endrgjaldskrafa sú, sem komið hefir fram í þessu máli, að svo stöddu eigi tekin til greina, og úrskurðr sá, er þér hafið lagt á málið, skal því óraskaðr standa.

Bréf landshöfðingjans (til amtmannsins yfir suðr- og vesturumdæminu).

Eptir að meðtekin hafa verið með þóknanlegu bréfi herra amtmannsins frá 12. f. m. ummæli yðar um erindi Magnúsar Magnússonar í Skaptárdal, er hefir borið sig upp undan því, að sér hafi verið gjört sveitarútsvar í Leiðvallahreppi haustið 1871, þó hann hafi í fardögum sama ár flutt sig frá jörðinni Sandaseli í nefndum hreppi að jörðinni Skaptárdal í Kleifahreppi, og hefir þessi niðrjöfnun Leiðvallahrepps verið staðfest með úrskurðum sýslumannsins í Skaptafellssýslu frá 8. mars f. á., og yðar, herra amtmadr, frá 6. mars þ. á., — skal yðr þetta til vitundar gefið til leiðbeiningar og birtingar fyrir hlutaðeigöndum:

Eins og tekið er fram í nefndum úrskurði amtsins verðr samkvæmt 10. grein reglug. 8. jan. 1834 aukaútsvari eigi jafnað á aðra en «innbyggjara hreppsins», en þessi orð geta

31
17da
nóvbr.

32
23ja
nóvbr.

32
23ja
nóvbr.

eigi átt við aðra en þá, sem hafa fast aðsetr í hreppnum. Úrlausn þeirrar spurningar, hvort Magnús Magnússon sé skyldur að greiða aukaútsvar í Leiðvallahreppi fardagaárið 1871—72, er því komin undir því, hvort sagt verði, að hann á hinu nefnda ári hafi haldið aðsetri sínu í Leiðvallahreppi, þó hann hafi í fardögum 1871 flutst búferlum til Skaptárdals, og hefir þetta þótt leiða af því, að Magnús, þá er hann fór frá Sandaseli eigi slepti þegar byggingarráðum á þessari jörð, en hélt þeim hið næsta ár á eftir, lét nokkur hjú sín hirða um jörðina, og skildi eftir á henni þann fænað, sem nauðsynlegur var þessum hjúum til framsæris. Þetta atriði hefði nú, ef til vill, getað heimilað Leiðvallahreppi að jafna aukaútsvari á þann vinnumann, er fyrir hönd Magnúsar sá um jörðina, en það virðist eigi eitt út af fyrir sig geta komið því til leiðar, að Magnús verði álitinn búandi í fleiri en einni sveit, og það verður því eigi betr sæð, en að hann með því, að flytjast í Kleifahrepp hafi slept aðsetri sínu í Leiðvallahreppi.

Samkvæmt þessu er hér með breytt úrskurði amtsins á málinu, en með því, að spurning sú, hvort maður sé gjaldskyldur í einhverri sveit, eftir hlutarins eðli og löggjöfinni — sbr. 24. grein tilsk. um bæjarstjórn í Reykjavík frá 20. apríl 1872 — sætir fullnaðarúrlausn dómstólanna, verður að tjá Leiðvallahreppi, að ekkert sé því til fyrirstöðu, að hann, ef hann vill ekki una við úrskurð landshöfðingjans á málinu, leiti dóms og laga um það.

33
24ða
nóvbr.

Auðlýsing um póstmálefni.

Ráðgjafinn fyrir Ísland hefir 7. þ. m. samþykkt eftirritaðar breytingar á reglum þeim, sem gjörðar eru í 2., 7. og 8. grein auðlýsingar frá 3. maí 1872 um setningu póstaðgreiðslustaða og bræfhirðingarstaða, um laun fyrir sýslanir þessar og um aukapóstferðir.

- 1, að aukapóstferð verði stofnuð frá Akreyri til Siglufjarðar og bræfhirðing í Siglufirði.
- 2, að póstaðgreiðslan fyrir Skagafjarðarsýslu verði flutt frá Miklabæ að Víðimýri, en að bræfhirðing verði stofnuð á Miklabæ,
- 3, að póstaðgreiðslan á Miklaholti verði flutt að Rauðkollssstöðum.
- 4, að bræfhirðingin í Eyðölum verði flutt að Höskuldsstöðum í Breiðdal.
- 5, að bræfhirðingin á Felli í Dyrhólahreppi verði flutt að Vik í sama hreppi,
- 6, að bræfhirðingin á Friðriksgáfu verði tekin af.
- 7, að launin fyrir neðan nefndar póstaðgreiðslur verði eptirleiðis þannig:

a, að Ísafirði	35 rd.
b, á Bæ	30 —
c, að Djúpavogi	30 —
d, á Helgastöðum	25 —
e, á Sveinsstöðum	25 —

Breytingar þessar öðlast gildi frá 1. janúar 1875.

Landshöfðinginn yfir Íslandi, Reykjavík 24. dag nóvbrmán. 1874.

Hilmar Finsen.

Jón Jónsson.

Ferðaáætlun

póstgufuskipsins

milli Kaupmannahafnar, Færeyja og Íslands 1875.

Frá Kaupmannahöfn til Íslands.

Skipið fer frá Kaupmannahöfn	Það leggr í fyrsta lagi á stað frá				Venjulegr komudagr til Reykjavíkr
	Leirvík	Leith (Granton).	Færeyjum (Þórshöfn).	Djúpavogi	
1. marts 9 f. m.	4. marts e. m.		6. marts f. m.		15. marts.
17. apr. 9 f. m.	20. apríl e. m.		22. apríl f. m.		1. maí.
28. maí 9 f. m.		31. maí e. m.	3. júní f. m.	4. júní e. m.	9. júní.
7. júlí 9 f. m.		10. júlí e. m.	13. júlí f. m.	14. júlí e. m.	19. júlí.
16. ágúst 9 f. m.		19. ágúst e. m.	22. ágúst f. m.	24. ágúst f. m.	28. ágúst.
27. sept. 9 f. m.	1. oktbr. e. m.		2. oktbr. e. m.		11. oktbr.
8. nóvbr. 9 f. m.	12. nóvbr. e. m.		13. nóvbr. e. m.		22. nóvbr.

Frá Íslandi til Kaupmannahafnar.

Skipið fer frá Reykjavík.	Það leggr í fyrsta lagi á stað frá				Venjulegr komudagr til Kaupmannahafn.
	Djúpavogi	Færeyjum (Þórshöfn).	Leith (Granton).	Leirvík.	
24. marz 6 f. m.		27. marts f. m.		29. marts f. m.	7. apríl.
7. maí 6 f. m.		10. maí f. m.		12. maí f. m.	21. maí.
17. júní 6 f. m.	18. júlí e. m.	20. júní f. m.	23. júní f. m.		29. júní.
27. júlí 6 f. m.	28. júlí e. m.	30. júlí f. m.	2. ágúst f. m.		8. ágúst.
5. septbr. 6 f. m.	6. septbr. e. m.	8. septbr. f. m.	11. septbr. f. m.		17. septbr.
18. oktbr. 8 f. m.		21. oktbr. f. m.		23. oktbr. f. m.	31. oktbr.
29. nóvbr. 8 f. m.		2. desbr. f. m.	5. desbr. f. m.		13. desbr.

Farardagarnir frá Kaupmannahöfn og frá Reykjavík eru fast ákveðnir. Fyrir milli-
stöðvarnar eru dagar þeir, er skipið í fyrsta lagi má fara frá þeim, tilteknir, en farþegar
verða að vera undir það búnir, að skipið geti lagt á stað síðar. Ef vel viðrar getr skip-
ið komið til Reykjavíkr og Kaupmannahafnar fáeinum dögum fyrr en áætlað er, en komu-
dagrinn getr sjálfsagt einnig orðið síðari dagr. Viðstaðan á millistöðvunum er sem stýst.

Skipið kemr einungis við í Djúpavogi, þegar veður og sjór leyfa.

Afgreiðslumenn skipsins eru þessir:

- í Kaupmannahöfn Póstaðgreiðendr á tollbúðinni,
- Granton . . . Chr. Salvesen & Co kaupmenn,
- Leirvík . . . Hay & Co kaupmenn,
- Þórshöfn . . . Müller sýslumaðr,
- Reykjavík . . . Óli Finsen póstmestari,
- í Djúpavogi . . . Weywadt kammerassessor.

Aætlan
um ferðir póstanna árið 1875.

Póstferðirnar.	Pósthúsin.	Fardagar póstanna						
		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.
I. milli Reykja- víkr og Ísafjarðar yfir Stykkis- hólm. A. frá Ísafirði.	Ísafjörðr	23. febr.	17. apríl	27. maí	8. júlí	18. ág.	29. sept.	8. nóv.
	Vatnsfjörðr	24. —	18. —	28. —	9. —	19. —	30. —	9. —
	Bær	25. —	19. —	29. —	10. —	20. —	1. okt.	10. —
	Hvöll	26. —	20. —	30. —	11. —	21. —	2. —	11. —
	Kvennabrekka	28. —	21. —	31. —	12. —	22. —	3. —	12. —
	Breiðabólstaðr	1. marz	22. —	1. júní	13. —	23. —	4. —	13. —
	Stykkishólmr	9. —	26. —	6. —	17. —	27. —	8. —	17. —
	Rauðkollsst.	10. —	27. —	7. —	18. —	28. —	9. —	18. —
	Staðarhraun	11. —	27. —	7. —	18. —	28. —	9. —	18. —
	Hjarðarholt	12. —	28. —	8. —	19. —	29. —	10. —	19. —
	Hestr	12. —	28. —	8. —	19. —	29. —	10. —	19. —
	Saurbær	13. —	29. —	9. —	20. —	30. —	11. —	20. —
	Mosfell	14. —	29. —	9. —	20. —	30. —	11. —	21. —
B. frá Reykjavíki.	Reykjavík	25. marz	8. maí	18. júní	28. júlí	7. sept.	19. okt.	3. des.
	Mosfell	25. —	8. —	18. —	28. —	7. —	19. —	3. —
	Saurbær	26. —	9. —	19. —	29. —	8. —	20. —	4. —
	Hestr	27. —	9. —	19. —	29. —	8. —	20. —	5. —
	Hjarðarholt	28. —	10. —	20. —	30. —	9. —	21. —	5. —
	Staðarhraun	28. —	10. —	20. —	30. —	9. —	21. —	6. —
	Rauðkollsst.	29. —	11. —	21. —	31. —	10. —	22. —	7. —
	Stykkishólmr	3. apríl	15. —	25. —	4. ág.	14. —	26. —	12. —
	Breiðabólstaðr	4. —	15. —	25. —	4. —	14. —	26. —	13. —
	Kvennabrekka	4. —	16. —	26. —	5. —	15. —	27. —	14. —
	Hvöll	5. —	17. —	27. —	6. —	16. —	28. —	15. —
	Bær	7. —	18. —	28. —	7. —	17. —	29. —	16. —
	Vatnsfjörðr	8. —	19. —	29. —	8. —	18. —	30. —	17. —
II. Nr. 1 milli Reykjavíkr og Akreyrar. A frá Akreyri.	Akreyri	4. marz	19. apr.	2. júní	12. júlí	23. ág.	2. okt.	8. nóv.
	Steinsstaðir	5. —	20. —	3. —	13. —	24. —	3. —	9. —
	Miklibær	6. —	21. —	4. —	14. —	25. —	4. —	10. —
	Viðimýri	6. —	21. —	4. —	14. —	25. —	4. —	10. —
	Bólstaðarhlöð	7. —	22. —	5. —	15. —	26. —	5. —	11. —
	Reykir	7. —	22. —	5. —	15. —	26. —	5. —	11. —
	Sveinsstaðir	8. —	23. —	6. —	16. —	27. —	6. —	12. —
	Lækjamót	8. —	23. —	6. —	16. —	27. —	6. —	12. —
	Staðarbakki	9. —	24. —	7. —	17. —	28. —	7. —	13. —
	Melar	10. —	25. —	8. —	18. —	29. —	8. —	14. —
	Hjarðarholt	11. —	26. —	9. —	19. —	30. —	9. —	15. —
	Hestr	12. —	26. —	9. —	19. —	30. —	9. —	15. —
	Saurbær	13. —	27. —	10. —	20. —	31. —	10. —	16. —
	Mosfell	14. —	27. —	10. —	20. —	31. —	10. —	16. —

Póstferðirnar.	Pósthúsin	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.
B frá Reykjavík.	Reykjavík	26. marz	10. maí	19. júní	29. júlí	8. sept.	20. okt.	4. des.
	Mosfell	26. —	10. —	19. —	29. —	8. —	20. —	4. —
	Saurbær	27. —	11. —	20. —	30. —	9. —	21. —	5. —
	Hestr	28. —	11. —	20. —	30. —	9. —	21. —	6. —
	Hjarðarholt	29. —	12. —	21. —	31. —	10. —	22. —	6. —
	Melar	30. —	13. —	22. —	1. ág.	11. —	23. —	7. —
	Staðarbakki	31. —	14. —	23. —	2. —	12. —	24. —	8. —
	Lækjamót	31. —	14. —	23. —	2. —	12. —	24. —	8. —
	Sveinsstaðir	1. apr.	15. —	24. —	3. —	13. —	25. —	9. —
	Reykir	1. —	15. —	24. —	3. —	13. —	25. —	9. —
	Bólstaðahlíð	2. —	16. —	25. —	4. —	14. —	26. —	10. —
II. Nr. 2 milli Ak- eyrar og Djúpavogs. A. frá Djúpavogi.	Viðimýri	2. —	16. —	25. —	4. —	14. —	27. —	10. —
	Miklibær	3. —	17. —	26. —	5. —	15. —	27. —	11. —
	Steinsstaðir	4. —	18. —	27. —	6. —	16. —	28. —	12. —
	Djúpivogr	12. jan.	1. maí	12. júní	22. júlí	1. sept.	13. okt.	27. nóv.
	Höskuldsstaðir	13. —	2. —	13. —	23. —	2. —	14. —	28. —
	Eskifjörðr	14. —	3. —	14. —	24. —	3. —	15. —	29. —
	Egilsstaðir	16. —	4. —	15. —	25. —	4. —	16. —	30. —
	Grímsstaðir	18. —	6. —	17. —	27. —	6. —	18. —	2. des.
	Reykjahlíð	19. —	7. —	18. —	28. —	7. —	19. —	3. —
	Helgastaðir	20. —	8. —	19. —	29. —	8. —	20. —	4. —
	Ljósavatn	21. —	9. —	20. —	30. —	9. —	21. —	5. —
B frá Akreyri.	Akreyri	14. apr.	27. maí	5. júlí	14. ág.	27. sept.	10. nóv.	28. des.
	Ljósavatn	15. —	28. —	6. —	15. —	28. —	11. —	28. —
	Helgastaðir	16. —	29. —	7. —	16. —	29. —	12. —	30. —
	Reykjahlíð	17. —	30. —	8. —	17. —	30. —	13. —	31. —
	Grímsstaðir	18. —	31. —	9. —	18. —	1. okt.	14. —	2. jan.
	Egilsstaðir	20. —	2. júní	11. —	20. —	3. —	16. —	4. 1876
	Eskifjörðr	21. —	3. —	12. —	21. —	4. —	17. —	5. —
	Höskuldsstaðir	22. —	4. —	13. —	22. —	5. —	18. —	6. —
III. Nr. 1. milli Reykjavíkr og Prests- bakka. A frá Reykjavík	Reykjavík	27. mars	10. maí	21. júní	30. júlí	10. sept.	21. okt.	15. des.
	Hraungerði	28. —	11. —	22. —	31. —	11. —	22. —	16. —
	Breiðabólst.	29. —	12. —	23. —	1. ág.	12. —	23. —	17. —
	Skógar	30. —	13. —	24. —	2. —	13. —	24. —	18. —
	Vík	31. —	14. —	25. —	3. —	14. —	25. —	19. —
	Mýrar	1. apríl	15. —	26. —	4. —	15. —	26. —	20. —
	Prestsbakki	8. apríl	21. maí	1. júlí	9. ág.	20. sept.	1. nóv.	3. jan.
B. frá Prests- bakka.	Mýrar	9. —	22. —	2. —	10. —	21. —	2. —	4. 1876
	Vík	10. —	23. —	3. —	11. —	22. —	3. —	5. —
	Skógar	11. —	24. —	4. —	12. —	23. —	4. —	6. —
	Breiðabólst.	12. —	25. —	5. —	13. —	24. —	5. —	7. —
	Hraungerði	13. —	26. —	6. —	14. —	25. —	6. —	8. —

35
24ða
nóvbr.

Fardagar póstanna

Póstferðirnar.	Pósthúsin.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.
III. Nr. 2	Djúpivogr	18. jan.	30. apr.	12. júní	22. júlí	1. sept.	12. okt.	27. nóv.
milli Prests-	Hof í Álptafirði	19. —	1. Maí	13. —	23. —	2. —	13. —	28. —
bakka og	Bjarnanes	20. —	2. —	14. —	24. —	3. —	14. —	29. —
Djúpavogs.	Kálfafellsstaðr	22. —	4. —	16. —	26. —	5. —	16. —	1. des.
A frá	Sandfell	24. —	6. —	18. —	28. —	7. —	18. —	3. —
Djúpavogi.								
B frá	Prestsbakki	17. apr.	1. júní	10. júlí	18. ág.	1. okt.	15. nóv.	4. jan.
Prests-	Sandfell	19. —	3. —	12. —	20. —	3. —	17. —	6. 1876
bakka.	Kálfafellsstaðr	21. —	5. —	14. —	22. —	5. —	19. —	8. —
	Bjarnanes	22. —	6. —	15. —	23. —	6. —	20. —	9. —
	Hof í Álptafirði	23. —	7. —	16. —	24. —	7. —	21. —	10. —

Farardagr póstanna frá aðalstöðvunum, Reykjavík, Stykkishólmi, Ísafirði, Akreyri, Djúpavogi og Prestsbakka er fast ákveðinn við þann dag, sem nefndir er í ferða-áætluninni, snemma morguns, þannig að ekki sé lengr tekið við póstsendingum, en til kl. 8 kvöldið á undan. Fyrir millistöðvarnar er farardagrinn aptr settur hið fyrsta, er hann getur orðið, þar sem aðalreglan fyrir afgreiðslu póstsins frá þessum stöðvum er sú, að afgreiða póstin hið fljótasta unt er með hlidsjón af fyrsta farardegi.

Aukapóstarnir skulu optast nær fara frá viðkomandi stöðvum daginn eftir komu aðalpóstsins þangað, og snúa aptr frá endastað aukapóstleiðarinnar eftir sólarhrings-dvöl samastaðar, þó svo, að þess sé vandlega gætt, að aukapóstr ávalt nái aptr til fráfararstöðva sinna, áður aðalpóstr kemur þar í aptrleið. Farardagar aukapóstanna verða því sem hér segir:

1. Gullbringusýslu póstr fer frá Reykjavík daginn eftir að póstskip er komið hér, og kemur aptr frá Keflavík eftir sólarhrings dvöl samastaðar.
2. Barðastrandarsýslu póstr fer frá Bæ í Reykhólasveit svo fljótt sem unt er, og í síðasta lagi morguninn eftir, að Stykkishólms póstr er þar kominn, og fer aptr frá Bildudal svo tímanlega, að hann geti náð aðalpóstinum frá Ísafirði í Bæ.
3. Strandarsýslu póstr fer frá Bæ daginn eftir, að Stykkishólms póstr er þar kominn, og snýr aptr frá Stað í Steingrímsfirði eftir sólarhrings dvöl samastaðar.
4. Snæfellsnessýslu póstr fer frá Rauðkollstöðum daginn eftir að póstrinn frá Reykjavík er þar kominn, og snýr aptr frá Búðum eftir sólarhrings dvöl samastaðar.
5. Ísafjarðarsýslu póstr fer frá Ísafirði hið bráðasta, í síðsta lagi daginn eftir að póstr er þar kominn, og snýr aptr frá Þingeyri í síðasta lagi eftir sólarhrings dvöl samastaðar, en jafnan svo tímanlega, að hann geti verið kominn aptr á Ísafjörð í síðasta lagi kvöldinu fyrir póstsins fast ákveðna ferðadag þaðan.
6. Skagastrandar póstr fer frá Sveinsstöðum daginn eftir komu Reykjavíkr póstsins þangað, og snýr aptr eftir sólarhrings dvöl á Hólanesi.
7. Höfðastrandar póstr fer frá Viðimýri daginn eftir komu póstsins frá Reykjavík, og snýr aptr eftir sólarhrings dvöl á Hofsósi.
8. Siglufjarðar póstr fer frá Akreyri daginn eftir komu póstsins frá Reykjavík, og snýr aptr eftir sólarhrings dvöl á Siglufirði.
9. Þingeyjarsýslu póstr fer frá Helgastöðum daginn eftir komu póstsins frá Akreyri, og snýr aptr eftir sólarhrings dvöl á Sauðanesi.
10. Norðmúlasýslu póstr fer frá Egilsstöðum daginn eftir komu póstsins frá Akreyri, og snýr aptr eftir sólarhrings dvöl á Vopnafirði.
11. Suðurmúlasýslu póstr fer frá Egilsstöðum daginn eftir komu póstsins frá Akreyri, og snýr aptr eftir tveggja sólarhrings dvöl á Seyðisfirði.
12. Vestmannaeyja póstr fer frá Breiðabólstað að Krossi, daginn eftir komu póstsins frá Reykjavík, og snýr aptr hið fyrsta unt er. Þegar pósttaska kemur úr Vestmannaeyum að Krossi, skal henni komið svo snemmindis að Breiðabólstað, að hún komist á póstin frá Prestsbakka til Reykjavíkr.

Landshöfðinginn yfir Íslandi, Reykjavík, 24. dag nóvembermán, 1874.

Hilmar Finsen.

Jón Jónsson.

Bréf landshöfðingjans (til amtmannsins yfir suðr- og vestrumdæminu).

Með bréfi frá 7. p. m. hefir ráðgjafinn fyrir Ísland tilkynnt mér, að hans hátign konungurinn hafi 6. s. m. allramildilegast samþykkt að manntalsbókargjöld í Gullbringusýslu og Reykjavíkrkaupstað verði eptirleiðis greidd eptir meðalverði allra meðalverða, en hingað til hafa þau, eins og kunnugt er, verið goldin eptir verðlagi á hörðum fiski.

Þetta er hjer með tjáð yðr herra amtmaðr til þóknanlegrar leiðbeiningar og birtingar.

Bréf landshöfðingjans (til bæjarfógetans í Reykjavík).

Tilkynnt, að ráðgjafinn fyrir Ísland hafi 7. p. m. samþykkt, að Reykjavíkr bæ verði veitt 10,000 króna lán úr landssjóði þannig, að bærinn endrgjaldi og greiði vexti af þessu fæ með því að borga árlega í 28 ár 6 krónur af hverju hundraði króna, sem lánið upphaflega nemr.

Bréf landshöfðingjans (til amtmannsins yfir norðr- og austrumdæminu).

Tilkynnt, að 3 kassar með bókum, er hafa verið gefnar amtsbókasafninu á Akreyri frá Ameríku í tilefni af þúsundára-hátíðinni, hafi komið til utanríkisstjórnarinnar í Kaupmannahöfn, og verði geymdir þar, þangað til að þeim að vori verði komið með skipi beinlínis til Akreyrar.

Bréf landshöfðingjans (til beggja amtmanna).

Ráðgjafinn fyrir Ísland hefir 6. p. m. ritað mér á þessa leið:
«Hin nýja reikningseining, sem lögleidd var með peningalögum frá 23. maí 1873 verður að við hafa eptir 1. janúar 1875, þá er þinggjöld og önnur gjöld til landssjóðsins eru heimtuð saman, og skal með tilliti til þess þjónustusamlega tjáð herra landshöfðingjanum til þóknanlegrar leiðbeiningar og birtingar fyrir öllum íslenskum gjaldheimtumönnum:

Öllum tollum og gjöldum, sem árlega er jafnað niðr eðr reiknað eptir verðhæðum, er árlega eru tilteknar, t. d. verðlagsskrám, skal frá árinu 1875 jafna niðr í hinum nýu peningum, enda mun upphæð sú, sem niðr á að jafna, og verð það, sem reikna á eptir, verða ákveðið í þeim. Sè þar í mót tollr eðr gjald í lögunum ákvarðað í peningum, sem hingað til hafa verið gjaldgengir, skal einnig eptir lögleiðingu hinnar nýu reikningseiningar við hafa hinn eldri peningareikning til að reikna tolla þá og gjöld, er hinir einstöku gjaldþegnar eiga að gjalda, en þar eptir á að breyta gjöldunum á þann hátt, sem fyrirskipað er í 18. grein peningalaganna, og skal við það athuga, að brot af skildingi gjörist að 1 skildingi, ef þau eru meiri en $\frac{1}{2}$ skildingr, en annars að $\frac{1}{2}$ skildingi.

Öllum tollum og gjöldum, sem falla til greiðslu eptir 1. janúar, skal breyta til krónu-peninga án tillits til tíma þess, er gjöldin greiðast fyrir, og eins verður að breyta samkvæmt 18. grein peningalaganna öllum tolla- og gjaldaskuldum frá fyrri gjalddögum, sem ekki er búið að greiða innan 1. janúarm. 1875.

Enn skal athugað, að aldrei á að taka brot af aurum í reikninga, og er loksins því við bætt, að í reikningum þeim, sem samdir verða eptir 1. janúar 1875, en snerta undangengið tímabil, skal við hafa peningareikning þann, er hingað til hefir verið í gildi.

Þetta er með þessu tjáð herra amtmanninum til leiðbeiningar og birtingar fyrir gjaldheimtumönnum í umdæmi yðar.

Hinn 2. desember 1874.

40

27da
nóvbr.*Bréf landshöfðingjans (til biskupsins).*

Eptir að landshöfðinginn hafði borið upp fyrir ráðgjafanum fyrir Ísland erindi herra biskupsins frá 11. septbr. þ. á., þar sem þér í tilefni af því, að próföstum hér á landi með allrahæstum úrskurði 20 maí þ. á. er veitt hin sama nafnbót og próföstum í Danmörku og hvorirtveggja settir í fjórða flokk tíginna manna, spyrjið hvort prófastar á Íslandi séu eigi lausir við að gjalda nafnbótaskatt og óskið, að þeir ef það á móti von skyldi ekki vera, verði með allrahæstum úrskurði undanþegnir frá áminstri gjaldskyldu, hefir ráðgjafinn í bréfi frá 7. þ. m. kynt mér, að það efalaust hafi verið álitid, þá er hinn nefndi konungsúrskurður var gefinn út, að prófastar á Íslandi skyldu ekki greiða skatt af nafnbótþeirri, er þeim var veitt með greindum úrskurði, og að því skuli ekki fyrst um sinn krefja þá um þenna skatt, en að það að öðru leyti muni verða gjört að umhugsunarefni, hvort nauðsynlegt sé að útvega sérstakan konungsúrskurð eðr lagabod um þetta.

Þetta er hérmeð gefið yður herra biskup til vitundar.

41

27da
nóvbr.*Bréf landshöfðingjans (til amtmannsins yfir suðr- og vestrumdæminu).*

Ráðgjafinn fyrir Ísland hefir 7. þ. m. ritað mér á þessa leið: Í þóknanlegu bréfi frá 20. ágúst síðastliðnum hafði þér herra landshöfðingi, um leið og þér skýrðuð frá umsjónarferð yðar í sumar er leið í hinum 3 ömtum Íslands, skotið til úrlausnar ráðgjafans spurningu, er amtmadrinn yfir suðr- og vestrámtinu hafði sett fram um það, hvort eigi að greiða kostnað yðar til fararskjóta á þessari ferð úr jafnaðarsjóðum amtanna, og hafði þér jafnað þessum kostnaði á þá samkvæmt opnu bréfi frá 10. febr. 1847. Eptir ætlun amtmannsins heimilár þetta bréf að eins að leggja á jafnaðarsjóðina ferðakostnað nokkurra tiltekinna embættismanna, sem á þeim tíma, er lagabod þetta kom út, áttu heimtingu á flutningi ókeypis á embættisferðum sínum, en það eigi sér ekki stað um landshöfðingjann, því embætti hans hafi verið stofnað síðar.

Þér herra landshöfðingi eruð þar í mót ekki í vafa um það, að opið bréf frá 10. febr. 1847 verði heimfært á ferðakostnað landshöfðingjans, bæði af því, að orðin í hinu nefnda lagabodi verði eigi skilin öðruvísi, en að þau með tilliti til allra þeirra embættismanna á Íslandi, sem samkvæmt embættisstöðu sinni eigi að ferðast þar í alþjóðlegu erindi, aftaki skyldu gjaldþegnanna til að flytja þá sjálfir, og af því hvernig skylda þessi sé undirkominn á Íslandi, því ókeypisflutningr hafi upprunalega einmitt verið veitt fremr öðrum þeim embættismanni, er landshöfðinginn er kominn í staðinn fyrir, sem sé umboðsmanni konungs, og sé honum heitið slíkum flutningi í opnu bréfi 10. maí 1650, en kauplaus flutningr hafi eigi verið veitt amtmönnum fyrr en með konungsbréfi 16. maí 1829. Af þessu tilefni skal eigi undanfella þjónustusamlega að tjá yðr til þóknanlegrar leiðbeiningar og birtingar, að ráðgjafinn aðhyllist skoðun þá, er herra landshöfðinginn hefir látið ljósi.

Þetta tilkynnist yðr herra amtmadr með þessu bréfi.

42

27da
nóvbr.*Bréf landshöfðingjans (til amtmannsins yfir suðr- og vestrumdæminu).*

Samkvæmt tillögum landshöfðingjans hefir ráðgjafinn fyrir Ísland með bréfi 9. f. m. samþykkt, að konsul Randrup í Reykjavík og stórkaupmanni Lefolii í Kaupmannahöfn endrgjaldist, hinum fyrrnefnda 24 rd. 64 sk., sem eru aðflutningsgjald fyrir 296 potta af spiritus, er höfðu lekið úr 2 tunnum fluttum á skipinu Nancy í síðastliðnum júnímánuði hingað til Reykjavíkr, hinum síðar nefnda 158 rd. 40 sk., er greiddir hafa verið sem tollr

af 1901 potti brennivíns, og höfðu þeir lekið úr ílátum, er í sama mánuði höfðu verið flutt í skipunum Familien og Elbo til Eyrarbakka; en af hönd hvorstveggja hafði um leið og skjöl skipanna voru sýnd, verið skýrt hlutaðeigandi gjaldheimtumönnum frá lekunum, og höfðu þeir þar eftir haft umsjón með æffermingu skipanna og fært sönnur á, að það, sem að ofan er tilgreint, hefði lekið.

Jafnframt því að tilkynna herra amtmanninum þetta til þóknanlegrar birtingar, skal eg eftir fyrirmælum ráðgjafans í upphaflega nefndu bréfi, og með því, að ástæða virðist vera til að ætla, að hlutaðeigandi lögreglustjórar telji það nægilegt til að sanna leka, sem frá hefir verið skýrt, að þeir að eins sæu viðstaddir við flutning hinna viðkomandi íláta úr skipinu og mælinguna á því, sem ílátin hafa inni að halda, þjónustusamlega hafa yör umbeðna, að leiða athygli lögreglustjóranna að því, að þeir samkvæmt bréfi dómsmálastjórnarinnar frá 4. ágúst f. á. eiga, þá er þeim, um leið og skjöl einhvers skips eru sýnd, verður sagt frá, að nokkuð af því, sem ritað er á tollskránni, vanti, að hafa umsjón með allri æffermingu skipsins, þangað til mælingin á vörunum hefir farið fram.

Bréf landshöfðingjans (til amtmannsins yfir suðr- og vestruðæminu).

Í tilefni af því, að sýslumaðr, er fyrir nokkrum árum hafði verið veitt nafnbótin „virkelig kanselliraad“ hafði lýst yfir því, að hann vildi segja af sér þessari nafnbót, var samkvæmt bréfi ráðgjafans frá 7. þ. m. svarað, að það með því, að veitt hefir verið sýslumönnum öllum með konungsúrskurði frá 20. maí þ. á. hærri nafnbót en sú, sem getið var um, væri eigi nauðsynlegt að segja henni af sér með þerum orðum.

Bréf landshöfðingjans (til beggja amtmanna).

Eftir að farið hefir hjá alþýðu vorri að brydda á lyst þeirri til að flytjast hópum saman húferlum af landi burt, sem lengi hefir gjört vart við sig erlendis, og gjört það nauðsynlegt að setja þar ýmsar lagaákvæðanir til að koma í veg fyrir, að menn þeir, er starfa að útflutningunum, tæli einfalda alþýðumenn með ósönnum sögnum til að ráðast í útferðir, og síðan noti ókunneik þeirra til að hafa af þeim hinar litlu eigur þeirra og á ýmsan annan hátt fara illa með þá, — verður það umtalsmál að útvega lík lög fyrir þetta land. Af þessu tilefni skal eg mælast til þess, að þér herra amtmaðr útvegið og sendið mér með ummælum þeim, sem þér finnið tilefni til, skýrslur frá lögreglustjórunum í þeim sýslum og verzlunarstöðum, í umdæmi yðar, er útflutningr hefir átt sér stað frá, um tölu þeirra manna, er hin síðustu 2 ár hafa flutst hédan húferlum til að leyta sér atvinnu fyrir vestan haf, um það, hvort þeir hafi notað aðstöðu útlendra útflutningsmanna (Udvandringsagenter), hverjir hinir hærlandu milligöngumenn slíkra manna hafi verið, og hvernig ferðunum hédan hafi verið háttað, sér í lagi hvort útfarar hafi farið beinlínis til Vestrheims eðr fyrst til annara landa í Europu t. a. m. Englands eðr Danmerkr, og með hvaða skipum þeir hafi farið — póstskipinu, verzlunarskipi eðr skipi, sem hafi verið sérstaklega leigt til flutningsins. Eg efast ekki um, að menn þeir, er hafa starfað að þessum útflutningum, muni fúsir á að láta hlutaðeigandi lögreglustjóra í tæ allar þær skýrslur, sem hann mun þurfa með til að skýra sem ítarlegast frá þessu öllu.¹

42
27da
nóvbr.

43
27da
nóvbr.

44
27da
nóvbr.

1) Í bréfinu til amtmannsins í norðr og austruðæminu er þessi viðbót:

Með því, að það hefir spurst hingað, að maðr búsettr á Akreyri, sem hefir hvatt menn til útferðar og boðist til að ráðstafa slíkum ferðum, hafi eftir að hann hefði meðtekið töluvert gjald upp í útfararkostnað frá ýmsum, eigi getað útvegað flutning þann, er hann hefði lofað og eigi heldr getað endurborgað fé það, er

Auglýsing um póstmálefni.

1. Hina nýju reikningseining, sem ákveðin er í peningalögunum 23. maí 1873 skal frá 1. janúar 1875 við hafa í öllum póstreikningum, og á því að breyta öllum upphæðum, sem í póstlögunum eru tilteknar í hinum eldri peningum, eptir 18. grein peningalaganna þannig, að

fyrir hvern ríkisdal reiknist 2 krónur

— hverja 48 skilinga 1 króna

— — 24 — 50 aurar

— — 12 — 25 —

en fyrir minni upphæðir en 12 sk. tvöfalt af aurum við það, sem borga átti í skilingum, og má því ávallt finna upphæð þá í aurum, er svarar til skilinga upphæðar með því að tvöfalda skilingatöluna og bæta við hana svo mörgum aurum, sem skilingatölunni má skipta opt með 12.

2. Þangað til ný póstmerki verða gefin út, verður að hafa póstmerki þau, sem nú ganga þannig, að

16 skilinga merki verði tekið fyrir 33 auru

8 — — — — — 16 —

4 — — — — — 8 —

3 — — — — — 6 —

2 — — — — — 4 —

Sèu fleiri póstmerki höfð, verður upphæð sú í aurum, sem þau jafngilda, fundin með þeirri aðferð, sem nefnd er að framan í 2. grein.

3. Við póstávísunum verður eigi tekið, nema því að eins, að þær tiltaki upphæð þá, sem á er vísað, í krónum og aurum.

4. Yfir burðargjaldið, sem greiða á fram yfir hið venjulega burðargjald milli Danmerkr og Íslands undir sendingar, sem berast hinni dönsku póststjórn frá Íslandi áleiðis til annara landa hefir aðalstjórn póst- og telegraphmála í Kaupmannahöfn samið nýja skrá sem verður útbýtt til allra póstmanna hér á landi, og á að lagfæra eptir henni skrá þá, er fylgdi reglugjörðinni frá 6. og 24. nóvbr. 1872 um framkvæmdir á auglýsingunni 26. septbr. s. á.

Landshöfðinginn yfir Íslandi, Reykjavík dag 1. desbrmán, 1874.

Hilmar Finsen.

Jón Jónsson.

Embättismenn skipaðir og settir.

Hinn 16. dag októbermán. hefir hans hátign konunginum þóknast allramildilegast að skipa settan sýslumann Gunnlaug P. Blöndal til að vera sýslumann í Barðastrandarsýslu.

Hinn 6. dag nóvembermán. hefir hans hátign konunginum þóknast allramildilegast að skipa sóknarprest að Borg í Mýrasýslu Þorkel Eyólfsson til að vera sóknarprest í Staðastadarprestakalli í Snæfellsnessýslu.

Menn sæmdir heiðrsmerkjum.

Með konungsbréfi frá 28. degi októbermánaðar var allramildilegast leyft landshöfðingjanum yfir Íslandi Hilmar Finsen að bera á mannfundum foringjamerki hinnar frakknesku heiðrsfylkingar, er honum hefir verið veitt.

Övætt embætti.

Borgarprestakall í Mýrasýslu metið 526 rdl. 11 sk., auglýst 30. nóvember.

hann hefir meðtekið, skal eg sèrstaklega biðja mèr skýrt frá, hvort nokkurt hæfi sè í þessum munnumælum, og ef svo sè, hvort ástæða hafi verið til að ætla, að maðr þessi hafi orðið sèkr í broti, sem verði heimfært undir hegningarlögin, og hvað þá hafi verið gjört við málið.

Bréf landshöfðingjans (til stiptsyfirvaldanna).

Með þessu bréfi er eptir beiðni forstöðumanns forngripasafnsins, inspektors Jóns Árnasonar, og samkvæmt meðmælum stiptsyfirvaldanna veittir þéðu safni 100 rd. styrkr úr landskjóði, affè því, sem veitt er til ýmislegra óvissra útgjalda á þessu reikningsári¹.

46
5ta
desbr.

Bréf landshöfðingjans (til amtmannsins yfir suðr- og vestrundæminu).

Með bréfi herra amtmannsins frá 24. f. m. meðtók eg tvírtaðan reikning sýslumannsins í Árnessýslu yfir kostnaðinn við skoðun og útvisunargjörð til nýbýlis handa landlækni dr. Jóni Hjaltalin í Sleggjubeinsdal á síðastliðnu sumri, og er kostnaður þessi talinn 15 rd. Þér skýrið í bréfinu frá, að þér hafið áðr, en þessi reikningr var sendr yðr, svarað sýslumanninum, þá er hann spurði yðr um það, eptir hverjum reglum hinn umræddi kostnaður ætti að greiðast, á þá leið, að sýslumaðrinn hefði rétt til að reikna sér borgun eptir 15. grein aukatekjureglugjörðarinnar, en að þar á móti ætti að ákveða laun skoðunarmannanna eptir 8. grein í tilsk. 15. apríl 1776, en síðan hafið þér við nýja og ýtarlegri íhugun komist að raun um, að það sè vafasamt, hvort sýslumaðrinn geti reiknað sér dagpeninga og ferðakostnað eptir aukatekjureglugjörðinni, því þó orðin í hinni nefndu grein hennar «þetta gildir . . . eðr önnur gjörð, í hverri einskis dóms er óskað» nái einnig til útvisunargjörða til nýbýla, muni þó réttara að álíta, að hinar sérstaklegu ákvarðanir tilskipunarinnar frá 1776 sèu eigi numdar úr gildi með aukatekjureglugjörðinni. Loksins hafið þér tekið fram, að það virðist að minsta kosti auðsætt, að sýslumaðrinn geti ekki, eins og gjört hefir verið í upphaflega nefndum reikningi, talið sér borgun að nokkru leyti eptir tilskipun 1776 og að nokkru leyti eptir aukatekjureglugjörðinni, enda hafi kansallibréf frá 5. októbr. 1839 og rentukammerbréf frá 25. janúar 1840 gjört ráð fyrir, að sýslumönnum beri einungis borgun fyrir gjörðir þær, sem sè um að ræða, eptir tilskipun 1776.

47
5ta
desbr.

Af þessu tilefni skal yðr tjáð, að landshöfðinginn er yðr samdóma í því, að ákvörðunum þeim, sem 8. grein tilskipunar 15. apríl 1776 hefir inni að halda um borgun af konungssjóði fyrir útvisunargjörðir, er sýslumaðrinn fremr eptir fyrirmælum amtmanns, hafi eigi í neinu tilliti verið raskað með aukatekjureglugjörðinni 10. septbr. 1830, enda hefði, ef svo væri, átt að fara með þetta mál eptir 13. gr. reglugjörðarinnar um kostnað í opinberum málum, og eigi eptir 15. gr. hennar.

Samkvæmt tilskipun frá 1776 verður kostnaðrinn við nýbýlis útvisun þá, sem hér er um að ræða, því 5 rd. til sýslumanns og 3 rd. 32 sk. til áreiðar- og skoðunarmanna, og fylgir þessu bréfi til þóknanlegrar ráðstafanar herra amtmannsins jarðabókarsjóðsávisun með 2 fylgiskjöllum á þessar upphæðir, samanlagðar 8 rd. 32.

Bréf landshöfðingjans (til póstmeistarans).

Með þessu bréfi var meðal annars tilkynt póstmeistarannum, að burðargjald það, sem greiða skal sérstaklega hinni dönsku póststjórn fyrir böggla- og peningasendingar til Nor-egs og Svíþjóðar, verði frá 1. janúar 1875 þetta:

48
8da
desbr.

1. Undir peningabréf og póströfuskýrteini:

a, gjald eptir vikt: 16 aurar fyrir bréfið.

¹ Forngripasafninu var fyrst með bréfi 5. marz 1870 veittir 500 rd. styrkr, og síðan samkvæmt bønarskrá alþingis 1871 með 7. grein fjárhagsáætlunarinnar fyrir tímabilið frá 1. apríl til 31. desbr. 1873, 200 rd.

48
8da
desbr.

b) gjald eptir andvirði (undir peningabréf): 8 aurar fyrir hverjar 200 krónur eðr minni upphæð, eptir því sem á sendingunni er til tekið.

2. Undir böggla:

a) gjald eptir vikt: aðalburðargjald 12 aurar og viðbót 4 aurar fyrir hvert pund eðr part af pundi.

b) gjald eptir andvirði, hið sama og undir peningabréf.¹

49
10da
desbr.

Bréf landshöfðingjans (til amtmannsins yfir suðr- og vestrumdæminu).

Í bréfi frá 10. f. m. hefir hreppstjóri Magnús Árnason kvartað yfir því, að þér herra amtmadr með úrskurði 12. oktbr. þ. á., hafið neitað að breyta úrskurði sýslumannsins í Rangárvallasýslu frá 17. ágúst þ. á., en með honum er hreppstjórannum neitað um lausn² frá að vera hreppsnefndarmaðr í hreppi sínum. Eptir að eg nú með þóknanlegu bréfi frá 7. þ. m. hefi meðtekið bæði ummæli herra amtmannsins um þessa umkvörtun og hin eldri skjöl viðvikjandi málinu, skal með þessu bréfi þjónustusamlega tjáð yðr til þóknanlegrar leiðbeiningar og til birtingar fyrir hlutaðeigöndum það, er nú segir:

Það sést af bréfi kærands frá 26. ágúst þ. á. til amtmannsins, að hann hafi, eptir að vera kosinn á hreppaskilapönginu á síðastliðnu vori í hreppsnefndina í Fljótshlíðarhrepp, orðið síðar samkvæmt 10. grein tilskipunar 4. maí 1872 fyrir oddvitakosningu, og það virðist að leiða af þessu, að hann hafi ekki samkvæmt 8. grein tilskipunarinnar, þá er hann var kosinn hreppsnefndarmaðr, skorast undan því að taka við kosningu og borið afsakanir sínar undir kjörstjórnina; þar í mót er ástæða til að halda, að hann hafi sem hreppsnefndarmaðr tekið þátt í oddvitakosningunni.

Það verður því að ætla, að ekki hafi verið heimild til að leita úrskurðar sýslumannsins um afsakanir kærands frá að taka við kosningunni til að vera hreppsnefndarmaðr, því sýslumanni ber einungis að dæma um þessar afsakanir, ef kjörstjórnin neitar að taka þær til greina, og er það í stað sýslunefndarinnar, að sýslumadrinn hefir fengið þenna myndugleika með tilliti til kosninga þeirra, sem hafa farið fram í ár.

Af þessum ástæðum verður umkvörtun Magnúsar Árnasonar ekki tekin til greina, og verður hann, ef hann þykist hafa tilefni til að beiðast lausnar úr hreppsnefndinni, áðr en sá tími, er hann var kosinn fyrir, er liðinn, að bera þetta upp samkvæmt 9. grein tilskipunarinnar fyrir hreppsnefndinni, eðr, ef hún ekki fellst á afsakanir hans fyrir sýslunefndinni, er leggur fullnaðarúrskurð á málið.

1) Auk þessa gjalds á að borga undir slíkar sendingar venjulegt burðargjald milli Íslands og Danmerkr samkvæmt auglýsingu 26. sept. 1872, 6. 9 og 10. grein:

1. undir peningabréf.

a, gjald eptir vikt: fyrir alt að 3 kvint 16 aurar; alt að 25 kv. 33 aurar; alt að 80 kv. 50 aurar.

b, — eptir andvirði: 25 aurar fyrir hverjar 200 krónur eðr minni upphæð.

2. undir böggla.

a, gjald eptir vikt: 25 aura aðalburðargjald og 8 aura viðbót fyrir hvert pund.

b, — eptir andvirði, hið sama og undir peningabréf.

2) Aðalástæða hreppstjórans til að skorast undan hreppsnefndarkosningu var sú, að hann hefði gegnt hreppstjórn 6 hin síðustu ár, og áleit hann, að hreppstjóri hefði binn sama rétt til að skorast undan kosningu sem hreppsnefndarmaðr, en hann ávinur sér slíkan rétt með því að vera í nefndinni 3 ár eðr lengr (5. gr. tilsk 4. maí 1872). Sýslumadrinn félt ekki á þetta, og sagði meðal annars í úrskurði sínum: „Sveitarstjórnartilskipunin gefr enga átyllu til að álíta, að undangengin hreppstjórn, þó löng og góð hafi verið, leysi menn undan nefndarkosningum, enda hefði sú ákvörðun ein getað gert hina nýu sveitastjórnartilböggn ónýta, því jafnmikil breyting og þessi getr því að eins farið í lagi, að þeir, sem hafa þekkingu og æfingu við fyrra fyrirkomulagið, vinna að því að koma breytingunni á“.

Bréf landshöfðingjans (til amtmannsins yfir suðr- og vestrundæminu).

50
11ta
desbr.

Póknanlegu bréfi herra amtmannsins frá 26. oktr. p. á., fylgdi erindi sýslumannsins í Gullbringu- og Kjósarsýslu frá 19. s. m. um, að honum sem umboðsmanni þjóðjardanna í nefndum sýslum yrði falið á hendr að heimta inn afgjaldið af jörðinni Lundey. Þér hafið um þetta efni tekið fram, að það í sjálfu sér virðist liggja næst, að Lundey væri undir sama umboði og aðrar þjóðjarðir í Gullbringu- og Kjósarsýslu, og að það virðist fremr óeðlilegt, að umboðsmaðr tæðra þjóðjarða greiði alþingistoll af afgjaldi hennar, þó hann taki ekki við þessu afgjaldi hennar, en að eyjan hins vegar hafi ekki að undanförmu verið talin með jörðum þeim, sem sýslumaðrinn í Kjósar- og Gullbringusýslu hefir omsjón yfir, að afgjaldið hafi verið greitt landfógetanum beinlínis, og að hin vanalegu gjaldheimtalaun, $\frac{1}{6}$ partr, hafi eigi verið reiknuð af því.

Eptir að hafa meðtekið ummæli landfógetans um þetta mál, skal eg þjónustusamlega kynna herra amtmanninum til póknanlegrar leiðbeiningar og birtingar það, er nú segir:

Eyðieyjan Lundey var eigi meðal þeirra jarða, sem með konungsúrskurði frá 9. maí 1806 voru lagðar undir Kjósar- og Gullbringusýslu umboð. Hún lá upprunalega undir sérstöku umboði, sem kallað var «Lundey, Borgarfjarðar- og Miðdalspartr í Kjós», og hefir nú í yfir 50 ár verið boðin npp til leigu með því skilyrði, að afgjaldið væri beinlínis greitt í jarðabókarsjóðinn. Með því að eyjan eigi þarf sérlegrar umsjóunar af hendi umboðsmannsins, og þar sem að landfógetinn hefir engin laun fyrir að heimta inn afgjaldið, virðist ekki vera nein ástæða til að reyna að fá Lundey lagða undir umboð sýslumannsins í Gullbringu- og Kjósarsýslu, en af því mundi leiða, að landssjóðrinn misti $\frac{1}{6}$ part af hinu arlega afgjaldi hennar. Að því, er snertir alþingistollinn af þessari jörðu, þá á ekki að greiða hann af umboðssjóðnum, en landfógetanum, sem heimtar inn afgjaldið af jörðinni, ber að gjalda hann.

Bréf landshöfðingjans (til bæjarfógetans í Reykjavík).

51
14da
desbr.

Í bréfi frá 7. f. m. hafið þér herra bæjarfógeti látið fyrir hönd bæjarstjórnariunar það álit í ljósi, að margir annmarkar séu á sameiningu þeirri, sem hefir átt sér stað á bæjarfógetaembættinu hér í Reykjavík við sýslumannsembættið í Gullbringu- og Kjósarsýslu, og að þessi sameining sé mjög óhagkvæm, með því að störf þau, er fylgja þessu embætti, séu svo mörg og örðug, að þau séu einum manni um megn, og með því að störf þau að auki opt og einatt gjöri það nauðsynlegt, að embættismaðrinn verði sjálfur að vera við staddir bæði í bænum og í sýslunni. Bæjarstjórnin hefir því mælt til þess, að eg hlutist til um, að hin nefndu 2 embætti aptr yrðu skilin hvort frá öðru.

Af þessu tilefni skal þjónustusamlega kunngjört herra bæjarfógetanum til póknanlegrar leiðbeiningar og birtingar fyrir bæjarstjórninni í Reykjavík það, er nú segir:

Í bréfinu eru eigi til færðar aðrar ástæður fyrir því, að sameining embætta þeirra, sem um er að ræða, sé óhagkvæm, en þær, sem voru vel kunnar, þá er stjórnin afreði þessa sameiningu, og þá er herra bæjarfógetinn sótti um embættið. Það leiðir af sjálfu sér, að stjórnin hefir nákvæmlega ihugað þessar ástæður, og að niðrstaðan hefir orðið sú, að þær gætu eigi komið í veg fyrir sameininguna, en hana varð af öðrum ástæðum að álita sérlega hagkvæma, enda voru laun hvers einstaks embættis svo rýr, að þau voru ekki aðgengileg fyrir duglegan embættismann, og það var ekki álitíð ráðlegt að leggja meira af landssjóðnum til launa þessara embætta, en það sem lagt var þá, er þau voru sameinuð. Sá tími, sem liðinn er, síðan embættin voru sameinuð, hefir verið of stutt til að komast að áreiðanlegri niðrstöðu um óhagkvæmni sameiningarinnar, og að því, er

51
14da
desbr.

mér er kunnugt, hefir eigi verið kvartað yfir, að störf hins sameinaða embættis á þessum 4 mánuðum hafi verið vanrækt, þrátt fyrir það, að hinn nýi embættismaður hafi verið ókunnugur mönnum og högum bæði í sýslunni og í bænum, að skrifstofa hans hafi verið háð hinum sömu vandkvæðum, og loksins að hátíðarhöldin hér í sumar og ýms önnur atvik, sem orsakað hafa bæjarstjórnar-, dómara- og lögreglustörf, er ekki mátti gjöra ráð fyrir, hafi gert embættið örðugra, en það getr verið undir venjulegum kringumstæðum.

Það er sjálfsagt, að sameining embættanna gjörir það nauðsynlegt, að embættismaðurinn haldi reglulega skrifstofu, og hafi að minsta kosti einn fastan skrifara, er geti, þegar embættismaðurinn hefir störf fyrir utan skrifstofu sína, annaðhvort í bænum eða í sýslunni, á hans ábyrgð afgreitt störf þau, er koma fyrir á skrifstofunni, og það mun, ef þessi skrifari ekki hefir hæfilegleika til að gegna dómarastörfum í forföllum bæjarfógetans, ekki veita örðugt að fá meðal hinna lögfróðu embættismanna, sem eru hér í bænum, mann, er setja megí í forföllum dómarans til að gegna slíkum störfum.

Skyldi það síðar reynast — en slík reynsla hefir, eins og sagt er, enn eigi getað komið fram — að sameining sú, sem um hefir verið rætt, sé óhagkvæm, og verði það mögulegt að aðgreina embættin án þess að hækka tillagið til þeirra úr landssjóðnum, og gæti þetta, ef til vill, orðið, þegar embættið losnaði, mun það verða nákvæmar íhugað, hvort eigi að framkvæma slíka aðgreiningu.

52
21sta
nóvbr

Bréf biskupsins (til allra prófasta).

Þar eð það því miður er of almennt, að því er of lengi skotið á frest, að kenna börnum að lesa og láta þau byrja að læra kristindóminn, verður einatt afleiðingin sú, að þegar þau eru tornæm eða viljalitil, einkanlega þegar þau eru umkomulaus eða sveitarbörn, eru þau lítið komin áleiðis í bóklestri og kristindómsnámi á venjulegum fermingaráldri, en þegar þau hafa náð þessum aldri, er farið að hafa þau til vika og snúninga og annarar vinnu, og bóknámið er látið sitja á hakanum, svo þegar þessir vanræktu unglingar eru 18 ára eða eldri, er sótt um biskupsleyfi til að ferma þá, þó þeir séu lítt læsir og hafi ekki lært nema nokkuð framan af barnalærdómsbókinni.

Til að reyna að bæta úr þessu, vil eg hér með þenustusamlega biðja yðr, herra prófastr, að skora á sóknarprestana í yðar prófastsdæmi að hafa nákvæmt eptirlit með því í söfnuðunum, að ofangreint hirðuleysi eigi sjer ekki stað, og í því skyni rita í sálregistreir, hvernig hvert barn er lesandi og hve langt það er komið að læra, hvort heldur það er Balles eða Balslefs barnalærdómsbók, eins og eg líka treysti því, að þeir láti ekki sitt eptir liggja, að gefa foreldrum og húsbændum nauðsynlega áminningu í þessu efni, sem og að þér, herra prófastr, á visitatíuferðum yðar vandið um þetta og skoðið vandlega sálregistreir in í hverjum stað.

Embættismenn skipaðir.

Hinn 2. dag desembermánaðar hefir landshöfðinginn staðfest veitingarbréf stiptsyfirvaldanna, dagsett 11. ágúst þ. á., handa síra Guðjóni Hálfðánarsyni fyrir Krossþingaprestakalli með að interim Sígluvík í Rangárvallasýslu.

S. d. staðfesti landshöfðinginn veitingarbréf stiptsyfirvaldanna, dagsett 7. september þ. á., handa prófasti síra Bergi Jónssyni fyrir Ássprestakalli í Fellum.

Hinn 19. dag desembermánaðar skipaði biskupinn settan prófast síra Sæmund Jónsson á Hraungerði til að vera prófast í Árnassýslu.

ÁGRIP

af skýrslu landshöfðingjans til ráðgjafans fyrir Ísland um hagi landsins árið 1873.

I. Mannföldinn.

Fæddir					Mæðr, er f.		Dánir					Fermdir		
karlk.	kvenn-kyns	alls	af þeim voru and-vana fædd	óskil-getin	skilgetin börn	óskil-getin börn	karlk. kyns	kv. kyns	alls	Af þeim dóu af slysum kk. kvk	Hjóna-bönd	kk.	kvk.	alls
1240	1197	2437	68	425	1981	420	955	952	1907	71 10	431	767	725	1492

Munrinn á tölu fæddra barna og mæðra, er hafa fætt, kemr af því, að af fæðingunum voru 36 tvíburafæðingar.

Af þeim 81 manni, er dóu í slysförum, druknuðu 65, 1 brann inni, 15 fór-ust af öðrum slysum.

Þegar tala dáiinna er borin saman við tölu fæddra sest, að 530 hafa á árinu fæðst fleiri en dáið.

II. Búnaðarástandið í fardögum 1873.

	Nautpeningr.				Sauðfænaðr.				
	Kýr og keifdar kvígur	Gríðung-ar og geld-neyti eldri en vetrgr.	Vetrgr. nautpen-ingr.	Sam-tals	Ær		Sauðir og hrútar eldri en vetrgr.	Geml-ingar	Samtals
					með lömb-um	geldar			
í suðrumdæminu	6909	217	1636	8762	52079	2831	17586	41768	114264
í vestrumdæminu	3784	345	804	4933	44446	3719	10358	30703	89226
í n. og austrumd.	6299	943	1349	8591	97002	11331	39821	64906	213060
á öllu landinu	16992	1505	3789	22286	193527	17881	67765	137377	416550

	Geitfè	Hross.			Skip og bátar.			
		Hestar og hryssur eldri en 4 vetra	Trippi vetrgr. til 3 vetra	Samtals	Þilju-skip	12, 10 og 8 æring-ar	6 og 4 manna-för	Minni bátar og byttur
í suðrumdæminu	„	8968	3582	12550	14	142 $\frac{1}{4}$	510 $\frac{3}{4}$	620 $\frac{1}{2}$
í vestrumdæminu	19	4569	1250	5819	19 $\frac{1}{2}$	88 $\frac{3}{4}$	437 $\frac{3}{4}$	639 $\frac{1}{2}$
í norðr og austrumd.	151	9008	2258	11266	31 $\frac{1}{2}$	17	381 $\frac{1}{2}$	556
á öllu landinu	170	22545	7090	29635	65	248	1330	1816

III. Siglingar og verzlun.

A. Til landsins komu á árinu 1873 þessi verzlunarskip
(auk herskipa og fiskiskipa).

frá Danmörk		frá öðrum löndum		alls	
skip tals	hvað þau báru, reiknað í register tons	skip tals	hvað þau báru, reiknað í register tons	skip tals	hvað þau báru, reiknað í register tons
98	7505,92	59	6413,63	157	13919,55

Í þessum tölum eru eigi með talin skip þau, er komu til Ísafjarðarsýslu á árinu 1873, því skýrsla hefir eigi enn komið frá þessari sýslu. (Árið 1870 komu til sýslunnar 14 skip, er báru 942 tons, frá Danmörku, og 5 skip, er báru 464 tons, frá öðrum löndum, alls frá útlöndum 19 skip, er báru 1406 tons).

B. Á árinu 1873 hafa alls 66 fastar verzlunarir verið reknar hér á landi. Eigendr voru:

4 innlend verzlunarfélög	—	5 verzlunum
25 aðrir innlendir kaupmenn	—	25 —
22 í Danmörk búsettir kaupmenn	—	31 —
3 kaupmenn í öðrum löndum	—	5 —

C. Einungis frá 10 sýslum hafa komið skýrslur um verðlag á inn- og útfluttum varningi. Af þeim er reiknað út meðalverð á hinum helztu vörum og skal skýrt frá þessum upphæðum, þó þær sökum þess, að margar skýrslur vantar, geti eigi verið nákvæmar.

1. á innfluttum vörum:				2. á útfluttum vörum:			
rúgi	fyrir	tunnuna 10rd.	1 sk.	saltfiski fyrir	skpd.	24rd.	5sk.
rúgmjöl	—	10	1	harðfiski	—	29	74
bankabygg	—	14	28	hákarlslýsi fyrir	tunnuna	25	6
baunir	—	11	92	selalýsi og þorska fyrir	—	—	—
salt	—	3	68	tunnuna	—	21	54
steinkolum	—	3	55	saltað kjöt fyrir	lpund.	1	45
brennivíni fyrir	pottinn	—	28	tólg fyrir	pnd.	—	20
kaffi fyrir	pundið	—	45½	æðardún	—	7	90
melissykri	—	—	26½	hvít ull	—	—	50
kandissykri	—	—	27½	mislit ull	—	—	37
þúðrsykri	—	—	21	—	—	—	—

D. Skýrslur um inn- og útfluttar vörur hafa, eins og hinar skýrslurnar, komið mjög dræmt, og hefir því eigi verið tími til að semja eptir þeim aðal-skýrslu fyrir allt landið.

IV. Dómgæzlan.

A, lögreglumál.

	Mál milli einstakra manna							Ákærðir um brot gegn almennri lögreglu			
	tekin til meðferðar	sætt	hafin	dæmd	sýkn- aðir	í hinum dæmdu málum voru dæmdir		ákærð- ir	sýkn- aðir	dæmdir til sekta	dæmdir til meiri refs.
í suðrumdæminu	19	11	3	5 ¹	2	2	„	26	8	18	„
í vestrumdæminu	10	9	„	1	„	1	„	10 ²	2	3	„
í n. og austrumd.	6	„	„	6	1	5	„	9	2	7	„
á öllu landinu	35	20	3	12	3	8	„	45	12	28	„

1) Um innihald 1 dóms í Vestmannaeyjasýslu hefir engin skýrsla komið.

2) Skýrslan frá Ísafjarðarsýslu getr um 5 ákærða, en segir ekki, hvað gert hafi verið í málunum gegn þeim.

B. Sakamál.

	Á- kærðir voru	sýkn- aðir	dánir fyrir en málin voru dæmd	Málin ót- kljád við árs- lok með tilliti til	Dæmdir í sektir	hýð- ingu eðr fang- elsi	hegn- ingar- vinnu	Af hinum dæmdu höfðu áðr verið dæmd- ir	Undir rann- sókn mál- anna voru hafðir í varðh.
í suðrumdæminu	17	1	„	„	3	13	„	3	6
í vestrumdæminu	4	„	1	2	„	1	„	„	„
í norðr og austrumd.	10	„	„	„	1	9	„	2	1
á öllu landinu	31	1	1	2	4	23	„	5	7

- a. Um þjófnað voru sakaðir 25,
af þeim 1 meðfram um svik, 1 meðfram um að hafa unnið annan
til að bera falsvitni fyrir rétti, 1 meðfram um ranga sakargipt,
b. um ólöglega meðferð á fundnum fjármunum 3,
c. um falsvitni fyrir rétti 1,
d. um að hafa valdið mannsbana af gáleysi , 1,
e. um voðaskot , 1.

C. Mál, er sáttanefndirnar hafa farið með:

	tekin til meðferð- ar	sætt	skotið á frest	vísað til dómstól- anna	stefnt	sáttanefnd- irnar eru í antinu tals	engin mál höfðu haft til meðferðar
í suðrumdæminu	87	41	„	46	16	44	18
í vestrumdæminu	30	23	1	6	1	42	24

Skýrslurnar frá norðr- og austramtinu eru enn eigi komnar.

D. Yfirdómrinn

hafði til meðferðar á árinu	26 mál.
Af þeim voru: sakamál	6
mál um brot gegn almennri lögreglu	2
mál einstakra manna	18

Í 25 málum voru kveðnir upp dómar, 1 máli var vísað heim í hérað.

V. Skipt bú.

Við byrjun ársins höfðu skiptaráðendr til meðferðar frá fyrri árum	156 bú
á árinu bættust við	312—
alls	468—

Skiptum var lokið á	260—
Við árslok höfðu skiptaráðendr til meðferðar	208—

Af hinum skiptu búum voru 207 gjaldfær, 53 gjaldþrota. Öll búin að undanteknu einu voru dánarbú.

VI. Tilsjón með ómagafé.

Skýrslur frá yfirfjarráðöndum fyrir árið 1873 hafa ekki komið enn.

VII. Efnahagr sveitasjóða.

Skýrslurnar frá vestramtinu eru eigi enn komnar.

VIII. Gjald til búnaðarskóla.

var samkvæmt tilskipun frá 12. febrúar 1872 heimtað saman í fyrsta sinn á manntalsþingunum 1873 og nam það þessum upphæðum:

í suðrumdæminu	444 rd. 53 sk.
í vestrumdæminu	318— 42—
í norðr- og austrumdæminu	589— 60—
alls	1352— 59—

Viðbætur.

Bréf biskups (til allra prófesta).

53

9da apríl
1866.

Eins og kunnugt er, er prestum hér á landi í tilsk. 27. maí 1746 boðið að húsvitja á hverjum bæ í sóknum sínum að minsta kosti tvisvar á ári og jafnvel optar, þar sem svo á stendr. En alt fyrir það mun það hafa orðið almenn venja hér á landi að húsvitja að eins einu sinni á ári, og má, ef til vill, telja henni margt til málbóta, eins og tilhagar hjá oss með viðlendi sumra prestakalla, veðráttufar og fleira, enda mundi þetta og vera viðunanlegt, ef húsvitjanirnar væru svo af hendi leystar, eins og vera ber og löggjafinn hefir til ætlast, Það er óyggjandi, að hver sá prestur, sem lætur sér ant um köllun sína og er virtr og elskaðr af söfnuði sínum, getur í húsvitjunum sínum komið mjög miklu góðu til leiðar, ef hann nákvæmlega fylgdi boðum löggjafarinnar í þessu efni, sem býður prestum ekki einungis að líta eptir uppeldi barna og grenzlast eptir bóklestri þeirra og kunnáttu í kristindóminum, heldr og að sjá um, að alstadar sæu til nógar guðsordabækr og yfir höfuð að reyna til að efla gott samlyndi og sannan guðsótta á heimilunum. Auk þess sem slíkar húsvitjanir, þegar þær eru gjörðar með alúð og kærleiksfullri vandlætingu hljóta að efla hylli og álit sóknarprestisins hjá öllum góðum mönnum, þá eru þær siðferðislegt aðhald bæði fyrir eldri og yngri til að vanda ráð sitt og einkanlega eru þær það bæði fyrir unglunga til að vekja áhuga þeirra á að læra og viðhalda því, sem þeir nema, og sömuleiðis fyrir foreldra og húsbændr til að láta sér ant um framfarir barnanna.

Af því að það orð leikr á, að hirðuleysi um húsvitjanir sé á seinni árum að fara í vöxt hér á landi, og að einstakir prestar húsvitji ekki í söfnuðum sínum svo árum skiptir, eða sæu jafnvel hættir því, og þetta er alveg óþolandi óregla, finn eg mig knúðan til hér með þenustusamlega að biðja yðr, herra prófesta, um leið og þér birtið prestunum í yðr ar prófastsdæmi þetta bréf mitt, að áminna þá um að fullnægja rækilega hér að lútandi skyldu sinni og sömuleiðis láta mig vita, skyldi nokkur þeirra mót von minni sýna tregðu eða tómhæti í svo áriðandi efni.

Reglur fyrir færslu kirkjureikninga (samdar af biskupi).

A, Inntekt.

54

28da febr.
1867.

1. Fasteignarhundruðin reiknist saman eptir hinni nýu jarðabók, staðfestri með tilsk. 1. apríl 1861, og skulu engar jarðir né ábyli þar frá undanskiljast, nema órækar ástæður sæu fyrir að lögum og landsvana.
2. Hin tíundarbæru lausafjrhundruð teljist saman eptir sönnuðum útskriptum af sveit-arbókunum, er hreppstjórar árlega gefa prestum.
3. Tíundin af hinum þannig tíundarbæru fasteigna- og lausafjrhundruðum reiknist út

1) Bréf þetta og þau 3 skjöl, er koma á eptir því, eru prentuð eptir tilmælum biskups, með því það virðist æskilegt að brýna þau á ný fyrir hlutaðeigöndum og sér í lagi vekja athygli hinna yngri presta á þeim, og með því, að bréflu um húsvitjanir og meðhjálpara presta á svo verulegan hátt suerta samband milli presta og safnaða, að þau virðast eiga að koma fyrir sjónir almennings.

Hinn 31. desember 1874.

54 samkvæmt gildandi lögum, og útfærist til dalatala, hvert álnarvirði reiknað eptir meðal-
 28 la febr. alin þeirrar verðlagsskrár, er gildir við lok hvers fardagaárs, kirkjunni til inntektar (sbr.
 1867. opið bréf 18. marz 1853). Taki kirknafjárhaldsmenn kirknatíundir í lakari aurum, en meðalalin svarar, hafa þeir sjálfir skuld og skaða á því.

4. Ljóstollar lúkist, eins og lög til standa, og hvert pund í þeim reiknist kirkjunni til inntektar eptir verðinu á tölgi í verðlagsskrá þeirri, er gildir þann vetr, er þeir eiga að lúkast á.

5. Legkaup greiðist samkvæmt lögum og útfærist í dalatali kirkjunni til inntektar, hver alin reiknuð eptir gildandi meðalalin á þeim tíma, þá þau tilfalla.

6. Öll önnur gjöld og gjafir færast kirkjunum til inntektar afdráttarlaust.

B, Útgjöld.

1. Verð á víni og bakstri handa altarisgöngufólki setjast eptir innkaupsverðinu á því. At víninu má reikna kirkjunni til útgjalda einn pott víns handa hverjum 15 manns, sem yfir fermingu eru komnir í sókninni það ár, sem reikningrinn er saminn fyrir.

2. Til lýsingar skal hafa 32 til 36 pund tölgar árlega á alkirkjum eptir stærð þeirra, og svo að tiltölu minna eptir því sem kirkjan er tvíþriðjunga, helminga eða þriðjunga kirkja. Þar að auki má reikna þóknun fyrir ljósagarn og steypingu alt að 1 rd. 48 sk. Tölgarpund þau, er til lýsingar ganga, reiknist eptir sama mælikvarða til útgjalds, eins og ljóstollar eru reiknaðir til inngjalda.

3. Vísitazíu- og revisions-laun reiknist að lögum eptir meðalalin þeirri, er gildir, þá vísitazían fer fram.

4. Öll hin önnur útgjöld færast eptir sanngirni eða samkvæmt framlögðum reikningum, og heyra þau smærri undir hlutaðeigandi sóknarprests álit og prófasts úrskurð, en hin stærri útgjöld, þau er nema 30 rd. eða meiru, mega ekki gjörast án biskupsleyfis, nema brýn og ófyrirsjáanleg nauðsyn beri til, en þau, sem nema 100 rd. eða meiru, má aldrei gjöra án hans leyfis.

5. Engin þau skylduverk má færa kirkjunni til útgjalda, sem sóknarbændr eru skyldugir að leysa af hendi eða kosta sjálfir (reglugj. 17. júlí 1782, § 15).

6. Þóknun fyrir flutning og verzlun kirkjugjalda má taka með einum tíunda ($\frac{1}{10}$) þeirra í Skaptafellssýslum, Rangárþingi, Barðastrandar- og Dala-prófastsdæmi, en með einum sextánda ($\frac{1}{16}$) þeirra í hinum öðrum prófastsdæmum landsins; og fyrir skrúða- og kirkjuþvott alt að 2 rd., eptir því sem héraðsprófastrinn nákvæmar ákveðr á hverjum stað.

Það mun lengi hafa verið almenn ósk héraðsprófasta, að fá fastar grundvallarreglur fyrir færslu kirkjureikninga hér á landi, og í því skyni sendi prófastrinn í Dalasýslu uppástungur um það efni til biskupsdæmisins 1865, og voru þær sama ár bornar undir synodus, sem fal braudamatsnefndinni á hendr að segja um þær álit sitt, er hún einnig gjörði í bréfi, dags. 29. júní f. á. Á tæðum uppástungum eru þessar reglur byggðar með hliðsjón af bréfi braudamatsnefndarinnar, og miða þær til að koma meiri samhljóðun á færslu kirkjureikninganna, en verið hefir, en það leiðir af sjálfu sér, að slíkar almennar reglur geta þó ekki komið í veg fyrir, að efi og ágreiningr kunni, þegar svo ber undir, að koma upp um einhver sèrstakleg atriði. Það er andvitað, að þessar reglur gilda ekki um færslu reikninga hinna svo kölluðu *kongskirkna*, sem heyra undir endrskoðun og úrskurð hlutaðeiganda stjórnarráðs.

*Bréf biskups (til allra prófasta).*55
1. marts
1867.

Sorgleg reynsla hefir margopt sýnt, að þegar fátækir prestar hafa fallið frá, hefir annaðhvort orðið að ganga svo hart að ekkjum þeirra og börnum til að ná sjóði kirknanna, þegar hann í mörg ár hefir runnið saman við prestanna litlu eigur, að ekkjurnar hafa orðið að ganga slyppar og snauðar frá öllu saman, eða dánarbúin hafa orðið gjaldþrota, og kirkjurnar mist meira eða minna af sjóðum sínum. Að visu eru héraðsprófastarnir skyldir að vaka yfir því, að kirkjurnar missi ekki fæ sitt fyrir það, að prestarnir verði ófullveðja fyrir því, og hafa ábyrgð af því, ef þeir gjöra það ekki í tíma, en bæði er það hart að uppáleggja próföstum þessa skyldu án þess hin kirkjulega yfirstjórn gjöri nokkra ráðstöfun til þess að létta undir með þeim, og líka er það eðlilegt, að prófastarnir í lengstu lög kynoki sér við að ganga í þessu efni mjög hart að prestum sínum, þegar þeir ekki hafa heinlínis aðhald til þess af biskupi; en þar að auk verða svo opt prófasta skipti, að það er, ef til vill, kominn nýr prófastr, þegar bersýnilega er komið í óefni með sjóð einhverrar kirkju, sem í mörg ár ekki hefir þurft verulegrar aðgjörðar eða endrbyggingar við, og verður honum þá ekki gjört að skyldu að hafa ábyrgð á gjörðum eða eptirgangsleysi formanns síns eða formanna sinna. Að sönnu hefir prestum á stundum verið boðið að setja veð fyrir sjóðunum, en reynslan hefir sýnt, að slíkt hefir optar en sjaldnar verið þýðingarlítið, því að það er eðlilegt að fæstir vilja ganga í borgun fyrir fátæka presta svo nokkru muni, og í einu prestakalli varð fyrir skemstu sú raun á, að enginn sveitarmanna þar var fær um það.

En að hinu leytnu eru sóknarprestarnir *usufructuarii* kirkjufjárins, og því verður að unna þeim alls þess hagnaðar, sem þeir geta haft af notkun þess, og sem getr staðizt með fulltryggjandi vissu fyrir því, að sjóðum kirkna sé borgið. En þessi hagnaðr sýnist vera nægilegr, ef þeir fá árlega lagavexti af sjóði kirkjunnar, meðan hún ekki þarf hans við. Þess vegna ætti það að vera aðalreglan að koma kirkjusjóðunum á vöxtu, helst hjá einstökum mönnum móti nægu jarðarveði, þegar það er fyrirsjáanlegt, að ekki þarf bráðlega á þeim að halda kirkjunum til endrbyggingar, nema prestrinn heldr kjósi að halda þeim hjá sér og þegar í stað setja fullkomið veð fyrir þeim. En í að framfylgja þessari aðalreglu verður aptr að gjöra mun á því, hvort prestar, sem hafa kirkjusjóði undir hendi, eru enn í brauðunum, eða þar verða prestaskipti. Í hinu fyrra tilfellinu gæti það orðið óbærilegr skaði fyrir prestinn, ef hann yrði að selja búslóð sína, til að geta talið kirkjusjóðinn út í peningum og sett hann á vöxtu, og til þess virðist heldr ekki vera brýn nauðsyn, ef hann annars er fullveðja maðr, en það ætti prestum sjálfum að vera hugbaldið að koma sem mestu þeir geta af slíkum sjóðum með ráði héraðsprófastsins á vissa leigustaði. Nokkuð öðru máli er að gegna við prestaskipti, því þá ættu prófastar að fylgja þeirri reglu, að setja sjóði kirknanna á vöxtu, að svo miklu leyti sem þeim verður svarað út í peningum, og fyrirsjáanlegt er að ekki þarf bráðlega að grípa til þeirra.

Að visu er það nú svo, að á flestum prestssetrum eru fleiri eða færri hús, sem fráfaranda tilheyra, og að það getr orðið tilfaranda töluvert hagræði að fá þau, eins og líka búsgögn og skepnur, einkum þegar prestr byrjar búskap, eða flytr langt að, og í þessu efni verður hver prófastr nokkuð að laga sig eptir kringumstæðunum. En þar sem kirkjusjóðrinn nemr fleiri hundruð dölum, mun einhverju af honum optast nær verða svarað út með peningum, en hús óg aðrir munir, fráfaranda tilheyrandi, heldr látnir ganga í ofanálag á staðinn, þar að auk hefir sá tilfarandi prestr enga fyrirhöfn haft fyrir að innkalla þau gjöld, sem kirkjusjóðrinn samanstendr af, og virðist því vera vel í haldinn að fá lagavexti af honum, meðan kirkjan ekki þarf hans við.

55
1. marts
1867.

Þótt eg nú ekki að sinni vilji gjöra heinlínis uppástungur eða ákvarðanir um þetta mál, hefir mér þó þótt full nauðsyn á, að láta yðr í ljósi skoðun mína á því, og bið yðr herra prófastr, að hafa vakandi auga á því í yðar prófastsdæmi, að sjóðum kirkna sè borgið, þareð það verðr yðar ábyrgðarhluti, ef kirkjurnar nokkurs í missa fyrir afskiptaleysi yðar, og til að koma í veg fyrir þetta, álit eg, eins og áðr er sagt, eitthvert hið bezta meðal, að koma svo miklu af sjóðunum, sem unt er, einkum við prestaskipti, á vöxti móti fulltryggjandi veði, þar sem þeirra ekki þarf við í bráð til aðgjörðar eða endrbyggingar kirkna, en það leiðir af sjálfu sèr að hlutaðeigandi sóknarprestar á meðan njóta vaxta af þeim, eins og að þeir mega halda sjóðunum hjá sèr, ef þeir setja nægilegt jarðarveð fyrir þeim, og vilduð þèr í skýrslu yðar um ástand og fjárhag kirkna í yðar prófastsdæmi eptirleiðis ár hvert tilkynna mér, hvar sjóðirnir eru geymdir, hvort þeir eru hjá prestunum sjálfum eða settir á vöxtu, og yðr höfuð hvort þèr hafið fulla vissu fyrir, að þeim sè borgið, eða hvort yðr í því efni hefir þótt nauðsynlegt að gjöra nokkra sérlega ráðstöfun.

56
23. oktbr.
1868.

Bréf biskups (til allra prófasta).

Í tilskipun 29. maí 1744, 13. grein er það boðið, að prestar í hinum minni sóknum hafi 2 og í hinum fjölmennustu 4 meðhjálpara, sem eiga að vera prestinum til aðstoðar og ráðaneytis í öllum kirkjulegum málefnum, og einkum líta eptir barnauppsræðingu með þeim. Þessa meðhjálpara eiga prestarnir að kjósa sèr með prófasts vitund af hinum beztu og áreiðanlegustu sóknarbændum, og má enginn skorast undan að takast meðhjálparaembættið á hendr, sbr. líka tilsk. 27. maí 1746, 4. gr.

Þessar lagaákvarðanir, sem enn eru í fullu gildi, geta verið prestum til svo mikils lættis í embættisfærslunni, að hver sá prest, sem gjörir sèr ljósa hugmynd um köllun sína og lætr sèr ant um að gegna henni rækilega, hlýtr að sjá nytsemi þeirra og ætti því að færa sèr þær sem bezta í nyt. En því miðr mun það allviða eiga sèr stað, að prestar hafa ekki nema 1 meðhjálpara, jafnvel í fjölmennum sóknum, og hafa með tímanum mist sjónar á þeirri mikilvægu þýðingu, sem löggjafinn hefir ætlað til að meðhjálparaembættið hefði, þar sem menn nú skoða embætti þeirra næstum eingöngu innifalið í því, að skryða prestinn og aðstoða hann við messugjörðina. Að því er snertir meðhjálparaötluna, þá liggir það í augum uppi, hversu það er óhagkvæmt að hafa ekki nema 1 meðhjálpara í nokkurri sókn, því fatlist hann á einhvern hátt, getr þar að rekið, að prestrinn komist í vandræði, auk þess sem það getr vakið tregðu og óvilja hjá mönnum að takast þetta embætti á hendr, þegar þeir þurfa, hvernig sem ástendr fyrir þeim, að fara til kirkju, hvenær sem messað er, í stað þess að skoða þetta embætti sem heidrsstöðu í söfnuðinum, eins og það í raun rætti er, og sú skoðun hlýtr einnig að ryðja sèr til rúms, þegar meðhjálparar, eru fleiri, og þannig er af létt þeim erfiðleikum, sem fyrir hinn eina eru stöðu þessari samfara, og eptir því sem sú meðvitund verðr almennari, að einhverjir hinir heidvirdustu menn sèu til þessa kjörnir. Það hlýtr enn fremr og að liggja í augum uppi, hve ómetanlegan lætti og liðveizlu prestarnir á þennan hátt geta fengið hjá hinum beztu mönnum í sókninni hvort heldr þeir vilja afstýra einhverri óreglu eða koma einhverju góðu til leiðar, þar sem meðhjálpararnir í öllum slíkum málum eiga að vera þeirra önnur hönd, og prestarnir þannig eiga kost á því í *embættis nafni* að kveðja helztu menn safnaðanna sèr til ráðaneytis. Með þessu móti myndast í hverjum söfnuði nokkurskonar sóknarráð, sem geta haft heillarík áhrif á kirkjuleg málefni og á mentun og framfarir safnaðanna.

Af þessum ástæðum vil eg hérmeð þenustusamlega biðja yðr, herra prófastr, að grenslast eptir því hjá sóknarprestunum í yðar prófastsdæmi, hvernig ástatt er með meðhjálpara-

tölu á hverjum stað, og legg eg svo fyrir, að í hverri sókn, þótt fámennt sé, séu 2 meðhjálparar, en séu yfir 300 manns í sókninni, þá að minsta kosti 3 auk forsöngvara, sé hann ekki einnig meðhjálpari, og vilduð þér þóknalega annast um, að þetta skipulag komist sem fyrst á í prófastsdæminu, og að prestarnir tilkynni yðr bæði, hverjir nú eru meðhjálparar í sóknum þeirra og hverjum þeir kunna við að bæta, og eiga þeir að gefa meðhjálpurunum erindisbréf, ef þeir óska þess; en skýrslu um nöfn og heimili allra þessara heiðrsmanna óska eg að fá frá yðr á sínum tíma. Að endingu bið eg yðr að birta öllum prestum yðar þetta bréf mitt, en þeir birti það aptr söfnuðum sínum.

Bréf biskups (til allra prófaste).

Eftir ósk prófasteins í Árnessýslu og presta þar, hefi eg kastað upp hjálögðu formi til erindisbréfs fyrir meðhjálpara, og bið eg yðr herra prófaste, að láta það berast milli prestanna í yðar prófastsdæmi, svo að þeir geti haft það sér til hliðsjónar og notað úr því það sem þeim sýnist.

Erindisbréf

fyrir N. N. til að vera meðhjálpari í N. sókn.

Eg N. N.

gjörri heyrum kunnugt: að eg með þessu bréfi mínu kys N. N. fyrir meðhjálpara minn í N. sókn, og skal hann trúlega gæta allra þeirra skyldna, sem lögin leggja meðhjálpurum á herðar, og aðstoða mig að því leyti honum getr borið í embætti mínu bæði utan kirkju og innan. Hann skal jafnan gæta þess, að alt fari reglulega fram í kirkjunni bæði við messugjörð, barnaspurningar og hver önnur embættisverk, sem eg þarf þar að vinna, og annast um hringingar, messuskrúða, sálmaþækr og annað það, er til messugjörðarinnar heyrir, meðan á henni stendr, eftir minni fyrirsögn. Einnig skal hann hafa gætr á því, að á helgum dögum sé engin óregla framin fyrir eða eftir messu á kirkjustaðnum, og tilkynna mér jafnskjótt, ef hann verður var við eitthvað þess háttar, sem hann getr ekki sjálf afstýrt. Sömuleiðis skal hann af fremsta megni vera mér hjálplegr til að viðhalda reglu og efla siðgæði í söfnuðinum, og tilkynna mér ef hann verður var við nokkurt hneyxli í sókninni. Eins og hann sjálf á að vera öðrum til góðrar fyrirmyndar, eins ber honum og að vera mér hjálplegr í að koma í veg fyrir drykkjuslark og aðra óreglu á helgum dögum og endranær, bæta samlyndi hjóna og efla ungdómsins uppfræðingu, og ætíð vera fús á að leggja það gott til, sem hann getr, þegar eg kveð hann til ráðaneytis í kirkjulegum málefnum. Yfir höfuð á hann að sýna það í orði og verki, að hann sé einhver hinn bezt og heiðvirdasti maðr í sókninni, og að hann fyrir þá skuld sé af mér kallaðr til þessarar heiðrsstöðu í söfnuðinum og svari til þess.

Bréf landshöfðingjans (til amtmannsins yfir norðr- og austrumdæminu).

Með heiðruðu bréfi 13. f. m. hafði þér herra amtmaðr tjáð mér ummæli þau, er eg hafði beiðst, um þrætu þá, er gjörst hefir meðal Þorkelshóls og Sveinstaðahrepps í Húnavatnssýslu um framfærslu Magnúsar nokkurs Guðmundssonar, bónda á Auðunnarstöðum, og er krafa Þorkelshólshrepps í máli þessu samkvæmt bréfi hreppstjórans 20. júlí 1867, að Magnús verði dæmdr þurfamaðr Sveinstaðahrepps, og að hreppr þessi verði skyldaðr til bæði að veita Magnúsi allan nauðsynlegan styrk framvegis og sömuleiðis endrborga Þorkelshólshreppi allan þann styrk, sem hann hingað til hefir veitt honum, og sem nú er orðinn að upphæð alls 62 rd. 72 sk.

Málsaðilum ber saman um, að Magnús sé fæddr í Sveinstaðahreppi, og kom á vinnu-

56

23. októbr.
1868.

57

19. apríl
1869.

58

30sta
septbr.
1873.

58
30sta
septbr.
1873.

hjúaskildaga 14. maí 1854 til Þorkelshólshrepps, þar er hann fyrst var vinnumaðr, en síðan giptist og fór að búa. Þegar hann var búinn að vera 9 ár í Þorkelshólshrepp, var honum sagt af landsdrottni hans, að hann yrði að vikja burt af ábýlisjörð sinni. Hann fór því til hreppstjórans í Sveinstaðahreppi, og beiddi hann að útvega sér jarðnæði. Hreppstjórinn kvaðst ekki vita af neinu lausu, en bauð Magnúsi samt að flytja sig frá Þorkelshólshreppi til fæðingarhreppsins og ráðgjörði að ráðstafa honum á einhvern hátt. Þar eftir fór Magnús suður til sjóróðra og var kona hans á meðan fóðrlaus og leitaði hjálpar til hreppstjórans í Sveinstaðahreppi, er þá fékk henni 2 skeffur af korni til að fóðra með ær. Þegar Magnús var kominn heim, bað hann í öndverðum aprilmánuði 1864, þá er hann þóttist vera orðinn bjargarlaus, hreppstjóranum í Þorkelshólshrepp að skoða heimili sitt, hvort hann hefði viðunanlega matbjörg. Hreppstjórinn skoðaði þá með 2 mönnum matbjörg Magnúsar, og áleit að hann gæti eigi komist af með hana. Hann kom því fyrir 2 börnum Magnúsar, og skrifaði 15. apríl 1864 hreppstjóranum í Sveinstaðahrepp bréf, þar er hann skýrði frá heimilishögum Magnúsar, sagði, að hann hefði, þó eigi nema um lítinn tíma, getað komið fyrir 2 yngstu börnum Magnúsar, og skoraði á Sveinstaðahrepp að ráða sem allra fyrst úr vandkvæðum Magnúsar og borga meðgjöfina með börnunum. Þessu bréfi svaraði hreppstjórinn í Sveinstaðahreppi með bréfi 28. s. m. Hann segir þar, að Magnús sé búinn að vera 10 ár í Þorkelshólshrepp, og búinn að innvinna sér þar rétt til framfæris, að hann varla muni þurfa styrks með og að einskis endrgjalds sé að vænta frá Sveinstaðahreppi. — — — — —

Eftir að skrifast hafði verið á um málið og réttarpróf hafði verið átt í því að beiðni hreppstjórans í Sveinstaðahreppi, lagði sýslumaðrinn í Húnavatnssýslu 13. marts 1869 þann úrskurð á málið, að Magnús hefði með 10 ára samfleyttri dvöl áunnið sér rétt til framfærslu í Þorkelshólshreppi, og að Sveinstaðahreppur því eigi yrði skyldaðr til að endrgjalda Þorkelshólshreppi útlát hans fyrir Magnús. Þessum úrskurði, er amtið staðfesti 25. nóvembr. 1869 er nú skotið hingað.

Þegar ræða á um það, hvort Magnús Guðmundsson hafi áunnið sér framfærslu í Þorkelshólshreppi með 10 ára dvöl sinni þar frá 14. maí 1854, kemr fyrst til greina styrkr sá, er honum var veittur í aprilmánuði 1864, og sem getið er um í bréfi Þorkelshólshrepps til Sveinstaðahrepps 15. s. m. Mótmæli þau, er fram hafa komið gegn því að telja þenna styrk sveitarstyrk, fara fram á, að styrkrinn eigi hafi verið nauðsynlegur, og að hann hafi verið endrgoldinn að svo miklu leyti, sem hann hafi náð til tímabilsins fyrir 14. maí, þá er Magnús var búinn að ávinna sér sveitarfestu.

Að styrkrinn að nokkru leyti hafi verið endrgoldinn, getr nú samkvæmt 6. grein fátækrareglugjörðarinnar, er telr það nóg til að missa rétt til framfærslu í hreppi að hafa „notið nokkurs styrks“, eigi komið til greina sbr. kansellibréf 23. apríl 1844.

Hvað þeirri mótbáru Sveinstaðahrepps viðvikr, að styrkrinn hafi verið ónauðsynlegur, þá hefir eigi neitt komið fram þessu til stuðnings. Magnús hefir borið, að hann hafi sjálfkrafa beðið styrksins, og þessi beiðni hans kemr vel heim við það, að hann haustið 1863 óttadist að verða hús- og jarðnæðislaus og því leitaði hjálpar til hreppstjórans í Sveinstaðahreppi, er eigi vísaði honum frá sér, og að kona hans vetrinn þar eftir varð að þiggja hjálp hjá hinum sama hreppstjóra. Að það er upplýst, að Magnús, þá er hann leitaði styrks til Þorkelshólshrepps, átti nokkrar skepnur, getr eigi komið til greina, þar sem skepnur þessar, er að mestu leyti voru veðsettar, eigi voru fleiri en hann auðsjáanlega með þurfti til að sitja jörð þá, er hann bjó á, og það atvik, að árið eftir, að hann fékk styrkinn, var jafnað niður á hann fátækraútsvari, getr enn þá síðr haft nokkra pyðingu

þar eð það fylgir af sjálfu sér, að þurfamaðrinn undir eins og hann er búinn að þiggja sveitarstyrk, fer að nýju að vinna til þess að fá framfærslurætt með dvöl sinni í hreppi þeim, er hann er í. — — — — —

Eptir öllu því er þannig er int, verður að telja optnefndan Magnús Guðmundsson sveitlægan í Sveinstaðahreppi í Húnavatnssýslu¹.

Bréf landshöfðingjans (til amtmannsins yfir norðr- og austrumdæminu).

Með úrskurði norðr- og austramtsins 29. september 1869 er Jónas Guðmundsson, er búð hefir á Spjör í Eyrarsveit í Soæfellsnessýslu, dæmdr sveitlægr í Þorkelshólshreppi í Húnavatnssýslu, og hreppr þessi skyldaðr til að endrgjalda 19 rd. 20 sk., er Jónas hefir fengið af sveitarsjóði Eyrarsveitar sér og hyski sínu til framfæris.

Þessum úrskurði hefir Þorkelshólshreppr áfrýjað, og hafið þér herra amtmaðr með bræfi yðar 14. f. m. kveðið upp álit yðar um áfrýjun þessa.

Eptir því, sem fram er komið, verður eigi mælt á móti því, að Jónas sá, er nefndr er, hefir notið styrks af sveitinni, á meðan hann dvaldi í Eyrarsveit. Að þessi styrkr hefir verið veittr honum, án þess að prestur eðr hreppstjóri hafi leitað styrks handa honum til náskyldra ættingja hans samkvæmt 4. grein fátækrareglugjörðarinnar, hefir enga þýðingu, þar sem eigi er sannað, að slíkir ættingjar væru þektir af sveitarstjórninni í Eyrarsveit, og þar sem þeir ættingjar, er getið er um í málinu, hafa búið í Þorkelshólshreppi í Húnavatnssýslu og þannig í þeirri fjarlægð frá Eyrarsveit, að eigi gat orðið umtalsmál að leita til þeirra, áðr en styrkr sá, er Jónas með þurfti var veittr. Þareð Jónas eigi hefir dvalið í neinum öðrum hreppi fyrir utan fæðingarhrepp sinn Þorkelshólshrepp svo lengi, að spurning geti orðið um, að hann hafi unnið sér þar framfærslurætt, verður, samkvæmt 7. grein fátækrareglugjörðarinnar, að fallast á úrskurð amtsins um sveitfesti Jónasar. Sömu leiðis getst landshöfðingjanum, að úrskurði amtsins um upphæð þá, er Þorkelshólshreppr á að endrgjalda Eyrarsveit.

Þér eruð því herra amtmaðr beðnir að kynna hlutaðeigöndum, að úrskurðr norðr og austramtsins í málinu 29. septbr. 1869 skuli óraskaðr standa, og að sjá um, að úrskurði þessum verði veitt fullnusta án frekari tafar.

Bréf landshöfðingjans (til amtmannsins yfir suðr- og vestrumdæminu).

Með heiðruðu bræfi 29. f. m. hefir herra amtmaðrinn sent mér bréf dagsett 16 apríl þ. á. og fara í því bæjarfulltrúarnir í Ísafjarðarkaupstað og hreppstjórinn í Eyrarhreppi þess á leit, að sýslumanninum í Ísafjarðarsýslu Stefáni Bjarnarsyni verði gjört að skyldu að endrgjalda Kirkjubólshreppi í Strandasýslu 8 vættir og 20 fiska, er tæðr hreppr hefir lagt út fyrir þurfamanninn Ólaf Jónsson með hyski hans, en það er viðurkennt, að þurfamaðr þessi hafi áunnið sér framfærslurætt í hinum fyrverandi Eyrarhreppi, er nú er skipt í 2 sveitarfélög, Ísafjarðarkaupstað og Eyrarhrepp.

Sumarið 1868 dvaldi Ólafr Jónsson sá, er nefndr var, í Nauteyrarhreppi í Ísafjarðarsýslu. Hann var þá húsviltr og fór því hlutaðeigandi hreppstjóri þess á leit við sýslu-

1) Úr bræfi þessu er slept því, er snertir þínar einstöku reikningskröfur Þorkelshólshrepps til Sveinstaðahrepps, og skal með tilliti til þeirra einungis getið þess, að Sveinstaðahreppr sem framfærsluhreppr Magnúsar meðal annars var skyldaðr til að endrborga Þorkelshólshreppi 4 rd. 22 sk., sem stöðn eptir óborgaðir fyrir lán af stjórnmörkum, sem Magnús hafði fengið, og var tilfærð sú ástæða fyrir þessari niðrstöðu, að lán þetta hefði verið „veitt á ábyrgð hreppsins, er að skipun stjórnarinnar hefði orðið að borga það úr hreppssjóðnum“ og var ekkert tillit tekið til, að Þorkelshólshreppr hefði ekki ritað lán þetta í sveitarbókina, fyr en útsæð þótti um, að Magnús endrborgaði lánið sjálf.

58
30sta
septbr.
1873.

59
30sta
septbr.
1873.

60
30ja
oktbr.
1873.

60
3ðja
oktbr.
1873.

manninn, að honum yrði ráðstafað til framfærsluhrepps síns. Sýslumaðr lét nú Ólaf gefa skýrslu fyrir lögreglupingi um æfiatriði sín, og bar Ólafr þá, að hann væri fæddr í Kirkjubólshreppi árið 1826, en að hann í 10 ár samfleytt frá 1840 til 1850 hefði verið vistfastr í Eyrarhreppi, en þrátt fyrir þennan framburð, er gjörði það efalaust, að Ólafr hefði eptir reglugjörð 8. jan. 1834 36. gr., smb. með o. br. 6. júlí 1848 2. gr. áunnið sér sveit í Eyrarhreppi, úrskurðaði sýslumaðrinn sama dag, og hann hafði meðtekið skýrslu Ólafs, hann sveitlægan í Kirkjubólshreppi og sendi hann samstundis á stað til hrepps þessa. Eins og við var að búast, vildi Kirkjubólshreppr eigi veita þurfamanninum með hyski sínu viðtöku, en varð að gefa honum styrk þann, er hér er spurning um, og var hann þareptir sendr framfærsluhreppi sínum Eyrarhreppi.

Það er tvímælalaust, að ráðstöfun Stefáns sýslumanns Bjarnarsonar, sú er getið er um, er yfirsjón, er hann varla fær varið. Það er óskiljanlegt hvernig sýslumaðrinn hefir getað verið hinum nefndu lagaákvörðunum ókunnr, og sýslumaðrinn ætti þar hjá að vita, að hann eptir 8. gr. fátækrareglugjörðarinnar samanborinni við stjórnarbréf 26. septbr. 1837 væri skyldr að fá vissu fyrir því, að þurfamanninum yrði veitt viðtaka í hreppi þeim, er átti að senda hann til, fyrr en hann ráðstafaði nokkru viðkomandi flutninginum. En þó að líkur séu til, að sveitarstyrkr sá, er Kirkjubólshreppr hefir veitt Ólafi, og mál þetta er risið af, hefði eigi verið nauðsynlegr, ef Ólafr hefði fengið að flytja sig frá Nauteyrarhreppi til Eyrarhrepps — virðist eigi vera næg ástæða til að leysa Eyrarhrepp við að endrgjalda Kirkjubólshreppi styrkinn, og að skylda sýslumanninn, er í hlut á, með stjórnarúrskurði til að borga hann, þar í mót er það Eyrarhreppi innan handar að lögsækja sýslumanninn fyrir dómstólunum til að endrgjalda sér útlát þessi.

Úrskurðr sá, er þér herra amtmaðr, hafði kveðið upp í málinu 27. nóvbr. f. á., og sem skyldar Eyrarhrepp til að endrgjalda Kirkjubólshreppi optnefndan styrk 8 vættir og 20 fiska, er greiða skal eptir verðlagsskrá þeirri, er hafði gildi þá er styrkrinn var veittr — skal því óraskaðr standa.

Þetta eruð þér beðnir að tjá hlutadeigöndum.

61
9da
oktbr.
1873.

Bréf landshöfðingjans (til amtmannsins yfir suðr- og vestfrumdæminu).

Með heidruðu bréfi herra amtmannsins 6. þ. m. meðtók eg bréf hreppstjórans í Ögrhreppi innan Ísafjardarsýslu dagsett 2. apríl þ. á., þar er hann skýtr því undir úrskurð dómsmálastjórnarinnar, hvort Jens nokkur Guðmundsson með hyski sínu sé sveitlægr í nefndum hreppi, en með úrskurði vestrámstsins 8. desember f. á. er ákveðið, að svo skuli vera.

Jens Guðmundsson sá, sem um er að ræða, er fæddr í Reykjarfjarðarhreppi, nú 42 ára gamall, og hefir dvalið í Ögrhreppi mestan part æfi sinnar. Það er viðurkennt af hendi hrepps þessa, að hann á hinum fyrstu 10 árum dvalar sinnar í hreppnum eigi hefir beðið um eða þegið neina mathjörg eðr aðra hjálp af sveitinni. Þarimót hefir honum árið 1860, á 8. eðr 9. ári dvalar hans í Ögrhreppi, verið eptirgefið fátækraútsvar 10 fiskar, og hafa þessir 10 fiskar verið ritaðir í sveitarbókina, sem styrkr veittr honum.

Það er nú að sönnu svo sem hreppstjórinn í Ögrhreppi hefir tekið fram í bréfi sínu, að aukaútsvarið er skyldukvöð, sem sveitin á hjá þurfamanninum, en samt verðr eigi eptirgjöf þesskonar kvaðar skoðuð einsog miðlun eða veiting af því, sem sveitin annars á, þegar ræða á um sveitarstyrk í þeim skilningi, er við er hafðr í fátækrareglugjörðinni. Við hina 6. grein reglugjörðarinnar verðr að bera saman 8. grein hennar, og af henni sést, að eigi verðr talað um sveitarstyrk, nema þegar hjálpar er beiðst af bjargar-

leysi, en það er alt annað en að skorast undan að greiða skyldukvöð. Það verður jafnvel eigi með vissu sagt, hvort slík undanfærsla hafi leitt af mótþróa eðr af efnaleysi.

Af þessum ástæðum skal úrskurður sá, er þær herra amtmaður hafið lagt á málið, óraskaður standa, og eruð þær beðnir að tilkynna það hlutaðeigöndum.

61
9da
oktbr.
1873.

Bréf landshöfðingjans (til amtmannsins yfir norðr- og austrumdæminu).

Með bréfi herra amtmannsins 3. f. m. meðtók eg skjal frá Presthólahreppi, dagsett 24. nóvbr. f. á., er áfrýjar til dómsmálastjórnarinnar úrskurði norðr og austramtsins 8. febrúar 1870 um, að Presthólahreppur eigi að greiða Vopnafjarðarhreppi 114 rd. 93 sk. áfallna meðlagsskuld frá miðjum júlímánuði 1861 til 14. maí 1869 með Sigríði nokkurri Einarasdóttur, þar að auki 18 rdl. 72 sk. meðlag fyrir árið 1869—70 og svo framvegis 20 rdl. árlega.

62
30sta
desbr.
1873.

Það er viðurkennt af öllum hlutaðeigöndum, að Sigríður sú, er nefnd var, og nú er sögð dain, ætti sveit í Presthólahreppi, þar eiginmaður hennar, Árni nokkur Ormarsson, hefir verið sveitlægr í mörg ár, og enn er vistfastr. Þau Árni og Sigríður slitu samvistum árið 1832 og fluttist Sigríður fáum árum síðar austr í Vopnafjarðarhrepp. Þar varð hún sveitarþurfi, og krafði hreppstjórnin með bréfi 18. júní 1862 endrgjalds frá Presthólahreppi á styrk, er lagður hafði verið með Sigríði árið 1861—62. Presthólahreppur færðist fyrst undan að greiða nokkurt meðlag, en eftir að amtið 22. júní 1865 hafði úrskurðað Sigríði sveitlæga í Presthólahreppi, var viðtekið af þessum hreppi með bréfi 3. apríl 1867 að greiða meðlag fyrir árin 1865—67 og að annast um árlegt framfæri Sigríðar, hvort sem það yrði í Vopnafjarðar eðr Presthólahreppi, en hið áðr áfallna meðlag neitaði Presthólahreppur að gjalda, og í bréfi 15. nóvbr. 1868 afsagði hann jafnvel að borga það, er síðar kynni að áfallast. Nú var aptr leitað til amtsins, og feldi amtið eftir að ákveðið var, að tengdasonr Sigríðar, sem er bóndi í Suðrmúlasýslu ætti, að leggja 10 rdl. árlega með Sigríði, úrskurð þann frá 8. febrúar 1870, er að ofan er um getið, og verður nú samkvæmt konungsúrskurði 29. júní 1872 og erindisbréfi s. d. § 12 að leggja fullnaðarúrskurð á málið.

Presthólahreppur hefir í áfrýunarskjali sínu farið fram á, að hreppinn verði sýknaður af 133 rdl. 69 sk. skuld þeirri til Vopnafjarðarhrepss, er hinn áfrýaði úrskurður skyldar hreppinn til að gjalda eða þá, að málið annars kostar útkljáist með dómi. Hvað hina síðari kröfu snertir, þá verður ekkert tillit tekið hér til, þar sem þetta mál samkvæmt fátækra reglugjörðinni 8. janúar 1834, 3. gr. liggur einungis undir valdstjórnarúrskurði.

Þegar þar eftir á að ræða um sýknarástæður þær, er Presthólahreppur hefir tilfært, verður fyrst spurning um það, hvort styrkr sá, er lagður hefir verið með Sigríði verði álitinn sveitarstyrkr. Presthólahreppur hefir viljað neita þessu af því, að styrkrinn hefir eigi verið ritaður í Vopnafjarðar sveitarbók. Það verður nú eigi sagt annað, en að reglulegast sé að rita hvern styrk, er verður veittr ómaga, í sveitarbókina, en hinsvegar er það eigi skilmáli fyrir, að styrkr verði álitinn sveitarstyrkr, að hann sé ritaður jafnóðum, og hann er veittr, í sveitarbók, og í máli því, er hér liggur fyrir, virðist Vopnafjarðarhreppur að hafa sannað á nægilegan hátt eigi að eins, að Sigríður sú, er um er að ræða, hafi verið sveitarþurfi, heldr einnig að styrkr í rauninni hafi verið lagður henni af hreppnum á þann hátt, að hreppinn fækk styrkinn til láns hjá bónda, er veitti hreppnum endrgjaldsfrest með lánið til þess Presthólahreppur endrborgaði það, og kemr hér einkum til greina, að Vopnafjarðarhreppur innan árs eftir, að styrkrinn var lagður, heimtaði endrgjalds á honum af Presthólahreppi.

62

30sta
desbr
1873.

Þegar Presthólahreppr hefir tekið fram, að tillag það til framfæris Sigurðar, er komið hefir frá tengdasyni hennar, væri of lítið, þar sem hann væri fær um að framfleyta henni að öllu leyti, getr þetta atriði eigi komið til greina í þessu máli þegar af þeirri ástæðu, að það verður að vera framfærsluhreppr ómagans, sem ber að fylgja kröfu þessari fram, og eigi hreppr sá, er ómaginn um stundarsakir er í. Íveruhreppr ómagans verður altaf að hafa beinan og frjálsan aðgang að framfærsluhreppnum.

Loksins hefir Presthólahreppr til fært þá sýknarástæðu, að Sigríður hafi eigi verið flutt heim til sveitar sinnar. Það er nú að vísu svo, að Presthólahreppr hefir á sínum tíma heimtað þenna flutning, en eftir kringumstæðunum finst nægileg sönnun að vera komin fram fyrir, að Sigríður hefir eigi verið flutningsfær, enda hefir Presthólahreppr, eins og að framan er sagt, þar sem getið er um bréf hans 3. apríl 1867 eftir að honum var kynt, að Sigríður eigi þætti flutningsfær, slept kröfu sinni um flutninginn.

Samkvæmt öllu því, er þannig er sagt, ber hinn áfrýjaði úrskurðr norðr- og austr- amtsins óraskaðr að standa, þó þannig, að Presthólahreppr eigi auk þeirrar upphæðar, er fallin var til greiðslu 14. maí 1869, 114 rd. 92 sk., að endrgjalda fyrir hvert ár, er síðan er liðið til dánardags Sigríðar, meðlag Vopnafjarðarhrepps til hennar að frádregnum 10 rd. árlega, er Vopnafjarðarhreppr hefir undirgengist að taka hjá tengdasyni Sigríðar.

Þetta kynnist yðr hér með herra amtmaðr til þess, að þér birtið það hlutaðeigöndum, og eruð þér beðnir að sjá um, að Presthólahreppi verði á nægilegan hátt haldið til að lúka skuld þessa til Vopnafjarðarhrepps þannig, að fjórði partr skuldarinnar borgist innan útgöngu næsta árs, 31. desbr 1874, og hinir 3 fjórðu partar innan útgöngu hvers árs, er þar eftir fylgir, síðasti partrinn innan 31. desbr 1877.

63

23ða
febrúar
1874.

Bréf landshöfðingjans (til stiptsyfirvaldanna).

Með bréfi dagsettu 11. þ. m. hafið þér, herra amtmaðr og þér háeruverðugi herra sent hingað bónarbréf frá prestinum á Undirfelli í Húnavatnssýslu sira Sigfúsi Jónssyni, þar er hann biðr um að fá endrborgaða af hinum árlegu tekjum kirkjunnar á Tjörn á Vatnnesi skuld þá 411 rd. 5 sk., er hann átti hjá nefndri kirkju, þá er hann á síðastliðnu vori skilaði henni af sér og fluttist frá Tjörn að Undirfelli, og er skuld þessi af því risin, að beiðandinn árið 1868 lét endrbyggja kirkjuna af timbri.

Í bréfi, er fylgdi bænarskrá þessari, hefir prófastrinn í Húnavatnssýslu tekið fram, að kirkja sú, er beiðandinn hefir bygt á Tjörn, sé í alla staði hin snotrasta og vandaðasta kirkja í héraðinu, og að það sé því fremr virðingarvert, að beiðandinn hefir skilið svo vel við kirkju sína, sem hann er mjög efnaltíll og hefir því orðið að vinna það til, að setja sjálfan sig í talsverðar skuldir. Hins vegar telur prófastrinn það kirkjunni ofvaxið, að endrborga alla skuld þessa, þar sem hinar árlegu tekjur hennar séu eigi meiri en rúmir 20 rd., og ársútgjöld hennar geta orðið misjöfn. Hann hefir þess vegna lagt það til, að það verði lagt á Tjarnarkirkju, að miðla beiðandanum um hin næstkomandi 15 ár því, sem afgangs verður af tekjum hennar, og ætlar hann, að það muni verða um 16 rd. árlega; en þér hafið meðal annars af þeirri ástæðu, að það sé ísjárvert að leggja töluverða byrði á kirkjuna um lengri tíma, þó þér séuð prófastinum samdóma um maklegleika beiðandans, látið það álit í ljósi, að það eftir kringumstæðunum mætti nægja að greiða beiðandanum 10 rd. á ári í 15 ár frá næstliðnum fardögum.

Út af þessu skal yðr til vitundar gefið, yðr til leiðbeiningar og til þess, að þér kunngjörði það, að eg eftir atvikum þeim, er að framan eru greind og samkvæmt konungsúrskúrði 29. júní 1872 og erindisbréfi s. d. 19. grein samþykki, að beiðandanum, sira

Sigfúsi Jónssyni á Undirfelli, verði endrgoldin af tekjum Tjarnarkirkju 200 rd. af skuld þeirri, er kirkja þessi er í við hann, og að þessi 200 rd. — tvö hundruð ríkisdala — verði smátt og smátt færð til sem gjald í ársreikningum kirkjunnar, þannig, að prófastrinn ákveði, hversu mikið, með tilliti til hinna nauðsynlegu útgjalda kirkjunnar, skuli endrgoldið á hverju ári.

63
23ða
febrúar
1874.

Bréf landshöfðingjans (til amtmannsins yfir norðr- og austrumdæminu).

Með bréfi 11. f. m. hefir sýslumaðrinn í Eyjafjarðarsýslu tjáð mér, að hann hafi í bréfi til varaþingmanns Páls Magnússonar á Kjarna, látið það álit í ljósi, að lestagjald sé eigi lögboðið fyrir þau skip, er einungis flytja fólk frá höfnum landsins, og óskað leiðbeiningar minnar um það, hvort nokkurs sérstaks skyldi vera að gæta við slík fólksflutningsskip.

64
25ta
marts
1874.

Í tilefni hér af skal eg hafa yðr herra amtmaðr umbeðinn að kynna nefndum sýslumanni það, er nú segir:

Það er fyrirskipað í 4. grein laga 15. apríl 1854, að greiða eigi lestagjald af öllum skipum, sem flytji hingað eðr hëðan vörur, og það er varla hugsandi, að menn skyldu geta staðið sig við að senda tóm skip hingað til að sækja útferðarmenn. Það verður því, ef það skyldi verða borið fyrir, að fólksflutningsskip hefði engar vörur meðferðis, skylda lögreglustjórans að ransaka sem nákvæmlegast, rækilegast og stranglegast, hvort þessi viðbára sé sönn, sumpart með því að skoða skipaskjölin og sumpart með því að fara um borð í skipið og láta sýna sér það. Reynist þá, að nokkuð af lestarúmi skipsins sé upptekið af vörum, verður að heimta lestagjald af öllu skipinu. Með tilliti til þeirra manna sem ætla út, er það skylda lögreglustjórnarinnar að sjá um, að þeir verði eigi sviknir af eigingjörnum „agentum“, og verður því að heimta skýrslu af þeim mönnum, er útvega landsmönnum far til að flytjast af landi burt, um hin einstöku atriði í samningum þeim, er samdir verða um burtflutninginn, og að veita ferðamönnum alla mögulega aðstoð gegn „agentunum“, ef þeir þykja ofhaldnir. Þar að auki á lögreglustjórinn að hafa eptirlit með skipi því, sem ætlað er til flutningsins, sjá um að það verði eigi ofhlaðið ferðamönnum, að alt sé sem þrífalegast á skipinu, og að ekkert það sé á því, sem geti spilt heilsufari ferðamanna, og á lögreglustjórinn með tilliti hér til að leita ráða læknis, ef kostur er á því. Að öðru leyti verða sjálfsagt eigi settar nákvæmar reglur um skyldur lögreglustjóra gagnvart fólksflutningum. Mest er komið undir röksemd og lagi hlutaðeigandi embættismanns.

Bréf landshöfðingjans (til amtmannsins yfir norðr- og austrumdæminu).

Með bréfi 24. febrúar þ. á. hafið þér herra amtmaðr sent mér bréf sýslumannsins í Skagafjarðarsýslu, þar er hann eptir tilmælum hreppstjóranna í Akrahreppi áfrýjar úrskurði yðar frá 1. sept. f. á. um, að Jón smiðr Jónsson á Akreyri eigi rétt til framfærslu af nefndum Akrahreppi.

65
18da
apríl
1874.

Mál þetta er þannaig undirkomið: Eptir að nefndr Jón smiðr ásamt 2 öðrum mönnum vorið 1869 hafði farið þess á leit í bréfi til bæjarstjórnarinnar, að sér yrði útveguð lítil matbjörg lánuð, þar til hagr hans kynni að batna, var ákveðið á bæjarstjórnarfundi að veita honum styrk úr fátækraþjóði, og var þar eptir úr þessum sjóði 24. marts 1869 eptir að 2 þar til kvaddir menn höfðu skoðað lífþjörg hjá honum og fundið hana ónóga, lánaðr honum kornmatr og peningar fyrir kjöt als 10 rd. 4 mrk. 8 sk. Þegar 30. s. m. krafðist bæjarstjórnin endrgjalds á þessum styrk af Akrahreppi og innfærði í reikning sinn þar að auki

65
18da
apríl
1874.

lánaðan kornmat 1. janúar 1868 fyrir 4 rd. 3 mrk. og óborgaðan lóðarskatt og bæjargjald fyrir fardagaárin 1867—69 4 rd. 1 mrk. 11 sk., þannig að reikningurinn var allr 19 rd. 3 m. 2 sk. Akrahreppur athugaði ekkert við þenna reikning, en beiddist þess í bréfi 23. nóvbr. 1869, að sér yrði veittur borgunarfrestur á þessari skuld, og var öll skuldin þar eptir goldin 23. marts 1870 gegn kvittun á reikningi þeim, sem sendur hafði verið Akrahreppi. Vetrinn 1872—73 var Jóni smíði aptr lagður fátækrastrykr, en nú neitaði Akrahreppur að endrgjalda hann, með því að Jón hefði nú áunnið sér sveitfesti á Akreyri, þar er hann hafði dvalið síðan árið 1861. Það er ómótmælt, að Jón var sveitlægr í Akrahreppi, þá er hann flutti sig til Akreyrar, og ágreiningurinn í þessu máli er því einungis um það, hvort þeir 19 rd. 3 mrk. 3 sk. er endrborgaðir voru Akreyrarkaupstað árið 1870, verði álitnir fátækrastrykr. Þetta verður eigi sagt um þann póst í reikningi bæjarstjórnarinnar, er snertir ólokin bæjargjöld Jóns, og heldur eigi hefir neitt komið fram því til styrkingar, að kornlán það, er veitt var Jóni 1. jan. 1868, hafi verið reglulegr fátækrastrykr. Þar á móti hefir styrkr sá, sem var veittur Jóni vorið 1869 að upphæð 10 rd. 4 mörk 8 sk. eptir öllum atriðum þeim, er skýrð eru, verið svo vaxinn, að eigi verður á móti því borið, að það sé sannkallaður sveitarstrykr og getur, þar sem endrgjalds á þessum styrk þegar eptir veitingu styrksins var krafist af framfærsluhreppnum, eigi komið til greina, að nokkrar líkur hafa komið fram fyrir, að eigi hreppurinn, en þar í mót Jón sjálfur eður nokkrir einstakir menn í hreppnum hafi endrgoldið styrkinn. Þar eð Jón nú eigi hefir dvalið á Akreyri í 10 ár, eptir að þessi styrkr var endrgoldinn, verður hann að hafa haldið sveitfestu sinni í Akrahreppi.

Eptir því, sem þannig er sagt, skal eg hafa yður herra amtmaður, umbedinn að kynna hlutaðeigöndum, að úrskurður sá, er þér hafið kveðið upp í málinu skuli óraskaður standa.